

L
8
—
176

Senās
SUITU KĀZAS
un ķekatas

—
J. ŠPERLIŅŠ

4157.

8
176

4

LĀTVIEŠU FOLKLORAS KRĀTUVES MATERIĀLI
MATERIAUX DES ARCHIVES DU FOLKLORE LETTON

B. 3

882-55-12
90/115

Senās suitsu kāzas un ķekatas

J. ŠPERLIŅŠ

I. LIEPĀJAS VALSTS ĢIMNAZIJAS SKOLOTĀJS

Prof. P. ŠMITA redakcijā

LĀTVIEŠU FOLKLORAS KRĀTUVES IZDEVUMS

R Ī G Ā, 1 9 3 7.

11

1957

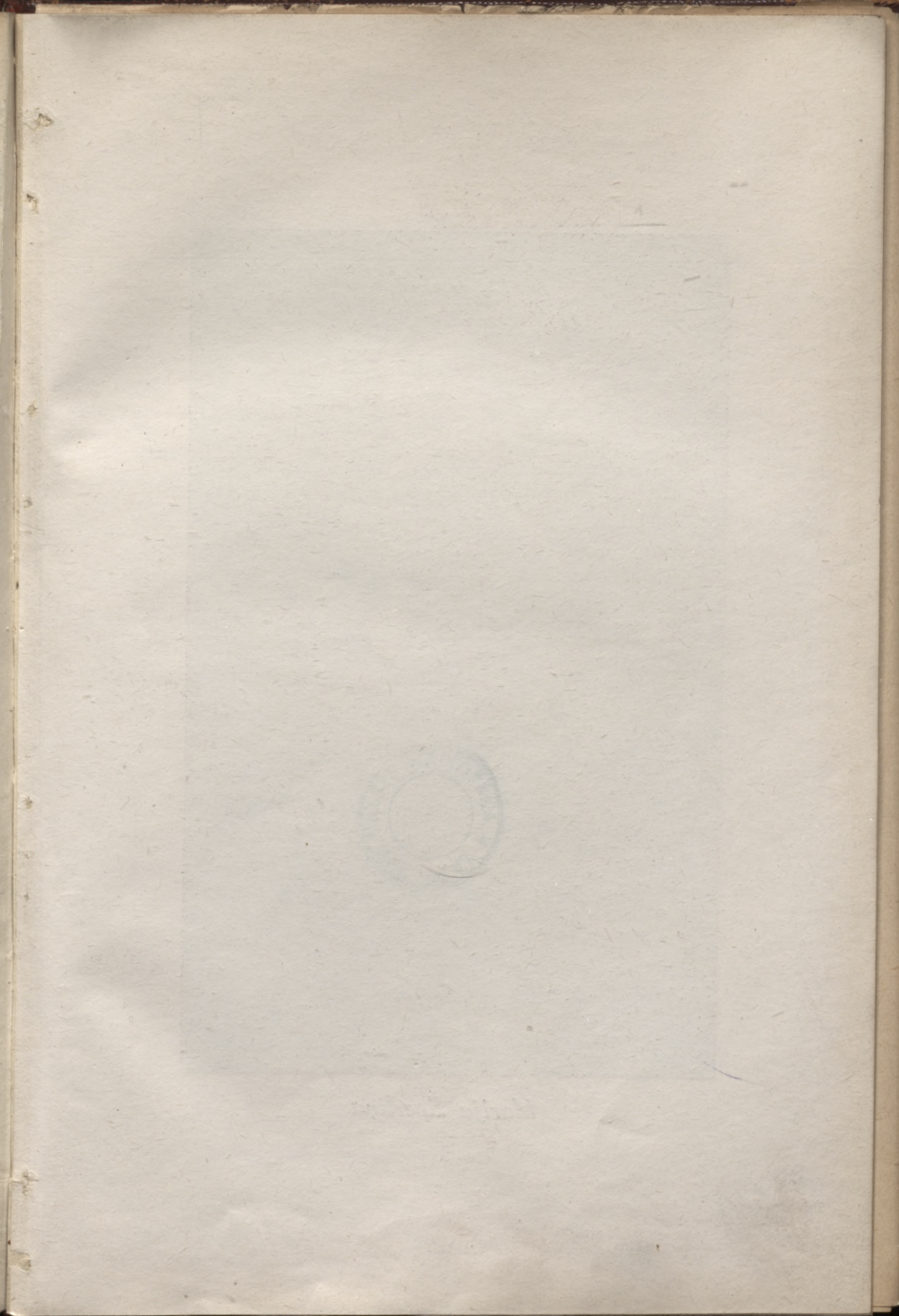
H. Valtera drukātava, Liepāja,
Šaurā ielā Nr. 1. Tālrunis 484.

0309065546 1959. g. 12. m.

Latv. Valsts bibliotēka
Inv. ~~51-22-588~~ (2)

3 il. lp.

Marija Šperliņa

PRIEKŠVārds

Šis seno suitu kāzu apraksts sastādīts pēc seno parašu zinātājas un dziesminieces Zvirbuļu mātes stāstījuma (Marija Šperliņa, Bases pagastā, Zvirbuļu mājās). Bez Zvirbuļu mātes teiktajām tautas dziesmām ar Pūpola k-ga laipnu atļauju še ievietotas arī dažas kāzu tautas dziesmas no viņa 1923. gadā Alsungā rakstītā tautas dziesmu krājuma. Pūpola k-ga tautas dziesmu krājuma dziesminieces ir Margrieta Dūdiņa no Alsungas pagasta Līpšņu mājām un Margrieta Kanneniece no Alsungas pagasta Blieķu mazmājas.

Illustrācijas jentas no filmas „Dzimtene sauc.“

Visām seno tradīciju uzglabātājām izsaku sirsnīgu paldies. Tāpat pateicos arī Pūpola kungam, kas sekmējis šīs grāmatīņas parādīšanos atklātībā. Pateicība pienākas arī nelaiķim Jānim Aniņam (miris 1936. g. oktobrī), ar kura palīdzību ieguvu tās vēsturiskās ziņas, kas šinī rakstiņā sastopamas.

* * *

Lai neceltos pārpratumi, te jāpaskaidro arī daži vietu nosaukumi Suitu novadā un no šiem nosaukumiem atvasinātie vārdi, kas tautas dziesmās sastopami. Senie suiti nepazīna cita nosau-

kuma sava novada centram, kā tikai „Alsunga“. Alsungas pagasta iedzīvotājus sauca par „alsuniekiem“. Vāciskais vārds „Alšvanga“ un no tā atvasinātais „alšvandznieki“ tautā pazīstams tikai pēc 1905. gada, kad krievu pārvaldītajās skolās pavēlēja runāt un rakstīt „Alšvanga“. Senos vācu dokumentos, saprotams, sastopam nosaukumu „Alschwangen“, kas citādi nemaz nevarēja būt, jo latviskā vārda „Alsunga“ izruna vāciešiem darīja grūtības.

Liepājā, 1937. g. janvārī.

Sastādītājs.

IEVADAM

Mūsu tautas kultūrai raksturīga ir tieksme uz individuālismu, uz patstāvību. Sevišķi skaidri tas izpaužas mūsu tautas tradīcijās: tautas dziesmās, senās godībās, parašās u. t. t. Gandrīz katrā novadā ir bijušas citādas tradīcijas, citādi tautas tērpi. Ap 19. gadu simteņa beigām izzuda tautiskie tērpi un pamazām tika aizmirstas arī senās parašas. Daudz kas no mūsu tautas dzejas būs gājis zudumā. Tikai retos novados vēl varam atrast cilvēkus, kas atminas mūsu senču parašas un senās tautas dziesmas, kas ar šīm parašām ir saistītas. Pie tādiem novadiem, kur mūsu tautas tradīcijas vēl ir kaut cik uzglabājušās, pieder arī Suitu novads, kurā ietilpst tagadējie Alsungas, Gudenieku, Bases un Jurkalnes pagasti.

Šī mazajā darbiņā mēģināju attēlot šī novada kāzu parašas. Mūsu senču godībās vienmēr ticis dziedāts, tautas dziesmas vienmēr bijušas godību svarīga sastāvdaļa, un tāpēc, aprakstot senās suitu kāzas, nevarēju atstāt neievērotas arī tautas dziesmas. Mūsu tautas dziesmas dažreiz ir saprotamas tikai tad, ja zinām darbību, ar ko dziesma ir saistīta; bez attiecīgas darbības dziesma var likties bez jēgas un nozīmes. Tāpēc, aprakstot suitu kāzas, tautas dziesmas piemēroti sakārtoju. Kāzās dažas dziesmas dziedāja divas reizes, t. i. pie divām ceremonijām. Tāpēc apm. 3—4 dziesmas šīnī kāzu aprakstā atkārtojas. Jāatzīmē, ka man nebij iespējams sakrāt it visas tautas dziesmas, kas senās suitu kāzās dziedātas un ko vēl tagad Suitu novadā pie vecām dziesminiecēm var atrast. (Šo dziesmu skaits ir ārkārtīgi liels). Mans galvenais nolūks bija aprakstīt kāzu parašas un ceremonijas.

Tautas dziesmas uzrakstītas tani izloksnē, kādā tās dzirdētas un kādā vēl tagad veci ļaudis runā Suitu novadā

(izņemot Jūrkalnes pagastu, kur runā citā izloksnē). Lasot šie ievietotās tautas dziesmas, izloksnes īpatnības būs redzamas, tomēr, lai novērstu pārpratumus, jāaizrāda uz galvenajām izrunas savādībām.

Suitu izloksnei raksturīgi dažādi saīsinājumi vārdu galotnēs. Tā saīsinātas ir lietu vārdu pamazināmās formas: puķite, bēritis u. t. t.; tāpat locījumu galotnes: siermim ziergim, vieglam dienam, puķitem u. t. t.; vienskaitļa lokā-tīva galotne vienmēr ir īss «e»: name, māje u. t. t. Darbības vārdu galotnes tagadnē turpretī vienmēr izrunā gaī un lauzti, tāpat kā pagātnē, piem.: dārbojās, laižās u. t. t. Suitu izloksnē ir visā Kursā pazīstamie patskaņu pagari-nājumi pie r-skaņas: dārbs, bārgs, siermi ziergi, cetorts u. t. t. Bez tam daudzus atsevišķus lietu vārdus izrunā savādāki, piemēram: kaņupe, (kaņepe), stumds (stunda), plūne (plūme) u. c.; ir arī daudz īpatnēju izloksnes vārdu: pucene (pīladzis), kangas (stelles), piekods (pavalgs), kacēt (sasniegt kaut ko ar roku) u. t. t.

No izloksnes īpatnībām jāatsķir tādas vārdu formas tautas dziesmās, kas radušās tikai daiļskanības dēļ, lai dabūtu vajadzīgo pantmēru, piemēram: vārda «avotiš» vietā «avotiņis».

SENĀS SUITU*) KĀZAS

Precības

Kad jauns puisis ir nodomājis precēties un ir jau nolūkojis kādu ciema zelteni, tad viņš palūdz kādu no savām radniecēm, parasti precētu sievu, lai tā izpildītu starpnieces lomu. Preciniece aiziet līgavas mājās un paziņo līgavai un tās vecākiem sava radnieka priekšlikumu. Parasti preciniece cildina tautieti un tēlo kuplu jaunā pāra nākošo dzīvi arī materiālajā ziņā. Viņa izstāsta, cik tautietim ir mantas, cik vēl viņš mantos no saviem vecākiem u. t. t. Ja tautā par tautieti ir izplatītas kādas valodas, tad preciniece arī tās noskaidro un vispār cenšas nostādīt tautieti labā gaismā. Dažreiz gadās, ka tautietis dzīvo patāli un līgava viņu nepazīst vai nav pat nemaz redzējusi. Tādā gadījumā precinieces uzdevums ir iekārtot tā, lai jaunie cilvēki varētu iepazīties, vai līgava dabūtu tautieti vismaz redzēt. Ja iecerētā līgava preciniecei atsaka, tad lieta izbeigta; ja neatsaka, tad tautietim jābrauc precībās.

Piezīme: Vēl agrākos laikos esot dažreiz bijis pat tā, ka tautieša vecāki izraudzījuši dēlam sievu. Tādā gadījumā vecāki sūtījuši arī precinieci.

Precību dienu iepriekš norunā tautieša un līgavas vecāki (kopā ar jaunajiem), pie kam preciniece arī te izpilda starpnieces lomu. Precībās brauc tautietis kopā ar savu krusttēvu. Ja krusttēvs miris, tad tautietim brauc līdz kāds no viņa radniekiem, parasti precēts vīrs. Precībās brauc vakarā. Šīs dienas vakarā līgavas mājas meitas bieži iziet ārā dziedāt. Tiek dziedātas kaut kādas tautas dziesmas; dziedāt var dažādas dziesmas, tikai tādas ne kas atgādinātu kāzas un precēšanos. Dziedātājas izliekas ka nekā nezina par to, ka šovakar brauks precinieki.

*) Vārds «suits» ir cēlies no poļu vārda «svīta» 17. gadu simteņa pirmajā pusē. Alsungas grāfs jaunais Šverīns bija precējies polieti Kanorsku no poļu karaļa dzimtas un viņa, pēc poļu galma parašām, nodibināja no vietējiem iedzīvotājiem kaut ko līdzīgu gvardijai, nosaucot to par «svītu». Dažās poļu izloksnēs burtu «v» izrunā kā «u», un tā no «svīta» iznāca «suits».

Tautietis ar savu krusttēvu, tērpušies jaunās drēbēs un pajēmuši kulē (linu auduma somā) līdz sieru un kabatā degvīna pudeli, nozīmētās dienas vakarā iebrauc ligavas mājās. Viņiem iziet preti kāds no mājiniekiem: ligavas tēvs, māte vai brāļi, visbiežāk gan ligavas tēvs. Sagaidītājam tautieša krusttēvs saka, ka, klausoties skaistajās dziesmās, šiem esot pazudis ceļš; esot apmaldījušies un lūdz pasacīt, kas šis ir par mājām. Dabūjuši atbildi, braucēji saka, ka viņiem esot jābrauc uz N. mājām (parasti viņi min kāda kaimiņa māju vārdu), un lūdz parādīt ceļu uz turieni. Tad lūdz arī, vai nevarot nodzerties ūdens, esot izslāpuši. Sagaidītāji tad aicina atbraucējus istabā, piebilstot, ka ceļu viņiem parādis. Kad viesi iegājuši telpās, tad nama tēvs un nama māte uz viņiem saka: «Palieciet še pat pie mums pa nakti. Ir tumšs un ceļš uz N. mājām ir ļoti slikts». Viesus lūdz apsēsties. Tautieša krusttēvs tad izņem sieru un noliek uz galda. Ligavās brāļi novieto viēsu zirgus stalli un apkopj.

Piezīme: Vēl agrākos laikos precībās nav braukuši, bet jājuši.

Šinī laikā mājas meitas un sievas otrā istabā vai virtuvē dzied:

1. Es jau redzu, es jau redzu,
Es pie mātes nepalikšu:
Sajā tautas pilla sēta,
Sajem brāļi kumeliņus.
2. Kas tur spid, kas tur viz
Viņe lauka galiņe?
Tautas dīda kumeliņus,
Brāļi loka zobentiņus.
Tautas dīda gribēdami,
Brāļi loka nedodami.
3. Turies, mana māmuļiņa,
Zinaj' grūti audzinaj'se.
Dažu nakti maz gulēji,
Dažu visu negulēji,
Dažu reizi visu nakti
Uz rokami iznesāji.

4. Mute niez, mute niez,
Kas kukuli atsūtis ?
Dēla māte atsūtīja,
Jauņuviti gribēdama.
5. Tautu meita, zeltenite,
Mitosim gradzentiņus.
Tav bij vaŗa, man sudraba,
Nāc tu pate piedevam.
6. Tautiets mani mīļi lūdza :
Nāc, puķīte, šoruden ! —
Es neieŗu, es nevaru,
Man nevaids pilla pūŗa ;
Man nevaids pilla pūŗa,
Ne sedzamu villainīŗu ;
Ja tu gribi, tad tu gaidi
Līdz citam rudenam.
7. Cerēj' mani tautu dēls
Kā redzējis, tā dabot ;
Es nebiju putna bērs (bēŗns)
No zariņa nojemams.
Nāc sēte, lūdz māmiņu,
Soli balvas, tad dabosi.
8. Zied balta ieviņa,
Pamellas ogas ;
Prec mani tautiet's,
Brālītis liedza.
Paldies, brāliŗi,
Par liegumiņu.
Klausīŗu māmiņu
Patecēdama,
Locīŗu pūŗiņu
Padziedādama.
9. Šodien saule, šodien saule,
Šodien balta velējos,
Ritu ieŗu roku dot
Pelēkam vanagam.

10. Visi ļaudis to vien teica,
Ka es vīru nedabošu.
Es daboju tādu vīru,
Ka pašai smieklī nāca:
Resnu kaklu, kuplu unsi,
Pūkaiņam kājiņam.
11. Visi ļaudis to vien teica,
Ka es vīru nedabošu.
Es daboju daiļu puisi
Pēc savam prātiņam.
12. Gaŗum gāju rudzu lauku,
Pūŗu (ziemas kvieŗu) lauku meklēdama;
Gaŗum gāja kalpa puisa',
Ar seimnieku saderēju.
13. Es nesētu rudzu lauku
Ja tas zaļi nezaļotu;
Es nejemtu ligaviņu,
Ja tā mīļi nedzīvātu.
14. Nu dzied gaiļi, nu rej suņi,
Nu precās seimenieki;
Nu dzied grazni lakstīgala,
Nu precās puis' un meitas.
Kad mellā pūce šņāca,
Tad tie kalpi, vaļenieki.
15. Riti, riti pa kalniņu
Man' adekļa vācelite;
Pa kādam laiciņam
Ritēs pate aditāja.
16. Dziedi, dziedi, ganu meita.
Kreiso kāju cilādama.
Kad pacelsi labo kāju,
Tad vedīs šoruden.
17. Ērkulītis ceļu tek
Vērpējiņu meklēdams;
Krit, ērkul, ceļmale,
Tautas ved vērpējiņ'.

18. Kas tumše vakare
Mežim galus tricināja ?
Tautas dida kumeliņus,
Grib māsiņu projum vest;
Brāļi loka zobentiņus,
Sav' māsiņu nedodami.
19. Es uzaugu kā niedrite
Novadiņa maliņe,
Attecēja tautu dēls
Kā gailītis lūkoties.
Tautu dēls kā gailītis,
Kumeliš kā donītis.
20. Būs man viena rieksta dēļ
Tādu augstu lagzdu liekt;
Būs man vienas rozēs dēļ
Tādu augstu žogu pit;
Būs man vienas meitas dēļ
Tādu gaŗu ceļu jāt;
Tādu gaŗu ceļu jāt.
Sviedrēt savu kumeliņu.
21. Āz kalniņa smīdri *) (smuidri) bērzi
Pret vējiņu locījās;
Tā lokās jauni puīši
Pret meitiņu māmuļiņu.
22. Pavasari, pavasari kalpam jemti ligaviņu;
Pavasari zvierbuliši, nevajag apenišu;
Pavasari suņu stobri, nevajag stebulišu,
Pavasari bērzam sula, nevajag alutiņa.
23. Jo ievai balti ziedi,
Jo tai mellas ogas auga;
Jo mātei daiļas meitas,
Jo tai daiļi znoti nāca

*) Suitu novadā arī mājām doti nosaukumi «Smīdri»

24. Pie Liepājas liepas auga,
Pie Kuldīgas ozoliņi;
Tās liepiņas atligo
Pie Kuldīgas ozolim.
25. Lūdz, tautieti, cik tu gribi,
Tu jau mani nedabosi;
Kas grib mani, lai lūdz ļoti,
Nebūs velti lūgumiš.
26. Kas lūdz tēvu, māmuļiti,
Tas par velti dārbojās;
Tas par velti apaun kājas,
Noskrej savu kumeliņu,
Izvirina nama dores,
Man pakāļi staigājot.
27. Tec tecinūs, tautu meita,
Atnes auzas kumelām:
Es atjāju tevis dēļi
Tādu zemes gabaliņu.
28. Mazs bērziš, siki zari,
Būs man kuplu slotu griezt;
Maza ciema zeltenite,
Būs man lielu naudu dot.
29. Prec mani, tautieti,
Prec mani mazu:
Gan man korpites
Cels gālas autu.
30. Zied balta ieviņa,
Bet mellas ogas;
Prec mani tautiņas,
Brāliši liedza.
31. Ar vagaru saderēju,
Kuŗš meitiņu dabosim;
Lidz vagars pie māmiņas,
Es ar meitu baznīce;
Lidz vagars baznīce,
Es ar meitu sētiņe.

32. Novītuse tā puķite,
Kas āz manas cepurites ;
Žēli raud tā meitiņa,
Kas ar mani saderēta.
33. Vārna mietu notupēja,
Vasariņu gaidīdama ;
Tautiet's ziergu nojādīja,
Mani mazu lūkodams.
34. Lūko, brāli, ligaviņu,
Lūko labu dziedātāju ;
Kuŗa laba dziedātāja,
Tā tikuse dārbiņos.
35. Dziedātāja, runātāja,
Nāc no druvas sētiņe :
Tautas tavu māmuļiņu
Visu dienu rūdināja.
36. Dziedātāja tā meitiņa,
Runātāja māmuļite.
Jem, brāliti, tad tav būs
Liksmu ļaužu ligaviņa.
37. Mazs putniš, skaļš balsiņis,
Tālu mežu atskanēja ;
Maza meita, labs tikums,
Tālu jāja precenieki.
38. Siku kārklu žogu pinu,
Lai nelida suveniņi ;
Dižu radu sievu jēmu,
Lai nenika dzīvāšana.
39. Kaza grauzā pabērziti,
Abu kāju pieminuse ;
Tautiet's lūdza meitu māti,
Abas rokas bučādams.
40. Tautiet's manu māmuļiti
Vinu, medu vien dziedāja ;
Dzeŗ, māmiņ, nebēdā,
Soli mani, es neiešu.

41. Tēs, māmiņ, sveštautieti,
Ko klēte runājat?
Tēs solija, māte liedza,
Tautiet's lūdza raudādams;
Tautiet's lūdza raudādams,
Bet ar mani nerunāja.
42. Lūgšus lūdzu brālišam:
«Sēj pie loga kaņupites;»
Tautas nāca pa dorem,
Es pa logu kaņupēs.
43. Ko, tautieti, darisim,
Abi jauni sagājuši?
Tu nemāki silksi pīt,
Es trinitu audekliņu.
44. Mieži, mieži, rudzi, rudzi,
Tie paše pļaušane;
Jaunas meitas pusaugušas,
Tās paše jemšane.
45. Audz mieziti, jē krūmiņu,
Šoruden daudz vaj'dzēs:
Brālam kāzas, man izdēbes
Tai viene rudene.
46. Ietin iešu šoruden,
Lai pie jauna, lai pie veca;
Ja pie jauna — pie ražena,
Ja pie veca — pie bagāta.
47. Ko vērts manis daiļš pūriš,
Mans raženis augumiš, —
Veci puiši savas kājas
Priekš manim apavusi.
48. Upe nesu peldināt
Div' sudraba gradzentiņus;
Viens bij mana brāļa pierkts,
Otris tautu netikliša.

Kuŗš bij mana brāļa pierkts,
Tas pa viersu ligojās;
Kuŗš bij tautu netikliŗa,
Tas nogrima dubene.

49. Saderēju, atderēju
Ar netiklu tēva dēlu;
Labo roku saderēju,
Ar kreiso atderēju.
Atderēju, salauzīju
Sav' sudraba gradzentiņu.
50. Div' netikli tēva dēli
Gar manim dalījās:
Viens grib manu graznu pūru,
Otris daiļu augumiņu.
Kas grib manu graznu pūru,
Tas asaru dzērējiŗ;
Kas grib daiļu augumiņu,
Tas maizites devējiŗ.
51. Grib kaķite zuves ēst,
Nedriksť kāju slapināt;
Grib puisitis sievu jemt,
Nedriksť meitu bildināt.
52. Grib kaķite tur laipot,
Kur laipoja sērmanitis;
Grib kalpiŗ tur sēdēt,
Kur sēdej' seimenieks.
53. Grib krauklitis medu ēst,
Grib kalpiŗ mātes meitu;
Ēd, kraukliti, pora sūnu,
Jem, kalpiņu, sērdieniti.
54. Precē mani trejas tautas,
Es trejādi atsaciŗu:
Vienam saku: maz maizites,
Otram: sīva māmuliņa
Tam treŗam tautieŗam:
Sila zeme, rāva pļava.

55. Kur, pie vēja, vilciš bija?
Zaķīts nesa kazleniņu;
Kur, pie vēja, seimenieki?
Kalpiš jēma mātes meitu.
56. Kuŗa upe klusu tek —
Mellas dūņas vide auga;
Kuŗa meita nedziedāja,
Tā gribēja precēties.
57. Pāri bridu baltābolu,
Sārkanaju meklēdama;
Gaŗum laidu jaunus puīšus,
Ar atraiti saderēju.
58. Es jau redzu, es jau redzu,
Man jāiet šoruden:
Kalab manas sikas rozēs
Caur žodziņu izaugušas.
59. Kalab visas graznas rozēs
Caur žodziņu raudzījās? —
Pate rožu ravētāja
Ar tautam saderēja.

Krusttēvs atkal ievada sarunas un saka, ka viņa krustdēlam vajagot ligaviņas. Tas esot viņu braucienu mērķis. Uz to nama māte atbild, ka nav nekādās vajadzības braukt tālāk. Viņai, t. i. nama mātei, arī esot meitas, un varbūt viesis varētu izraudzīties no tām sev ligavu. Krusttēvs lūdz meitas parādīt. Vispirms nama māte ievēd pie viesiem kādu vecāku sievieti un prasa, vai šī nu būšot viesiem pieņemama. Krusttēvs atbild, ka viņiem mājās esot daudz darba un tapēc vajagot jaunākas. Tad ievēd kādu jaunu meiteni, pusaudzi. Krusttēvs saka, ka tā esot pa jaunu, to vēl vajagot audzināt. Tad ievēd isto, baidināto jaunavu. Krusttēvs nu pasaka, ka šī ir derīga un to labprāt viņa krustdēls ņem. Tad tautietis izvelk no kabatas pudeli degvīna un noliek uz galda. Ar tautu meitu nu sader, un uz šīm derībām uzdzeŗ degvīnu. Tad nama māte noliek uz galda vakariņas. Visi sēžas pie galda un mielojas. Preci-

nieki paliek ligavas mājās pārnakšņot. Šini vakarā parasti norunā, kad rikot kāzas, un apspriež arī citas lietas, kas stāv sakarā ar jaunā pāra nākošo dzīvi. Precinieki pārbrauc mājās nākošajā rītā ap brokasta laiku (pl. 7—8). Vēl tagad Suitu novadā ir dzirdams šāds izteiciens: «Kur tie brauc tik agri, brokastlaikā? — Kā no precībām.»

Braukšana pie mācītāja

Kad kāzu diena norunāta, tad jaunajam pārim jābrauc pie mācītāja pierakstīties. Parasti to darija piektdien vai sestdien 2—3 nedēļas priekš kāzām. Ligavai brauca līdz krusttēvs un krustmāte, tāpat tautietim viņa krusttēvs. Tā tad pie mācītāja (Alsungā) aizbrauca ar 2 ratiem. Katrs brauca no savām mājām. Līdzbraucējiem arī bij pie mācītāja jāparakstās. Bieži vien gadījās, ka mācītājs jauno pāri pārbaudīja ticības mācībās un lūgšanās. Tāpēc tautā šī jaunā pāra braukšana pie mācītāja pierakstīties tika nosaukta par «iešanu pie pātariem» Nākošajā svētdienā jaunais pāris tika «uzsaukts» baznīcā.

Gatavošanās uz kāzām

Pa lielākai daļai kāzas svinēja rudenos. Retāk arī citos gada laikos. Materiāli uz kāzām bija jāgatavojas abām pusēm. Tautietim un tā vecākiem bija jārupējas galvenā kārtā par pašām kāzām, bet ligavai un tās vecākiem par pūru un mantu, ko deva līdz ligavai pēc kāzām. Uz kāzām nokava 2 govslopus, parasti jaunas govīs («gotenus»). Bez tam kāzās patērēja vairākas cūkas galvas. Alu gatavoja no 15 pūriem miežu iesala un bez tam pirka arī degvīnu. Drusku vēlākos laikos uz kāzām kava bez 2 govīm arī vēl cūkas (1—2). Alus gatavošanai izlietāja 25 pūrus iesala. Kāzu vajadzībām sabīdelēja 10 pūrus pūru (ziemas kviešu) un 5 pūrus rudzu. Krāja sviestu un sieru. Dažiem kāzās bija arī medus; medus bija novietots mucās. Katra dzimta, kas kāzās piedalījās, aiznesa tur 1 kukuli rudzu maizes, sviestu un vismaz vienu cūkas galvas pusi. Daži nesa arī sieru. Tā bija norma, bet mazturīgākie patērēja kāzās mazāk.

Tautietis un viņa vecāki ielūdza kāzās savus radus — tā sauktos vedējus — un tuvākos kaimiņus. Līgava un viņas vecāki ielūdza kāzās savus radus. Tos sauca par panāksniekiem. Kāzinieku bija apm. 100—200 cilvēku. Kāzas svinēja 3 dienas. Apmēram nedēļu priekš kāzām tautietis ar līgavu aizbrauca uz pilsētu (Kuldīgu vai Aizputi, retāk Liepāju) iepirkties. Pirka kāzu dāvanas un citas vajadzīgās lietas. Tautietis pirka līgavai materiālu linkainim, skaistas saduramas adatas («brošas»), gredzenus un zīdeni. Šo zīdeni sauca par «līgstamo zīdeni». Līgava pirka tautietim vienu zīdeni, vienu kreklu un kabatdrānas. Pirkto kreklu sauca par «smalko kreklu», un to līgava mājās izrotāja dažādiem izšuvumiem. Dažreiz pilsētā sa-pirka arī degvīnu un vīnus.

Ligavas pūrs

Ligavas pūrs sastāvēja no divieliem, cimdiem, prievietiem (prievītēm), baltām villainēm, galda drānām, palagiem, pūra zeķēm, sienamauta un dāvanām, kas bija domātas vīra tēvam, vīra mātei, vīra brāļiem un māsām. Palagi, divieli bija no līnām, cimdi un zeķes no aitu vilnas. Bagātām meitām bija pūrā 100 divieļu un 100 pāru cimdu. Pūra zeķes un cimdi bija ipatnēji aditi un izrakstīti. Tos pagatavoja no baltām vilnas dzijām, retāk arī no melnām vilnas dzijām; vēlākos laikos arī no »graznām«, t. i. no krāsainām dzijām. Jēma tādu melnu un baltu vilnu, kāda bija aitu mugurā, tikai zeķu un cimdu kāti vienmēr bija pagatavoti no paškrāsotām vilnas dzijām. Arī krāsas paši gatavoja no stādiem: alkšņiem, krūkljiem, bērzu lapām, sūrenēm, meža akmens sūnām, bezlapēm un citiem augiem. Ligavas pūrs atradās lādē, vēlāk lādē un skapī, dažreiz lādē un 2 skapjos. Pūrā bija apm. 24 villaines, 12 palagu, 12 līņu kreklu ar izšuvumiem, 12 pāru baltu un 12 pāru greznu zeķu.

Pūra vešana

Parasti kāzas sāka svinēt svētdienā. Ceturtdienas vakaru priekš kāzām atbrauca pēc pūra. Ligavas vecāki tad sarīkoja nelielas viesības — »pūra vešanu«. Nokava sivēnus, pabrūvēja alu un uzaicināja dažus tuvākos radus

un vistuvākos kaimiņus. Netrūka arī degvīna. Pūra vešanas svinībās sanāca apm. 20—30 cilvēku. Pēc pūra atbrauca tautietis ar savu krusttēvu un tautieša brāļi (ja tādu nebij, tad citi radinieki). Šie pēdējie bija pūra vedēji. Pūru veda ar 2—3 ratiem, pie kam tie bija gašie darba rati. Kad dzird pūra vedējus braucot, meitas iziet ārā no telpām dziedāt:

60. Man atbrauca tautu dēls
Ar zvierbuli pūru vest;
Jūdz, brāliti, savu bērni,
Laiž zvierbuli žagaros.
61. Pūru veda, brāliti,
Kur jumta rati?
Nedošu pūriņu
Bez jumta rata,
Lai māsas pūriņu
Nerasinātu.
62. Tautas brauca vienu ziergu,
Saka mani bez pūriņa;
Kļauj, māmiņa, uzkrāudama
Triju ziergu vezumiņu.
63. Es jau redzu, es jau redzu:
Nu šķiņ mana māmuļiņa;
Šķiņ gosniņas, šķiņ aitiņas,
Šķiņ villaines pūriņe.
Div' gosniņas, trīs aitiņas
Piecas baltas villainites.
64. Kālabād tu, papiņ,
Vais (vairs) ar mani nerunā?
Vai es pulku patērēju,
Pie tevim dzīvādama?
Vienas pašas šūtas korpes,
Vienu spangu vaiņadziņu.
65. Ko es esmu nodarijse
Savai miļai māmiņai?
Atver vārtus līdz galam,
Rāda ceļu uz tautām.

67. Pieci brāļi, viena māsa,
Nevar māsu uzturēti:
Brāļi māsu izdevuši
Par sārkanu āboliņu;
Suņi, suņi, ne brāliši,
Nav ābolu redzējuši.

Pūra vedēji iebrauc ligavas mājās. Viņi tiek laipni sagaidīti un paliek turpat arī pārnakšņot. Tautietis iedod ligavai mazu drāniņu, kur iesietas dāvanas, ko tautietis nopircis pilsētā: linkainis (nepagatavots), »brošas«, zīdenis, gredzens. Linkainis bija no pirкта audekla (balta) un tika pagatavots no linkaiņu gatavotājām — lietpratējām. Linkainis tika sadurts ar skaistām saduramām adatām (»brošām«). Ligava ar linkaini galvā atstāja visai impozantu iespaidu. Linkainis bija pati nepieciešamākā ligavas tērpa daļa.

Vēlāk ligava tani pašā drāniņā iesien savas dāvanas tautietim: zīdeni, kas tautietim būs jāsien ap kaklu kāzu dienā; divi kreklus — vienu linu, otru pirktu (abi izrakstīti, izsūdināti); vienu pāri baltu cimdu un vienu pāri baltu zeķu, ko tautietis valkās kāzu dienā, un bez tam vēl vienu pāri cimdu tautieša mātei. Vēlākos laikos tur iesēja 2 pārus cimdu un 2 pārus zeķu (vienu baltu, otru graznu, t. i. no krāsainām dzijām). Šinī vakarā visi mielojas pie bagāti klātiem galdiem, dzied, spēlē un pavada laiku visai omulīgi. No rīta, pēc saules uzlēkšanas, pūru ved. Pūra lāde (arī skapis) atrodas klēti, apklāta ar baltu lina palagu un pārsieta ar prievetiem. Ligava, ligavas māte, tautietis un tā brāļi aiziet uz klēti. Pārējie paliek pie klēts durvīm. Ligava dod pūru tautietim aizvešanai, bet ligavas vecākais brālis uzsēžas uz pūra lādes un nedod to. Meitas šinī brīdī dzied:

68. Krupītis uzlēca
Uz māsas pūra,
Lec, krupī, zeme,
Še dālderitis.

Tad tautietis dod ligavas brālim dālderī (vēlākos laikos rubuli), un tas nokāpj no pūra lādes. Tautietis ar saviem

brāļiem pūru iecel rātos. Līgava pasniedz tautietim drāniņu ar dāvanām. Tad meitas dzied :

68. Ceļ, tautieti, viens pūriņu,
Nelūdz manus bāleliņus ;
Kā māsiņa viena pate
Sav' pūriņu pielocija.
69. Dižu pūru darināja,
Cerēj' tālu vizināt ;
Nu āzveda ciemiņos
Tā kā siena tupesiti.
70. Liec, māsiņa, pūriņe
Baltu linu ērkuliti :
Ko dzīvāsi (strādāsi), kad āziesi
Piermo ritu tautiņās.
71. Ej, māsiņa, tautiņās,
Dzīvā gudri āzgājuse :
Ja tautiņas agri celās,
Agri vāri āzaidiņu ;
Ja tautam zems jūmtiš,
Necel augsti uguntiņu.
72. Kā krupitis tautu dēlis,
Kā siseņi kumeliņi ;
Grib krupitis man' uzcelti
Siseņami mugurei.
Ne krupitis mani cels,
Ne sisenis panesis.
73. Vista savus cāļus šķīra,
Man atšķīra māmuļiņa ;
Cāļi tek pulciņe,
Kur, māmiņa, es tecēšu ?
74. Tautas veda mūs' māsiņu
Pa ērcienu ērcienimi,
Gudra bija mūs māsiņa,
Skuju nesa rociņe.
Mēs māsiņas pakalģājam
Pa skujiņas birumiņu.

75. Ceļat, tautas, manu pūru,
Sānus vien negāžat :
Mana pūra dubenei
Trīs asaru biķeriši.
Vienu raudu uzaugdama,
Otru — pūru locīdama,
Trešo raudu svētu ritu
Tautiņās āziedama.
76. Kad es augu brālišos
Man bij dziesmas trīs pūriņi ;
Div' pūriņus izdziedāju,
Trešam vāku vien pacēlu.
77. Kad es augu brālišos,
Man bij dziesmu vācelite,
Kad āzgāju tautiņās,
Tad izbēru ceļmale.
Ja būs laba vīra māte,
Pa vienai uzlasišu ;
Ja kaut kāda sīvenite,
Kā izbērts, tā paliks.
78. Šķindēt šķind zaļa bierze,
Kad es augu brālišos ;
Kad āzgāju tautiņās,
Lai šķindina lakstigala.
79. Ai, māmiņa, ai, māmiņa,
Laiks man ieti tautiņās :
Klētei grīda ieslikuse
Mana pūra vietīņe.
80. Krūmu māte, lapu māte,
Pagan' manas raibuļites :
Kad es iešu tautiņās,
Ik krūmam ziedu došu ;
Ābelei sagšas segšu,
Ozolam dvieļus kāršu ;
Tiem mazim bērziņim
Pa pāram baltu cimdu.

81. Ai, dieniņ, es lustīga,
Bajars mani bildināja.
Nu staigāšu vaska plānu,
Glāzu dores virināšu.
82. Neskatos augstu namu,
Ne rakstītas klētes dores;
Skatījos lauciņe,
Kur maizite vilni meta;
Kur maizite vilni meta
Pa to smilgas atmatiņu.
83. Kur tu iesi, bāleliņi,
Tur es tevīm līdzī iešu;
Kur tu kārsi zobentiņu,
Tur es savu vaiņadziņu;
Kur tu jēmsi ligaviņu,
Tur es savu arājiņu.
84. Miļi mani bāleliņi
Miļi mani audzināja:
Nezināju kungu rižu,
Kungu govju laidariņu.
85. Brālīts sedza tautu meitu,
Mani cēla riņķe;
Būt', brālīti, mani sedzis,
Mēs no vienas māmuļiņas.
86. Tautu dēlis klēti dara,
Vaņu lika pamate;
Manis dēļ liec sudrabu,
Šoruden es neiešu.
87. Tautu dēlis klēti dara
Baltābola kalniņei,
Citas meitas dubļus brīda,
Es brīd' baltu āboliņu.
88. Tautiets manim laipas lika,
Laiņu laipas galiņei,
Labāk brīdu tēva dubļus,

Nekā tautu laipu gāju:
Tēva dubļi sudraboti,
Tautu laipas asarotas.

89. Tautiet's, mani precēdams,
Izteic savu bagātību:
Pieci zārdi rutku lapu,
Div' kambaru kartupeļu.
90. Tautiet's, mani precēdams,
Izteic savu smukumiņu:
Kalne manim ievas zied,
Leje vīna upe tek.
Kad āzgāju, tad atradu
Tautu dēlu melūgīti:
Kalne zied dadža krūms,
Leje rāva upe tek.

Pūra vešanas svinībās vēl tika dziedātas šādas
dziesmas:

91. Es pūriņu nelocīju,
Pate vien baņojos;
Pieci bērī mani veda,
Lika ķēve pūru vilka.
92. Bridu dubļus, brid' ūdeni,
Balta augu brālišos;
Mella tapu tautiņās,
Pa laipam staigādama.
93. Tautu dēlis, mans brālītis
Abi vienu graznumiņu;
Abim caunu cepurites,
Abim bērī kumeliņi;
Abim dzied lakstigalas
Zobentiņa galiņe.
94. Kalne kāpu gavelēt,
Lai dzierd manis arājīs;
Ja tas mani neredzēja,
Lai balse remdējāsi.

885-22-588

95. Kalne kāpu, jo kalne,
Paše kalna galiņei ;
Tautās gāju, jo tautās,
Paše tautas sētiņe.
96. Ābelite Dievu lūdza,
Lai ved mani šorudeni:
Visi zari noslikuši
Cimdus, zeķes žāvējoti.
97. Sinipite, sīva sēkla,
Sēsīm tālu līdume;
Mūs māsiņa sīva, dzedra,
Dosim tālu tautiņās.
98. Sīku kārklu žogu pinu,
Lai nelīda suveniņi ;
Laba tēva meitu jemu,
Lai nenīka dzīvāšana.
99. Alga būs, alga būs
Māsas pūra vedējam:
Kam nolauzi zelta rozi
No māsiņas pūra vāka.
100. Vedat, tautas, manu pūru,
Pa ūdeni nevedat;
Daudz pūre sīku rakstu:
Grimst ūdeņa dubenei.
101. Nelist jel, lietutiņ,
Man jāiet tautiņās :
Kur es savas villainītes
Svešume izžāvēšu?
102. Šķiŗ, Dieviņ, lietus gaisu
Deviņim gabalimi ;
Kā šķiŗ mani tautu dēls
No deviņim bāliņim.
103. Māte mani jaunu deva,
Jaunu znotu gribēdama ;
Māmiņai jauns znotiŗ,
Man, jaunai, sierdēstiņis.

104. Luste tautu dēliņam,
Ka es tāda sīka, maza :
Tāli radi, mazs kumeļš,
Tā būs liegi vizināt.
105. Tautiet's mani mazu jēma,
Solij' dižu audzināt ;
Vairāk diža nepaaugu,
Kā auguse pie māmiņas.
106. Ko Dievam es sariebu,
Ko savai māmiņai ?
Paše ziedu laiciņe
Nojem manu vaiņadziņu.
107. Es sariebu brālišam
Paše siena laiciņe :
Pļave dūru grābekliti,
Kāpu tautu kumeļe.
Te, brāliti, tava pļava,
Tavs darīts grābeklītis.
108. Milē mani tu, tautieti,
Es jau tevi gan milēšu ;
Es jau tevi milēdama,
Atstāj' tēvu, māmuļiņu ;
Atstāj' tēvu māmuļiņu,
Atstāj' mazus bāleliņus.
109. Māte mani tālu deva,
Solij' žēli neraudāt ;
Kad es avu baltas kājas,
Jau māmiņa žēli raud.
110. Paldies saku māmiņai,
Vai tā dzierd, vai nedzierd :
Tā bij manu arājiņu
Pa prātam izraudzij'se :
Ne tik sīvu, ne tik dzedru,
Ne tik lielu dzērējiņu.

111. Vieta, vieta, maize, maize,
Kur māmiņa mani deva;
Ne tur vieta, ne tur maize,
Kur es pate pacerēju.
112. Kādu vietu es gribēju,
Tāda man gadījās:
Visapkārt zaļa bierze,
Vide lauki, tirumiņi.
113. Būt' es tāda gājejiņa,
Kā māmiņa devējiņa,
Sen būt' savus baltus vaigus
Asaram noraudajse;
Sen būt' savas villainites
Maizite (lokat.) apēduse.
114. Klausies, tautiet,
Ko tav teikšu:
Dies (Dievs) dos man tevi
Kroge redzēt,
Tad tevi stipāšu,
Kā vecu mucu.

Dziesmām pavadīti, pūra vedēji aizbrauc uz tautieša mājām. Tautieša mājās netiek riktas nekādas dzīres, tomēr mājinieki pūra vedējus svinīgi sagaida. Tautietis pārved un iedod savai mātei līgavas dāvanu — baltus cimds. Mājā iebraucot, mājas meitas iziet pie klētsdurvim un dzied:

115. Tautu meitas pūru veda,
Raiba kuņa pakale;
Kā kuņiņa netecēs,
Kucens pūra dubene.
116. Tautu meitas pūra lāde
Ar vicem savicēta;
Mūs' brāliša klētes dores
Sudrabiņa eņģitem.
117. Trīs dienas rūmiju brāliša klēti,
Cerēju māršai graznas lādes,
Maza, maza kupurite
Klētes dangas dubene.

118. Tebu, tebu tav, brāliti,
Šis vasaras lūkojums,
Pārnes pūru paduse,
Snauž pierme vakare.
119. Ik nedēļas, pārnedēļas
Čīma (saimnieka vārds) brauca Liepāje,
Meitas pūru izvadājis
Pa Liepāju Liepājam.
Meitu veda tautiņās,
Ietinuši ziernājos.
120. Metam pupājus,
Aužam ziernājus,
Glābjam to meitu,
Kā varēdami.
121. Sēdi, sēdi, tu Anna,ņā,
Savu snuķi izcēluse ;
Nu mēs ritu redzēsim,
Kas tave pūriņe.
122. Dies, nesodi tēva runčus,
Ka tie peles nemedi :
Sagrauzušas pūra lādi,
Izvilkušas dāvaniņas.
123. Kaci, kaci, tautu meita,
Paše pūra dubene ;
Kādu jodu sakacēsi (sasniegsi),
Ka nevaids ielikuse.
124. Vecā māsa pūru kac,
Jaunā māsa kājas tur ;
Jaunā māsa kājas tur,
Lai nekrita dubene.

Pūra vedēji ienes pūru (lādi un skapi) klēti.

Manta

Līgava sajēma no vecākiem arī mantu, ko aizveda tautieša mājās pēc kāzām bez kādām ceremonijām. Turiģākie saimnieki deva līdz savai meitai : 2 zirgus, 5 govīs,

5—6 aitas, 1 lielu cūku un apm. 5 jaunas cūkas, 1 divjūgu braucamos ratus un 1 darba ratus. Mazāk turīgie deva mazāk. Dažreiz deva arī vēl galdu, 2—3 krēslus, gultu, arklu, ecēšas un zirgu aizjūgus. No labībām deva: pavarī sarī vasarāju sēklu un dažreiz arī rudzus maizei līdz nākošam gadam. Līgava atveda sev līdz arī apmēram 12 lindruku un 15—20 jakas.

Dzīvojamās ēkas iekārta. Klēts

Suitu novadā dzīvojamā ēkā bija 2 istabas: lielā un mazā, virtuve, priekšnams un 2 istabas, kur nolika dažādus saimniecības piederumus. Dzīvojamās ēkas otrā galā bija 1 vai 2 istabas precētiem kalpiem. Mazā istabā

Vecs suitu saimnieks. Jānis Aniņš. † 1936. g.

dzīvoja saimnieks ar savu dzimtu, lielajā gājēji, t. i. puīši un meitas. Virtuvi sauca par namu. Pārējās divas istabas sauca par kambaņiem: vienu par piena kambari, tur glabājās dažādi ēdamie produkti, un otru par auksto kambari.

Tur atradās dažādi saimniecības piederumi un rīki, piem.: kangas (stelles), abras u. t. t. Katrā apdzīvotā istabā stāvēja galds, krēslī un soli. Bija gaŗi soli, ko sauca par beņķiem, un zemi un īsi, ko sauca par krāģiem. Daži krēslī bija pagatāvoti pilnīgi no koka, bet dažiem sēdeklis bija pīts no līnu virvēm. Caur virtuvi vienmēr gāja cauri.

Klēts vidū vienmēr stāvēja apklāts galds, ap galdu bija krēslī. Gar sienmalām atradās lādes un skapji. Klēti uz galda arvien lika labākos ēdienus un dzērienus. Klēts vienmēr bija goda vieta, tur arvienu mieloja labākos ciemiņus. Klētij vienmēr bij grīda, turpretim istabās nebij grīda, bet plāns. Klēts ēkai bij lielas platas pažobeles klēts priekšā. Zem šīs platās pažobeles bija arī grīda. Arī tautas dziesmiņa atzīmē šo klēts ēkas īpatnību:

125. Darat, brāļi, augstu klēti,
Vēl augstāku pažobeli:
Dižu radu mūs' māsiņa,
Žuburotu kroni nesa.

Klēts durvis bija izrotātas skaistiem koku izgriezumiem.

Dziedāšana

Suitu novadā dziedāja pa lielākai daļai tikai sievietes. Vīrieši dziedāja retāk, lai gan arī vēl tagad Alsungas apvidū var sastapt vīriešus, kas vēl prot senās tautas dziesmas un prot arī dziedāšanas pajēmienus. Puiši parasti apdziedāja meitas; šīm dziesmām tā tad bija vienpusīgāks raksturs. Sievietes dziedāja daudz vairāk, un viņu dziesmas bija ļoti daudzpusīgas, skāra dažādas dzīves un sadzīves nozares. Tautas dziesmu dziedāšanai bija vajadzīgi vairāki cilvēki. Dziesmu iesāka saucēja. Tiklīdz dziesmas panta pirmās divi rindas ir izdziedātas, izsauktas, saucēja apklust, un tad tos pašus vārdus otrreiz atkārtot locītāja. Reizē ar locītāju vilcējas sāk dziedāt, gaŗi velkot „ē“. Tad atkal sāk saucēja u. t. t. Dažreiz arī saucēja palīdz locītājam atkārtot dziesmu vārdus. Labas saucējas un arī locītājas bija lielā cienā un tika nereti aicinātas kāzās arī tajās dzimtās, kur nemaz nebij viņām radu. Še minētie dziedāšanas pajēmieni var izlikties vienmu-

ļīgi, monotoni, — patiesībā tomēr tā nav. Mūsu tautas dziesmas iegūst savu aistētisko vērtību pilnā mērā tikai tad, ja ir dzirdami reizē vārdi, mūzikālas skaņas un redzama attiecīgā darbība (apm. kā operā), piemēram kāzu ceremonijās u. t. t. Vēl vairāk, — saucējai un locītājai jābūt arī labām tēlotājām un jāpavada katra dziesma ar piemērotu mīmiku un žestiem. Tādas saucējas un locītājas arī tika meklētas kāzās. Mūsu tautas dziesmu dziedāšana kāzās arvienu atstāja dziļu iespaidu, radīja zināmu noskaņu. Piemēram, izvadot ligavu uz baznīcu pie laulībām, to ceļ zirgā, un tanī pašā laikā meitas izvadītājas sēri dzied: «Māmiņ, tavas vieglas dienas uzceļ tautu kumeļam». Šī darbība kopā ar dziesmu skaņām dziļi aizkustina klātesošos. Nezinu, vai citu tautu tradīcijās var atrast kaut ko līdzīgu. Virieši, pa lielāku daļu paši nedziedādami, tomēr arvienu citīgi klausījās meitu dziedāšanā. Toreiz šī tautas māksla bija tā, kas audzināja mūs aistētiski un morāliski.

Kas drīkst apmeklēt kāzu namu?

Kāzu namu drīkstēja apmeklēt tikai lūgtie viesi un ubagi (tos sauca par nabagiem), kas uzturējās virtuvē. Aiziet nelūgtam kāzu namā, kaut arī vajadzība spiestu, bija liels negods.

KĀZU PIRMĀ DIENA

Tautieša izvadīšana uz baznīcu

Tautieša mājās svētdienas rītā ap pl. 7 atbrauc tautieša krusttēvs ar savu sievu. Tas ir tautieša vedējs uz baznīcu un to sauca par dižvedēju. Ja dižvedējs dzīvo tālu no tautieša mājām, tad viņš atbrauc no vakara. Sajāj arī tautieša radnieki, tā saucamie vedējpuīši, kas jās līdzī tautietim uz baznīcu. Tautieša radnieces — meitas sauca par »dziedātāju« meitām. Tās ierodas kāzu namā vēlāk, ap pusdienas laiku, kad jāsagaida jaunais pāris pārbraucot

no baznīcas. Tikai dažas tuvumā dzīvojošās ieradās no rīta izvadīt tautieti uz baznīcu.

Bija uzcelti goda vārti no saliektiem bērziem vai eglēm (pītus goda vārtus netaisīja). Pie vārtiem un māju durvīm ziemas laikā bija sadurtas eglītes, bet vasarā vai agrā rudenī bērzi. Pie istabas griestiem bija piestiprināti ziemā — eglu zari, vasarā — bērzu zari, puceņu (sērmukšļa) ziedi un puķes; rudenos piestiprināja pie griestiem puceņu zarus ar ogām. Bez tam vēl istabu griesti bija dekorēti ar krāsotām ēveļu skaidām un īpatnēji pagatavotiem salmu lukturīšiem.

Tautietis bija tērpies jaunus baltos vilnas bruslakos un virs tiem baltos vilnas svārkos, sajostos ar platu pašaustu vilnas jostu. Josta bija krāsota pašu pagatavotām krāsām. Ap bruslākiem bija slenģenes josta, kurās misiņa rotājumus varēja redzēt, jo svārki priekšpusē bija vaļā. Slenģenes josta bija no melnas ādas, priekšpusē misiņa apkalumi ar daudziem rotājumiem. Kājās tautietim baltas bikses un gaŗie stulpju zābaki. Stulpju zābaki bija no biezas, cietas ādas; spodri, melni. Tautietim šīnī dienā ir mugurā balts linu kreklis ar augstu, diegiem izšūtu apkakli. Galvā viņam ir tagadējiem cilindriem līdzīga melna cepure, ko sauca par kapūzeni; ap kaklu greznis zīdenis. Vēlākos laikos baltu bruslaku vietā lietāja melni-pelēkus; arī svārki tad bija melni, tāpat bikses. Krekla apkakle tautietim sasieta ar sarkanu lentu un sasprausta ar mazu saktiņu.

Dizvedējs bija tērpies melni-pelēkos bruslakos ar slenģenes jostu, virs kuŗiem bija gaŗi melni svārki, apjosti ar platu pašaustu jostu, tāpat kā tautietim. Kājās bija gaŗie stulpju zābaki. Bikses vasarā — baltas linu, ziemā — melnas vilnas. Linu kreklis bija ar augstu, izšūtu apkakli, kas sasieta ar sarkanu lenti un sasprausta arī ar mazu saktiņu. Kapūzene galvā.

Vedējpuišu tērps bija: melni-pelēki bruslāki ar slenģenes jostu; vasarā baltas nātņa, ziemā melnas vilnas bikses; linu kreklis ar augstu, izšūtu apkakli, kas sasieta ar

sarkanu lenti un sasprausta ar mazu saktiņu; galvā kapūzene un kājās stulpju zābaki.

Dižvedēja sievas tērps: sarkans lindruks (lindraks), galvā sienamauts, virs tā aube, virs aubes vēl vairāki nēzdaugi; divas baltas villaines, saspraustas ar sakti; kājās kurpes un greznas rakstītas vilnas zeķes. Sienamauts ir balts pirktas drēbes kvadrātveidīgs audekls, kam 3 malās piešūts plats izrakstījums, bet 4-tā malā, pieres vietā, šaurs izrakstījums. Stūņos piešūtas 2 lentes, ar kuņām sienamautu apsien ap galvu.

Suitu aube ir īpatnējs galvas tērps, pagatavota no pirkta audekla, katūna, un atgādina cepuri. Mugurpusē tā savelkama ar diegu. Priekšpusē, uz pieres, pie aubes piestiprinātas «strēmeles»; starp strēmelēm krāsainas zīda lentes un «cūksudrabs». Strēmele ir īpatnējs izšuvums no ļoti smalkiem spilgti baltas krāsas kokvilnas diegiem. Šis izšuvums īpatnēji salocīts un sakrokots. Par cūksudrabu sauca kokvilnas diedziņus, pārklātus ar sudrabu.

Dziedātāju meitu tērps: sarkans lindruks, ņaucēņu kreklis. ņaucēņu kreklis ir ar gaņām, ar linu diegiem izrakstītām piedurknēm (aprocēm) un augstu apkakli. Apkackle izšūdināta ar smeldzēm (krāsaina stikla vai porcelāna pērlītes) un tika sasprausta ar sakti. Jakas nebija, bet ziemā vilka vamzas, kas izgatavotas no melnas vadmalas un priekšpusē izšūdinātas ar krāsotām dzijām. Plats prievets ap viduci; greznas, rakstītas zeķes melnās korpēs; vaiņags galvā un virs vaiņaga vienkāršs nēzdaugs (lakatiņš). Ne zīdeni, ne villaines dziedātāju meitas nelika. Vaiņags bija misiņa stīpiņa, iekšpusē izklāta ar biezu sarkanu vadmalu. Vaiņaga malās bija spangas, t. i. mazi, rožveidīgi misiņa rotājumi, ar tievu stiepuli cieti piešūti pie vaiņaga.

Tautietis un ligava brauca uz baznīcu katrs no savām mājām. Svētdienas rītu, dižvedējam iebraucot tautieša mājās, meitas sagaida to dziesmām:

126. Kalniņei treji vārti,
Visi treji atverami.
Pa vienim Dieviš brauca,

Pā otrim miļa Māra,
Pa trešim pāde brauca
Pādi vesti baznīce
(Pāde — krusttēvs un arī krustdēls)

127. Gaidiju vedējus
Pa kalna vārtim,
Vedēji saskrēja
Pa cūku takim.

Tautietim ģērbjoties, mājas meitas dzied :

128. Gaisma, gaisma, bāleliņi,
Sedlo savu kumeliņu.
Īsa diena, gaŗš celiņis,
Saderēta tautu meita.
129. Kur tu iesi, bāleliņi,
Ka tik daiļi apģērbies ?
Nu es iešu uz baznīcu
Tautu meitai roku dot.
130. Ģērbies, manu bāleliņi,
Vanadziņu nadziņos,
Lai ģērbjās tautu meita
Sikāje sudrabe.
131. Velc, brāliti, trejus svārkus,
Tav trejādi audējiņi :
Aud' māmiņa, aud' māsiņa,
Audis tava ligaviņa.
132. Appuškoju sav' brāliti
Kā Vāczemes ozoliti ;
Būs man godu noraudzīt,
Kā puškos tautu meitu.
133. Man izauga div' brāliši
Ziernu ziedu graznumiņa,
Es pārvedu div' māršiņas
Kā div' saules asariņas.
134. Kam tā sēta kalniņe,
Sagšam jumta istabiņa ? —
No tās sētas pārvedat
Brālišam ligaviņu.

135. Taisās kāzas, taisās kāzas,
Nu būs kāzas, nu būs kāzas :
Visa brāļa sēta spīd
Spožim vara vaināgim.
136. Es dziedēju bāleliņus
Šorīt agri taurējami.
Vai tiem bija tautu meita
Priediene pamukuse ?
137. Mani miļi bāleliņi
Šorīt agri medīt jāja.
Sudrabota vāverite
Iemukuse burkstalās.
138. Labrītiņ, diespalidz ! —
Tā piermā valodiņa.
Gaisma aust, saule lec, —
Tas piermais gaišumiš.
139. Nedod, Dieviņ, siltu sauli,
Nedod jele lietutiņu :
Šodien vilkšu baltu svārku
Ar zaļam puķitem.
Baltais svārks paliks mells,
Zaļās puķes nobālēs.

Kad viesi sabraukuši un sajājuši, tiek pasniegtas tiem brokastis. Galds klāts ar linu galdautu, uz tā baltmaize, rudzu maize, žāvētas cūku galvas un zulšu gaļa. Par zulšu gaļu sauca novāritas un atdzisinātas cūku un govju kājas, kur klāt bija arī aknas, nieres, sirds. Uz galda stāvēja arī degvīna pudele un alus kausi. Dažs tautietis ēda brokastis, dažs šo rītu neēda nemaz. Dievbijīgākie neēda. Pēc brokastīm, priekš aizjāšanas uz baznīcu, visi vēl noskaita lūgšanu un nodzied dziesmu no dziesmu grāmatas : «Nu palidz man, Dievs tēvs, Dievs dēls, Dievs svētais gars, kas mani radījis ir ; man devis mies' un dvēsel' un licis piedzimt vesel' no mātes miesiņām.» Lūgšanu vadīja dižvedējs un to sauca par «pātaru skaitīšanu». Pēc tam tautietis atsveicinās no saviem vecākiem,

brāļiem, māsām un citiem radniekiem un reizē ar vedēj-
puišiem sēžas kumelos un dodas uz baznīcu. Dižvedējs
ar savu sievu brauc uz baznīcu braukšus. Kāzu gājiena
kārtība šāda: Dižvedējs ar savu sievu brauc pa priekšu,
pēc tā jā tautietis, tad pa pāriem vedējpuisi. Vedējmei-
tas uz baznīcu līdz nejāja. Zirgiem bija auklu iemaukti,
appušķoti ar krāsainām vilnas dziļu podziņām. Vēlāk^{os}
laikos kāzās lietāja iemauktus, izgatavotus no melnas
ādas. Auklu iemauktus tad sāka saukt par apaušiem. Tā
tas ir arī vēl tagad.

Tautieti izvadīja uz baznīcu ar mūziku. Agrakos lai-
kos spēlēja kokli un dūdu, vēlāk vijoli un ermoņikas.

Aizjājot meitas dziedāja :

140. Ar Dievu, tēviņi
Ar māmuļiti,
Ar Dievu, istie
Bāleliņi.
141. Jāj, manu brāliti,
Žēlīgu Dievu,
Lai skauģi raugās
Caur sētas posmu.
142. Jājat, brāļi, ieblakum,
Lai nezviedza kumeliņi,
Lai nedzird meitu māte,
Lai neliedza malējiņu.
143. Krustim plāvu siena plāvu
Vedamam kumeļam ;
Kad iejūdzu kamanās,
Krustim ceļu vien tecēja.
144. Šķiņ, Dies, celiņu,
Dod labu laimiņu,
Nu mūs' brālītis
Medit gāja.
Nomedis burkstalās
Sudrabotu vāveriti.

Līgavas izvadīšana

Līgavu izvada uz baznīcu no viņas vecāku mājām. Svētdienas rītu ap pl. 7 šē atbrauca līgavas krustmāte ar krusttēvu. Krusttēvu sauca par vakara brāli, krustmāti par vakara māsu. Ap to pašu laiku šē sajāja panāksnieces un panāksnieku puīši, līgavas rādi. Ari šē, tāpat kā fautieša mājās, celti goda vārti un tāpat izrotātas telpas.

Līgavas tērps: mugurā linu ņauceņu kreklis, ar rakstītām, izšūdinātām aprocēm un greznis, sarkans lindruks. Krekla apkakle apšūta greznām krāsainām smeldzēm. Aproces redzamas. Kreklis sasprausts ar lielu sakti, tai vidū maza saktīte. Mugurā uzsegta četras baltas villaines ar lielām trīsriindu saktēm pie krūtīm. Ar saktēm saspraustas villaines sauca par sagšām. Ap lindrūku, zem villainēm apsiets platais prievets, kas redzams tikai priekšpusē. Jakas nav. Galvā līgavai vainags, virs tā zīdenis un virs tā vēl 3 nēzdaugi (lakatiņi). Kājās viņai baltas vilnas zeķes un melnas kurpes. Pa ceļu jājot, līgavai bija uzsegta vēl liels balts linu palags, izšūdināts, izrakstīts, un rokā bija balti vilnas cimdi.

Vakara brālis ģērbies tāpat kā dižvedējs un vakara māsa tāpat kā dižvedēja sieva. Panāksnieku puīši ģērbušies tāpat kā vedējpuīši. Panāksnieces, kas jāja līdz līgavai uz baznīcu, parasti bija piecas.

Panāksnieču tērps:

Linu ņauceņu kreklis ar rakstītām piedurknēm un smeldžotu apkakli, saspraustu ar sakti, un greznis sarkans lindruks. Jakas nav, bet ziemeļu velk vāzmas. Kājās greznas izrakstītas vilnas zeķes un melnas kurpes. Galvā vainags, virs vainaga uzsiets zīdenis. Tad vēl mugurā uzsegta mēlenes ar lielu sakti pie krūtīm. Mēlenes bija gandrīz līdzīgas villainēm, bet tās bija tumši zilā krāsā, un bez tam mēleņu apakšējās malas bija izrotātas ar skaištiem misiņa kalumiem un podziņām, kas ejot šķindēja. Tādi ģērbta panāksniece ejot spilgti atšķīrās no pārējām meitām. Virs mēlenes bij uzsegta balta villaine. Tā nebija sasprausta saktēm, bet savērta ar dziļām, lai, pārsviežot

pār galvu, viegli varētu nojemt. Pa ceļu jānot uzsedza vēl virsū grezno villaini no krāsainām vilnas dzijām (dažādu krāsu plankumi bij kvadrātveidīgi).

Kad kāzu viesi sabraukuši, tad ēd brokastis. Brokastis tiek pasniegts tas pats aizsargs, kas tautieša mājās, t. i. zulu gaļa u. c.

Trauki bija lielas māla bļodas un māla šķīvji. Lielās māla bļodas sauca par kaušķeniem. Lietāja paštaisītas koka kaķotes. Kāzās kaušķenos salēja vireni, bet gaļu salika šķīvjos. Vēl agrākos laikos ar kaķotēm esot smēlušies tikai vireni, bet biezputru ēduši ar koka lāpstīņām.

Ari ligavas mājās lūgšanu skaitīja priekš pašas aizbraukšanas uz baznīcu. Lūgšanas skaitītājs te bija vakara brālis. Dziedāja to pašu dziesmu, ko tautieša mājā: »Nu palīdz man...« Ari ligavu izvadīja ar mūziku: agrākos laikos spēlēja dūdu un kokli, vēlāk vijoli un ermoņikas.

Ja kāzas notika ziemā, kad ritos tumšs, tad ierīkoja īpatnēju apgaismošanu: bietei izgriez caurumu un tur ieliek degošu sveci, tad rodas sarkana ugunīņa; to vēl izpušķo krāsotām ēveļu skaidām.

Atbraucot kāzu viesiem un ligavai ģērbjoties, dziedāja (mājas meitas un dažas atnākušās):

145. Tā brauc tā jā
Pa viņu kalnu
Liekim ziergim,
Tukšim ratim;
Tukšim ratim
Grib vezumiņu,
Liekim ziergim
Grib jājejiņu.

146. Kalniņei treji vārti,
Visi treji atverami.
Pa vienim Dieviš brauca,
Pa otrim miļa Māra,
Pa trešim pāde brauca
Pādi vesti baznīce.

147. Nākat, ļaudis, skataties,
Kā ģērbāsi sērdienite:
Ko tā sedza, ko tā ģērba,
Tai nav māte taisītāja.
148. Redz, kā koši noziedēja
Vēja lauza ābelīte;
Redz, kā koši tautās veda
Izvainotu (aprunātu) sērdieniti.
149. Taisies, māsiņ,
Iesim projum,
Aun savas kājiņas,
Sedz villainiti;
Sedz villainiti,
Jem vaiņadziņu.
150. Bitit, tavu šujumiņu
Baznīcei dedzinās,
Māmiņ, tavu auklējumu
Svešas tautas nicinās.
151. Šorit agri saule lēca
Sārkane kociņe;
Jauni puisi veci tapa
To kociņu meklēdami.
152. Šorit agri piecēlos
Pa visim rītiņim,
Ko es labu padariju
Pa to agru cēlumiņu?—
Sav (sev) gāliņu izsukāju,
Sev' raženi appuškoju,
Norakstiju brālišam
Līdz gaismai slēšu kreklu.
153. Šoritiņ agri, agri
Nāk no Rīgas kalējiņi;
Šorit agri man izkrita
Dziesmu pūra atslēdzīņa.

154. Sorīt muti nomazgāju
Sārkane ābole,
Lai zied mani vaigu gali,
Kā sārkanais āboliš.
155. Šorīt muti nomazgāju
Rakstīte glāziņe,
Šodien mani ierakstīs
Rakstīte grāmate.
156. Šorīt agri es atradu
Rase skābu āboliņu ;
Ai, Dieviņ, nu es būšu
Siv' atraiša ligaviņa.
157. Kādu laiku redzēdama,
Tādu sedzu villainiti ;
Kādus ļaudis zinādama,
Tādu laidu valodiņu.
158. Izpurini, māmuliņa,
Man sedzamas villainītes,
Lai izklist vējiņe
Ļaunu ļaužu valodiņas.
159. Šķir, Dieviņ, man celiņu,
Dod laimiņu dzīvājot ;
Nu es iešu tās tautās,
Kur liedz visi bāleliņi.
160. Pieci bēri kumeliņi
Uz akmeņa auzas ēda ;
Visi pieci piederēja
Jaunajam brālišam.
161. Brālīts lūdza māsiņai,
Kādu jūgti kumeliņu ;
Ja sārкана saule lēca,
Jūdz sārkanu kumeliņu ;
Ja pelēka diena ausa,
Jūdz pelēku kumeliņu.

162. Šorit mani sniegs apsnīga,
Šorit ļaudis aprunāja ;
Droš' es biju sniegu brist
Ar basam kājiņam ;
Sniegs, uzsnidsis, nokusis,
Ļaužu runas apklusis.

163. Trīs gadiņus audzināju
Zaļu mirti glāzite ;
Jo mirtite kupli auga,
Jo tautietis milē mani ;
Kad mirtite ziedus laida,
Ar tautam saderēju.

Ēšanas laikā nedziedāja. Pēc brokastim gatavojās
aizjāšanai uz baznīcu. Līgava atvadījās no tēva un mātes.
Vecākiem parasti skūpstīja rokas. Meitas sāka dziedāt:

164. Nāc, māmiņa, dod rociņas,
Nu cels tautu kumeļei,
Lai bierst manas asariņas
Uz tavam rociņam.

165. Nesēdi, māsiņa,
Zile zierge,
Zilam ziergam
Daudz sierdēstiņu.

Še atkārtoja arī to dziesmu, ko dziedāja pūru vedot
un precībās :

Vista savus cāļus šķīra,
Man' atšķīra māmuliņa ;
Cāļi tek pulciņe,
Kur, māmiņa, es tecēšu ?

166. Ar Dievu, tēviņi ar māmuliņu,
Ar Dievu, istie bāleliņi.
Nu ar Dievu, labi ļauži,
Projum iešu — labu rašu,
Atpakaļ neatnākšu.

Līgavas brāļi uzceļ līgavu zirgā (zirgs nedrīkst būt
ne zils, ne melns). Zirgs ir apsedlots un iemaukti izpuš-
ķoti greznām vilnas dzijām (vasarā arī puķēm). Kad līga-
vu ceļ zirgā, meitas — izvadītājas dzied :

167. Māmiņ, tavu mulķumiņu
Uz vecam dieniņam :
Pate savas vieglas dienas
Uzceļ tautu kumeļam.

Spēlē mūzika. Vakara brālis, uzkāpis savā zirgā, piejāj pie ligavas zirga, pajem šī zirga pavadu un tad blakus ar ligavu jāj uz baznīcu. Aiz viņiem tūliņ seko vakara māsa ar kādu radnieku ratos braukšus. Panāksnieku puīši uzceļ panāksnieces zirgos un tad pa pāriem (t. i. blakus jāj panāksnieku puisis ar panāksnieku meitu) seko vakara māsas ratiem. Tā kā parasti panāksnieces ir tikai piecas, bet panāksnieku puīšu ir vairāk, tad dažiem puīšiem jājāj pāros bez meitām. Panāksnieces pašas vadīja savu zirgu. Panāksnieku meitu un puīšu zirgiem tādi pat appušķoti iemaukti kā vedēju puīšu zirgiem. Ja uz baznīcu gribēja nokļūt arī vecāki cilvēki, tad tie parasti nejāja, bet brauca ratos aiz panāksniekiem.

Piezīme: Vēlākos laikos — 19. g. s. pašās beigās un 20. g. s. sākumā — kāzinieki uz baznīcu vairs nejāja, bet visi brauca ratos.

Kāziniekiem aizjājot un aizbraucot uz baznīcu, mājās palikušās meitas vēl dziedāja:

168. Šķīraties, lēpu lapas,
Laiž' gulbišus ezere,
Šķīraties, bāleliņi,
Laiž' māsiņu tautiņās.
169. Kad es sedzu villainites,
Raudāj' manas māsenites;
Pa dorem izejot,
Raudāj' mani bāleliņi.
170. Pa vārtimi izjājot,
Raud rozītes dārziņe;
Neraudat, jūs rozītes,
Nākšu jūs aplaistīt.
171. Lūgšus lūdzu tautiešam,
Laiž' rozītes izravēt.

- Tautiet's manim atbildēja,
Lai ravē jaunās māsas;
Lai ravē jaunās māsas,
Kas palika pie māmiņas;
Tav pašai rožu dārzs
Ravējams, aplaistams.
172. Nieki, nieki, māmuļite,
Vai tu raudi, vai neraudi;
Es gājēja, man jāiet
Ar visam villainem.
173. Jauna gāju tautiņās,
Gudri mācu tautu dēlu;
Ceļies, šelmi, riju kult,
Tin man kājas kažoke.
174. Būt' zemite tāda viegla,
Kā tās manas villainites,
Es būt' savu rožu dārzu
Līdz tautās āzveduse.
175. Ietin iet gājējam,
Es nevaru lielities;
Lai lielās bāleliņis,
Kam palika tēva zeme;
Kam palika tēva zeme,
Tēva bērī kumeliņi.
176. Gauži raud mūs' māsiņa,
Jauna gāja tautiņās;
Neraud gauži, mūs' māsiņa,
Neba tevi tālu veda.
177. Tepat spid glāžu logi
Caur brāliša bērzu bierzi;
Es, gosniņas dzierdīdama,
Āztecēšu apraudzit.
178. Lai man žēl, kā man žēl,
Tās māsiņas, tās man žēl:
Tā man gāja druviņe
Nesūtama, neraidama.

179. Vai māsiņ, vai māsiņ,
Kā es tevi āzmiersišu;
Kur mēs miļi runājam,
Tur zied baltis āboliš;
Kur mēs sivi rājamies,
Tur zemīte pušu trūka.
180. Nu ar Dievu es atsaku
Basenieku puisīšim;
Nu es iešu dziedādama
Citu kungu novade.

Kāzu gājiens pie baznīcas

Panāksnieku gājiens ar ligavu nonāk pie baznīcas. (Pa lielākai daļai tā bija Alsungas baznīca, kas atrodas lielākajā suitu draudzē). Tad puīši nocēļ panāksnieces no

Kāzu gājiens baznīcas laukumā.

zirgiem un zirgus piesien pie žoga baznīcas laukumā. Ligavu nocēļ no zirga vakara brālis. Vedēji ar tautieti ir

izjāuši uz baznīcu no citām mājām un tāpēc parasti nonāk pie baznīcas vai nu vēlāki, vai agrāki nekā panāksnieki. Gadījās arī, ka abi gājieni pienāca pie baznīcas vienā laikā. Arī vedēji apstājās baznīcas laukumā un te satikās ar panāksniekiem. Nokāpusi no zirga, ligava ar panāksniecēm parasti iegāja baznīcas ķesteņa mājā, kur pārgērbās; ligava te noģērba virsdrēbes: palagu un virsējo villaini. Tad aplika virs vainaga linkaini. Arī tautietis pa lielākai daļai apstājās ķesteņa mājā, bet savu tērpu nemainīja.

Ieiešana baznīcā un iziešana no baznīcas

Kad ligava bija sakārtojusi, tad gāja uz baznīcu. Gāja rindā šādā kārtībā: papriekšu dižvedēja sieva, aiz viņas ligava, tad vakara māsa, tad panāksnieku sieva, tad tāpat rindā pēc kārtas 5 panāksnieces. Katrās kāzās bija viena panāksnieku sieva. Tā bija ligavas tuva

Tautieša rinda, ieejot baznīcā pie laulībām.
Kāziniekiem mugurā bruslāki ar «permuta pumpam» (perlamutra pogām).

radiniece. Panāksnieku sieva bija ģērbusies kā vakara māsa; uz baznīcu viņa aizbrauca kopā ar savu vīru. Baznīcā gājiens apstājās pie altāra. Pēc tam gāja baznīcā

tautietis ar puisiem šādā kārtībā: pirmais gāja dižvedējs, aiz viņa rindā tautietis, vakara brālis, tad vedējpuisi un panāksnieku puisi, pie kam vedējpuisi netika šķirti no panāksnieku puisiem, t. i. viņi rindā sajaucās. Arī šis gājiens apstājās pie altāra. Baznīcā rindas sajaucās. Laulāšana parasti notika vesperes (vakara dievkalpošanas) laikā, pēc pl. 12-tiem. Brīdī priekš laulāšanas vakara māsa nojem

Līgavas rinda, ieejot baznīcā.

līgavai linkaini. Laulāšanas laikā tā tad līgavai tikai vainags vien paliek galvā. Pēc salaulāšanas viņa tūlīņ atkal uzliek līgavai linkaini galvā. Kad laulāšanas ceremonija bija izpildīta, jaunais pāris ar kāziniekiem atstāja baznīcu noteiktā kārtībā. Tautietis ar līgavu iet ārā sadevuši pārkrustis rokas (t. i. labo ar labo un kreiso ar kreiso), pie kam līgava atrodas tautietim blakus pie labās rokas. Līgavai seko rindā: dižvedēja sieva, vakara māsa, panāksnieku sieva un panāksnieces. Tautietim rindā seko: dižvedējs, vakara brālis un tad viens aiz otra puisi. Tā tad dižve-

dējs iet blakus dižvedēja sievai, vakara brālis vakara māsai u. t. t., bet rokās nav saķērušies. Kopīgā gājienā kāzinieki iziet no baznīcas, bet pēc tam drīz izšķīrās. Tautietis ar savu rindu aiziet pie saviem zirgiem, bet ligava ar savu rindu aiziet ķesteņa mājā. Ši šķīršanās bija vajadzīga tāpēc, ka ligavai bija nepieciešami ķesteņa mājā pārgērbties. Vakara māsa šē atkal nojēma ligavai linkaini un pati to pārveda arī mājās. Tad ligava apģērbās atkal ceļa drēbēs. Pēc tam viņa ar panāksniecēm aizgāja pie zirgiem, kur to jau gaidīja tautietis. Viņš uzcēla ligavu viņas zirgā, pajēma zirga pavadu un blakus ligavai jāja uz mājām. Ligavas zirgs piederēja vai nu ligavas tēvam, vai vakara brālim.

Ceļā uz mājām

Jaunajam pārim tūlīn sekoja dižvedējs ar savu sievu braukšus, tad aiz tā brauca vakara brālis ar vakara māsu, tad pa pāriem jāja panāksniecēs ar saviem puisiem, tad pa pāriem puisi un aiz viņiem vecie kāzinieki brauca braukšus. Dodoties prom no apstāšanās vietas pie baznīcas, kāzinieki šāva ar pistolēm. Zirgi bija zināmā mērā pieraduši pie šāvienu troksņa, bet gadījās arī, ka kādu kāzinieku nometa no zirga. Arī ceļā uz mājām kāzinieki bieži šaudīja. Nereti ceļā bija izlikti šķēršļi: divi vīri turēja virvi šķērsām pāri ceļam, vēl citi stāvēja tiem blakus. Kāzinieki iedeva šo šķēršļu cēlējiem baltmaizi un degvīnu. Pēc tam ceļš tika atbrīvots, un kāzu gājiens varēja doties tālāk.

Kāzinieku sagaidīšana pārbraucot no baznīcas

Kāzinieki brauc no baznīcas uz tautieša mājām. Tuvojoties mājām, viņi sāk stipri šaut. Kad kāzinieki atrodas apmēram 1 kilometru no mājām, tad četri puisi atdalās no pārējiem un aulekšo uz sētu. Tie ir vēstneši, kuŗu parādīšanās liecina, ka kāzinieki drīz ieradīsies. Iejājuši sētā, šie vēstneši apgriez tur vienu riņķi, izšauj un tūlīn lielā steigā auļo atpakaļ un ieņem savu agrāko vietu kāzu gājiena rindā. Kāzu mājās tagad ir jau sanākuši daudz kāzu viesu. Tie

visi pēc šāvieniem iznāk no istabas un nostājas pie vārtiem sagaidīt kāziniekus, kas tuvojas mājām. Jaunā pāra sagaidīšana, atgriežoties mājās no baznīcas, arvienu bija ļoti svinīga. Šis brīdis bija tik svarīgs, ka to gribēja redzēt katrs kāzu dalībnieks. Tuvojoties vārtiem, kāzinieki jāja un brauca sevišķi strauji un braši. Mūzikanti, izgājuši pie vārtiem, spēlēja (agrākos laikos kokles un dūdas, vēlākos — vijoles un ermonikas). Meitas — sagaidītājas dzied. Šāvienu, kāzu troksnis. Ar grūtībām savalda zirgus. Iebraucot pa vārtiem, ligava nosviež prievetu.

Sagaidītājas, kāzu gājienam tuvojoties, dzied:

181. Ko zinu gaidīt,
Ko negaidīti,
Nepūta taure,
Nesūta vēstis.
182. Gaidīt mums to brāliti,
Ko šo rītu raidījam —
Ar bērīm kumelīm,
Ar mellim iemauktim.
183. Nepazinu sav' brāliti,
Šorīt vestu tautiņās:
Tautmeita ģērbuse
Čigānu drānās.
184. Gaidīju vedējus
Pa kalnu vārtim;
Vedēji saskrēja
Pa cūku takim.
185. Gausi brauca vedējiņi
Pa to smilgas atmatiņu;
Cimdu pāri noadiju
Pie vārtim stāvēdama.
186. Tālu, tālu es dzierdēju
Bāleliņus taurējam;
Vai tiem bija tautu meita
Eglienei pazuduse.

187. Sīvi, sīvi zile brēca
 Vārtu staba galiņe;
 Uz celiņa mans brālītis,
 Dies to zin kā pāries.
188. Kā, brālīti, tu pārtapi
 Pār to dziļu ūdentiņu;
 Vai ar plostu, vai ar kuģi,
 Vai ar bēru kumeliņu?
189. Pret sauli pacēlu
 Ziļotu krēslu,
 Sav' miļu brālīti
 Gaididama.
190. Veŗaties, vaŗa vārti,
 Lidz pašam galiņam:
 Nu brauks mani bāleliņi,
 Krustim joŗti zobentiņi.
191. Tec, māmiņ, vārtus vēŗt,
 Nu pārjāŗa tavs dēliņis;
 Siksnas grauŗ dēŗa roku,
 Auzas dida kumeliņu.

Kad gaidāmie jau pie vārtiem, meitas dzied:

192. Pāŗbrauca brālītis
 No Dieva nama,
 Ar tautu meitu
 Saderināti.
193. Šķiŗatiesi siki krūmi,
 Lai es redzu vedamos:
 Vai zeltīti vedējiņi,
 Vai sudraba panāksnieki?
194. Nu noķēŗa mans brālītis
 Lakstīgalu ābele;
 Ciema puīŗi lidzi gāŗa,
 Kā bitītes dziedādami.
195. Mēs savu brālīti
 Sagaidījam;
 Diezin, tautmeita,
 Kas tevi gaidīs?

196. Sajāja panāksnieki,
Nošļuka bikses ;
Nezināja bikses siet,
Ne kumeļu kabināt.
197. Saskrēja mellie
Egliena ļaudis,
Nedega svecite
Ne dedzinama.
198. Simtim cēlu zīļu krēslus,
Simtim gaidu panāksniekus ;
Aili manu lielu kaunu :
Viens atjāja nozaritis
199. Sen Annaņa lielijās,
Deguniņu nerādija ;
Pa vārtim iejājot,
Visus zobus izskaitīju.
200. Nu pārveda, nu pārveda
Mātei acu badītāju.
Sārgies, mana māmuļiņa,
Ar uguņa pagaliti
201. Klusa tēva istabiņa,
Kad māmiņa viena bija ;
Nu pārveda jaunuviti,
Kā vistinās kladzinās.
202. Veca, veca māmuļite,
Vēl vecāka jaunuvite ;
Līdz jaunuva apgriezās,
Māmiņ' dārbu izdarija.
203. Pārveda Čīmenes
Slinkaju meitu,
Pārveda Čīmenes
Ūdeņa briņģi (ūdensnesējs)
204. Ei brāliti, vai brāliti,
Nu tav slikti gadījās :
Tu pajēmi to meitiņu,
Kas dažam nederēja.

205. Negribēja mans brālītis
Šorudeni sievu jemti;
Tautu meita attecēja
Gar upmali strūbādama (b)laudama).
Pate māte vēsti sūta,
Nevar meitu novaldit;
Nevar meitu novaldit,
Ar ķēdem ķēdēdama!
206. Taisās kāzas, taisās kāzas,
Nu būs kāzas šai sēte:
Visapkārt šai sētai
Zaļu ziļu vaiņadzīš;
Visa brāļa sēta viz
Spožim spangu vaiņagim.
207. Kupla auga liepiņa
Pie klētes dorem,
Es pate zilite
Lēkāt gāju.
208. No viena zariņa
Uz otru lēcot;
Uz otru lēcot,
Ieraugu braucam.
209. Deviņi ratiņi,
Simts kumeliņi;
Paguba, paguba
Brāliša klēte.
210. Kas tās smilktes putināja
Āz tās zaļas bierstaliņas?
Tie brāliša kumeliņi
Nāk, kājiņas kapādami.
211. Tā jāja, tā brauca
Pa viņu kalnu;
Vai māte, vai māte,
Mums būs viesi.

212. Kausim div' zoses,
Div' suveniņus,
Cepsim div' raušus
Div' kukulišus,
Brūvesim div' mucas
Sald' alutiņu.

Kad kāzu gājiens ir jau mājas sētā, tautietis nocel ligavu no zirga. Ligava ieliek sedlos cimdu pāri un norauj zirgam iemauktus (Varbūt, ar to tika norādīts, ka tālāk nav vairs kur jāt). Tad visi iet uz klēti. Papriekšu iet tautietis ar ligavu, tad dižvedēju pāris, tad vakara brālis ar vakara māsu, tad panāksnieku sieva, tad panāksnieces. Pie klēts durvīm dižvedēja sieva dzied:

213. Nākat, ļaudis, skatities,
Kāda mana vedeklite:
Kā zilite, kā žubite,
Kā Vāczemes magonite.

Pēc tam tik visi ieiet klēti, bet dziedātāju-vedēju meitas paliek ārpusē pie klēts durvīm un dzied:

214. Es šķitu prievetu
Sen sagraizītu,
Nu tik graizija
Mūs' brāļa klēte.
215. Māt' ar meitu klētite
Kamolimi mētājās;
Māte dzives (dzijas) savērpuse,
Meita pūru neadija.
216. Kaci, kaci, tautu meita,
Paše pūra dubene;
Ko ta vēja izkacēsi,
Ka nebiji ielikuse.

Tad ligava iznes 3 prievetus tām dziedātājām, kas pašreiz dzied. Dziedātājas uz to atbild:

217. Mārša man iedeva
Kaziņas saiti,
Pārgāju mājās,

Piesēju kazu;
Piesēju kaziņu,
Buciš vaļum (vaļā).

218. Tautu meitas pūra lāde
Ar vicem savicēta;
Mūs' brāliša klētes dores
Sudrabiņa eņģitem.

219. Nu es iešu raudzīties
Tautu meitas tikumiņu,
Vai būs gāj'se pavārte
Ar pušim ripas kaut.
Uli spieda paduse,
Ne adekļa vāceliti:

Apziedošana

Līgava nojem palagu, kas bija viņai uzsegts ceļā.
Pēc tam dižvedējs pajem viņu zem rokas un abi iet uz istabu. Citi visi paliek klēti. Dziedātāju meitas, kas līdz šim stāvējušas pie klēts durvīm, iet līgavai pakaļ un dzied:

220. Velcies, sapata,
Pār nama sliexsni,
Ja gribi šā nama
Seimniece būt.

Gājēji iet uz istabu caur virtuvi. Ugunsкура vietā līgava nomet prievetu. Vīsi apstājas pie istabas durvīm, dižvedējs ar zobenu cērt uz istabas sliexšņa krustus. Dziedātājas tad dzied:

221. Cērt jel, dieveri,
Tērauda krustu
Pa mūsu māsiņas
Kājiņam.

Istabā bagātīgi klāts galds. Tur ir putraimu biežputra, visādas maizes (rudzu, baltmaize, saldskābā), iekapāts cūku šķiņķis, govš gaļa, sviests, siers, medus. Virš galdā karājas lukturis, kuņā deg vairākas vasku sveces. Ienācēji apsēžas galdā otrā galā (kas tālāk no virtuves).

Ligava apziedo lukturi ar prievetu un uz vadža noliek cimdu pāri. Dziedātājas tad dzied:

222. Lukturis čikstēja,
Prievetu gaidot;
Vadzītis čikstēja,
Cimdiņus gaidot.

Tad dižvedējs ar ligavu ieiet mazā istabā, kur to sagaida vira māte. Dižvedējs saka:

Te tav būs vieglas dienas,
Tav vietas taisītāja,
Tav putras vāritāja,
Tav teliņu dzierdītāja,
Tav suveniņu kopējīņa.

Tad ligava ieliek vira mātes gultā cimdu pāri (ja grib puisēnu) vai zeķes (ja grib meiteni). Pēc tam vira māte pajem ligavu zem rokas un kopā ar dižvedēju visi trīs aiziet uz pirti, kur ligava nomet prievetu; tāpat pēc tam pie akas un cūku kūti. Beidzot aizveda ligavu uz klēti, kur bija pagavota jaunajam pārim guļas vieta. Ligava apziedo arī to un noliek gultā zem spilvena degvīna pudeli, tā saucamo „guldamo brandīnu“. Tad ligava apsēžas klēti uz krēsla, un tautietis nojem viņai vaiņagu un pakar to uz vadža. Klēti vadzis jau bija iesists.

Piezīme: Vēl agrākos laikos vadzi klēts sienā iedzina (iesita) tautietis pēc tam, kad ligava atgriezās klēti pēc apziedošanas. Dziedātājas pie klēts durvim tad dzied:

223. Sit, brāliti, oša vadzi
Niedoliņa klētiņe;
Kur pakārs, kad nojems,
Tautu meitas vaiņadziņu.

224. Ko dara tautmeita
Tik ilgi klēte?
Nu meta, nu auda
Ejamas sagšas.
Sviež, muļķi, dange
Nav vais laika.

225. Jaunā māsa daliņa,
Vecā māsa raudāja;
Jaunā māsa daliņa
Vecās māsas pūru.

Mičošana.

Tad vakara māsa apsien ligavai sienamautu un ap-
liek linkaini. Dziedātāju meitas tad dzied:

226. Smīdra, gaŗa tautu meita
Kumpa, lika mičotāja.
Nesam klučus, veļam baļļas,
Lai pakāpa mičotāja.
227. Kas tā tāda mičotāja,
Visu dienu mīci lika:
Kad es būtu mičotāja,
Es uz stumdu apmičotu.

Tad dzied:

228. Man uzlika dēla māte
Zilu, mellu raksta mīci.
Vai tā bija mazgājuse
Suveniņa silite?
229. Nepieder'a jaunai vistai
Vecas vistas cekulits.
Nepieder, nepieder,
Sviež zeme, sviež zeme.

Sienamauts jeb „mice“ dāvāts ligavai no vīra mātes,
bet uzlicēja bija vakara māsa. Vēlākos laikos sienamautu
gatavoja ligava pati. Līgavai atrodoties klēti, vēl tika
dziedātas šādas dziesmas:

230. Gaidi, gaidi, bāleliņi,
Nu nāk tava ligaviņa;
Kā ieviņa ziedēdama,
Kā lapiņa čabēdama.
231. Kā lapiņa čabēdama,
Kā saulīte vizēdama;
Kā saulīte vizēdama,
Kā brūklīte nosārkuse.

232. Es pārvedu brālam sievu
Kā uguņu dzierkstelīti;
No ratim izlecot,
Iešķilās uguntiš.
233. Es pārvedu brālam sievu,
Kā dižaju lāču māti;
Pa vārtim iebraucot,
Izspeļ vienu vārtu stabu,
Pa dorem ieejot,
Izspeļ doru stenderiti.
234. Izdūru ilenu
Caur klētes sienu,
Lai varu māršai
Actiņas redzēt.
235. Rādi aces, tautu meita,
Vai bij rudas, vai pelēkas;
Kad būs rudas — seimeniece,
Kad pelēkas — kalpa sieva.
236. Manu mīļu bāleliņ,
Mīļ' es tevi audzināju;
Nu pārveda tautu meitu
Kā asaju bērza riksti.
237. Ģērbies, manu bāleliņ,
Vanadziņa nadziņos;
Nu pārveda tautu meitu
Gašam pušku villainem.
238. Pūt jel, vējiņi,
Putini spalvas, —
Klēte plēgē (plūc)
Pelēku zosi.
239. Nesnīga sniedzīš,
Neputināja,
Lielā kupene
Klētites dange.

240. Ko dara brālis
Tik ilgi klēte?
Nevar pelēķi
Izkustināti.

Ieiešana istabā

Kad mičošana nobeigta, dižvedējs pajem ligavu zem rokas, vakara brālis tautieti un iet uz istabu (caur virtuvi). Dižvedējs ar ligavu iet pa priekšu, tad vakara brālis ar tautieti. Dziedātāju meitas, kas līdz šim stāvējušas pie klēts durvīm, iet šiem pāriem pakal un dzied:

241. Čigāns vadāja
Mūs bāleliņu,
Kundziš vadāja
To tautu meitu.

Še atkārtoja dziesmas:

Nu pārveda, nu pārveda
Mātei acu badītāju.
Turies, mana māmuļiņa,
Ar uguņa pagaliti.
Velcies, sapata,
Pa nama slieksni,
Ja gribi šā nama
Seimniece būt.

Iegājušas istabā, dziedātāju meitas dzied:

242. Taisies, tautmeita,
Āz galda sēdēt,
Taisies mūs' brāļa
Āzkrāsne.
243. Sēd, manu brāliti,
Saulītes puse;
Tā tautu dūmaļa
Tave ēne.
244. Nedomā tu, Anniņa,
Še pārvesta seimniece;
Še būs veca māmuļiņa
Atslēdziņas valdeniece.

Istabā ir iegājuši it visi, izņemot panāksnieces, kas pagaidām palikušas klēti. Ejot uz istabu, mūzikanti spēlē. Stipri šauj. Kāzu troksnis.

Iegājuši istabā, apsēdās šādā kārtībā: galda otrā galā dižvedējs ar savu sievu, galda malā, pie tam sienmalā, sēž vakara brālis ar vakara māsu; aiz viņiem tautietis, tad ligava. Pie galda piesēdās arī daudz kāzu viesu, bet tie visi sēž plāna pusē. Vietas sienas pusē paliek neaizjemas, tās ir atstātas panāksniecēm. Dziedātājas paliek stāvot istabas vidū. Panāksnieces klēti noņem savas ceļa drēbes. Mugurā paliek mēlenes, baltās villaines, zīdenis u.t.t.

Tad mūzikanti ar dziedātāju meitām iet uz klēti pēc panāksniecēm. Puiši šauj, mūzikanti spēlē. Jautriba, gaviles, troksnis. Aizgājuši pie klēts durvīm, spēlē, un dziedātājas dzied:

245. Ej't, tūļas, iekše,
Ko valstaties;
Ciempuiši valstis
Pa peludem.

Tad panāksnieces ar panāksnieku sievu iet uz istabu. Aiz viņām iet dziedātājas. Ejot panāksnieces dzied:

246. Velku bērzu sētiņei
Ar visimi zariņimi,
Eimu tautu istabeī
Ar visim bāliņim.
247. Dedžin, Laima, vaska sveci,
Ej pa priekšu istabe,
Lai kājiņu neiespeŗu
Asariņu pelcite.
248. Tautas veda mūs' māsiņu
Pa ērcienu ērcienim.
Gudra bija mūs' māsiņa
Skuju nesa rociņei.
Mēs māsiņas pakal gājam
Pa skujiņas birumiņu.

249. Sveši ļaudis miežus sēja
 Pa manam kājiņam;
 Vai sējat, nesējat,
 Man nenieka nekaitē.
250. Caurš tautu namiš,
 Caur' istabiņa.
 Te mūsu māsiņu
 Vilks apēdis.
251. Es ielēcu istabe,
 Kā brūklite nosārkuse;
 Es redzēju sav' brāliti
 Ar tautieti runājam.
252. Viens otraju svaini sauca,
 Ne katram ligaviņa;
 Vai tie bija pacerejši
 Māsiņam mitoties?

Ejot istabā caur virtuvi, panāksnieces iesviež akmeni maizes krāsns speltē. To darija tāpēc, lai turpmākajā apdziedāsanās karā uzvarētājas būtu panāksnieces. Ja dziedātājas ir jau akmeni speltē iesviedušas, tad panāksnieces to izrauj un ieliek savu akmeni. Iegājušas istabā, panāksnieces aiziet aiz galda sienas pusē, kur šēž ligava. Tūliņ aiz ligavas ieņem vietu panāksnieku sieva, aiz tās panāksnieces. Ar ligavu panāksnieces saskūpstas. Ligava šēž aiz galda ar noskumušu seju. Tā bija pieņemts. Tad panāksnieces dzied:

253. Lūdzami, svešļauži,
 Neskaistatiesi.
 Mums tiesa turama
 Par savu māsu.
 Jums tiesa klausama
 Par savu brāli.
254. Labvakar, man' māsiņa,
 Kam sēdēji raudādama?
 Vai tautiņas tevi rāja,

- Par kumeļa jājumiņu?
Ja tautiņas tevi rāja,
Rāsim mēs tautu dēlu.
255. Kur tā diža dēla māte,
Ka neredz staigājam?
Ne tā mani sēdināja,
Ne nosedza villainiti.
256. Es āz dorem klausījos,
Ļaudis mani aprunā;
Spēru kāju, ciertu dores —
Trūkst ļaužim valodiņa.
257. Labvakar, diža sēta,
Vai dosat naktesmājas —
Kumeļam staļļa dangu,
Man istabas dubeniņu?
258. Tikam sišu tautu galdu,
Lidz sasišu šķēpelēs;
Tikam rāšu tautu dēlu
Lidz es viņu uzvaļāšu;
Tautam sava galda žēl,
Tā man savas māsas žēl.
259. Spēru kāju, vēru dores,
Metu aces dubene. —
Kas tā tāda lika kārte
Istabiņas dubene?
Tā nebija lika kārte,
Tā tautieša māmuļiņa.
260. Kur tā diža dēla māte,
Ka neredz staigājam?
Pierte cepa griķu maizi
Ar ķilim ķilēdama.

Tad iznāk no mazistabas vīra māte un nostājas pie galda. Panāksnieces norauj pāri galvai savas baltās villaines un uzmet tās vīra mātei. Pēdējā tās pajem un aiznes uz klēti. Panāksnieces tā tad tagad paliek tikai mēlenēs.

Tad panāksnieces dzied:

261. Es gribēju beņķi lauzt,
Nevarēju beņķi lauzt;
Kā varēju beņķi lauzt,
Pērnie mēsli apakše.

Panāksnieces tad arī mēģina nolauzt sola kāju.

Tad vēl panāksnieces dzied:

262. Ej, māsiņa, tautiņās,
Jem kruķīti, jem slotiņu:
Tautu dēla istabiņa
Līdz logim mēslu pillā.
263. Sak' taisnību, tautu dēls,
Vai māsiņa tevi lūdza?
Tu jau lūdzi mūs' māsiņu,
Abus vaigus glāstidams.
264. Māsai gāju panākstos
Kušķi bāzu kabate:
Galdiņam četri stūri,
Visi četri nemazgāti.
265. Ceļu gāju dziedādama,
Kā cielava rakstidama;
Tam puisam titidama,
Kam nebija ligaviņas.
266. Lipa, lipa liepu lapa
Pie manam villainem;
Tā pielipa tautu dēls
Pie tā mana augumiņa.
267. Muiže auguse
Mūs' māsiņa;
Nu tevi āzveda
Žagaru būde.
268. Minam nātras,
Lai aug maura,
Lai mūs' māsiņa
Pa mauru staigā.

269. Kā smildziņa mūs' māsiņa,
Kā rasiņa villainite;
Kad iegāju istabe,
Izbijās dēla māte.
270. Nebīsties, dēla māte,
Vēl trīs tādas pakaļ nāks;
Vēl trīs tādas pakaļ nāks,
Vēl deviņi bāleliņi.
271. Vēl deviņi bāleliņi
Daždažādi ģērbusies:
Citam bija smilgu svārki,
Citam rāsas cepurite,
Citam dzied lakstigala
Zobentiņa galiņe.

Tad dziedātāju meitas dzied:

272. Vakara māsiņa,
Kukuli, kukuli!
Ķebrene uzlika
Spalvaiņu kukuli,
Pa abru lēkuse
Mucidama.
273. Kam jēmi, brāliti,
Knaucenes meitu:
Kules, knaģi, spradži, radži,
Visi jāja panākstos.
274. Dižu radu mūs' brālītis,
Iekūlās čurlakos.
Gan sijāja, kretulāja,
Kur tu gružus izsijāsi.
275. Kā vārna, kā vārna
Vakara māsa;
Redz, kur cielava —
Vedēja sieva.

276. Dedz svecite, lukturiti,
Aptec manu galda galu,
Jo es pate nevarēju,
Dīzus viesus mielodama.
277. Vakara brāliti,
Izskaiti bērnus.
Es citu pagāzu
Gar cūkas sili,
Vilks citu timbāja
Avotu leje.
278. Redz, kāds ērmīgs
Vakara brālis:
Spalvaiņš, ragaiņš,
Četram kājam;
Kā kaķe laipoja
Pa nama jumtu;
No jumta krisdams,
Nosita kuili.
279. Tam vakara brālišam
Pinkulaiņš kumeliš.
Vārtos kūra uguntiņu,
Pinkulišus svilināja.
280. Ko gaidat, sveši ļauži,
Ka pātarus neskaitat —
Vai gaidat mūs' brāli
Skaitītāju?

Tad pieceļas vakara brālis un uzsāk lūgšanu, dziedot no dziesmu grāmatas:

«Mēs gribam ņemt šo barību un neaizmirst pateicību dot Dievam, kas ir radījis, ēdien, dzērien sataisījis.»

«Tā laulība kopā sasiens div' svabadus cilvēkus; ka dievbijīgi tie arvien, ienidēdam' tos grēkus, viens otram sev palīdzētos un Dieva svētīb dabū. Iekš pulka sevī vairoties un bērnus māc uz labu.»

Kad lūgšana noturēta, tad dziedātājas atkal dzied:

281. Nemāk svešlauži
Pātarus skaitīt:
Kā leišu nabagi
Notuntarāja.

Tad dziedātāju meitas pajem bērnu, paceļ to uz rokām un dzied:

282. Mācies, Anna, Anna,
Bērniņu auklēt;
Šogad citam,
Citu gadu pašai.
283. Nesēdēsi tu, Anna,
Citu gadu rakstidama;
Sēdēs bērnu šūpādama,
Vīram bikses lāpādama.

Tad līgava uzmet bērnam cimdu pāri.
Dziedātāju meitas dzied:

284. Dod jel dodami
Brāliša tiesu,
Lai ilgi nesēd,
Kaikaru pulke:
Svešlauži iedos
Sav' padomiņu.

Tad dižvedēja sieva pajem baltmaizes kukuli un gaļas gabalu un iedod to tautietim. Tautietis iznes virtuvē sajemto ubagiem, pēc tam pats aiziet uz klēti.

Dziedātāju meitas tad dzied:

285. Kur iesi, brāliti,
Ar gabaliņu?
Vai dosi ganam,
Vai nabagam?

Pusdienas un apdziedāšanās

Tad visi sāk ēst. Neēd tikai līgava. Tā tikai šēž pie galda ar noskumušu sejas izteiksmi.

Dziedātāju meitas tad dzied:

286. Ko pūta, ko krāca
Ziemeļu vēji?
Sapūta, sakrāca
Tos bada ļaudis.
287. Svētibiņa, gausibiņa,
Nāc pa logu istabe.
Nu māmiņa glāzes lika
Piermajam dēliņam.
288. Brāliši ēda,
Brāliši dzēra,
Māršiņa kā kaza
Laizijās.

Še atkārtoja arī šādas dziesmas:

Rādi aces, tautu meita,
Vai bij rudas, vai pelēkas;
Ja bij rudas — seimeniece,
Ja pelēkas — kalpa sieva.

Klusa tēva istabiņa,
Kad māmiņa viena bija;
Kad pārveda jaunuvi,
Kā vistiņas kladzināja.

Veca, veca māmuļite,
Vēl vecāka jaunuvite;
Līdz jaunuve apgriezās,
Māmiņ dārbu izdarīja.

Tad vēl dziedāja:

289. Taisijās mans brālītis
Pūrus vesti Liepāja.
Nu tav Liepāja
Blakum sēd.
290. Liec, māmiņa, jaunas kājas
Pie tās vecas pakaļiņas:
Nu pārveda dēliņam
Maģ tikušu ligaviņu.

291. Vai, manu brāliti,
Tērēsi naudu,
Lidz tautu meitiņu
Gode cels:
Ne tai krekliņu,
Ne lindrucīņu.
292. Piecus gadus audzināju
Dadžu krūmu dārziņē;
Ja būs sīva brāļa sieva,
Tad vierse sēdināšu.
(arī «viersum sēdināšu.»)
293. Piecus gadus audzināju
Rožu krūmu dārziņē;
Ja būs mīla brāļa sieva,
Ar rozem izpuškošu.
294. Tautu meita kā židene
Gaŗus matus audzināja;
Tie būs labi brālišam
Gar rociņu vicinami.
295. Dula, mella tautu meita
Ziemu dzima ziemele;
Sarkanbaltis mans brālītis
Vasar' dzimis saulite.
296. Brālit, tava līgaviņa
Vienas dienas seimeniece;
Ik dieniņas silta maize
Iet pa kalnu kūpēdama.
297. Boŗi (burvji) vien, zavatnieki
Tautu meitas panākstos;
Jumtu plēsa ieiedami,
Sāli meta ugune.
298. Bij gājis mūs brālis,
Vēl bija iet;
Vēl tādu ķepalu
Gaŗum laist.

299. Kur, brāliti, aces liki
Tādu ķēmu lūkodams;
Man labāka cūku meita,
Nekā tava ligaviņa.

Tad dziedātāju meitas sāk apdziedāt arī kāziniekus,
pie kam viņas apdzied visus panāksniekus. Tos nosauc
par svešļaudīm. Līdzīgi arī panāksnieces vedējus sauc par
svešļaudīm.

Dziedātājas dzied :

300. Ēdat, svešļaudis,
Mūs' baribiņu,
Ziļota, zāļota
Mūs' baribiņa.
Cits grūda dillites,
Cits sinipites,
Trīs veci nabagi
Ālandes grūda.

301. Ūja vēja, sveši ļaudis,
Ar lielīm vēderim ;
Apēd brāļa rudzu kaudzi
Ar visim pākarim.
Mans brālītis pasmējās
Pakaļei stāvedams.

302. Ēdat, rijat,
Jūs bada ļaudis,
Ne mums tik vien,
Kā jums priekše.
Vēl mums goļe klēgainiši,
Vēl mums stalle urkainiši.

303. Lūdzama māmiņa,
Uzpildi bļodas :
Svešļaudis kaŗotes
Vien klabināja.

304. Nu ēda svešļauži
Gārdumus vien,
Rāceni (kartupeli) dāre (darvā)
Mērcēdami.

305. Cerējās sveši ļaudis
 Labu gaļu apēduši —
 Slikušu cūku,
 Sprāgušu kazu,
 Trīs gadus puvuse
 Avota leje.
306. Paēda svešļaudis,
 Dzērt bubināja ;
 Jemam iemauktus,
 Skrejam jūre ;
 Tur viņi nedzēra —
 Sūrs ūdentis.
307. Lūdzama māmiņa,
 Vāķ galdu zeme :
 Sāks tie nezaņķi
 Otrreiz ēsti.
308. Brāliši, brāliši,
 Nesat pakaišus :
 Panāksnieku meitam
 Suvēni čīkst.
309. Kalabād panāksnieces
 Cit' uz citu raudzījās ?
 Vai tās bija goda drānas
 Cit' no citas tapinaj'šas ?
310. Panāksnieku meitiņam
 Triju lopu lindrucis :
 Zierga āda, šuņa āda,
 Kaķa āda stērbele.
311. Panāksnieku meitiņam
 Dzēre (dzērve) brēca vēdere ;
 Kur pagrieza deguntiņu,
 Tur pārcierta caurumiņu.
312. Trīs dienas panāksnieces
 Ridāt ridāja (bēdājās),
 Sudraba mēlenes
 Meklēdamas.

313. Trīs dienas panāksnieces
 Izšļaukus gulēja,
 Tos dižus panākstus
 Gaidīdamas.
314. Kas tur spīdēja
 Āz galda stūre?
 Vakara māsiņa
 Plikim lielim.
315. Tu, Ķebrene, goda sieva,
 Nav tav goda lindrucis;
 Būt' man ziņu atsūtīj'se,
 Es būt' jēru nodiņāj'se.
 Es būt' jēru nodiņāj'se,
 Būt' tav goda lindrucis.

Pēc ēšanas atkal vakara brālis saka lūgšanu. Dziedāja:

„Tam tēvam pateicam
 No sirds cik vien mēs varam;
 Tam dēlam arīdzan
 Un Dievam svētam garam.
 Šos trīs, kas viens pats Dievs,
 Lai slavē mūsu balss;
 Kam neva iesākums,
 Kam arī nebūs gals.“

Tad ienāk tautietis no klēts. Mūzikanti sāk spēlēt un meitas dziedāt. Spēlēja „pašpāru“ deju. Deju sāka pēc stingri noteiktas kārtības. Pirmais izgāja dejojot dižvedējs ar savu sievu, tad vakara brālis ar savu sievu (vakara māsu) un tad tikai tautietis ar līgavu. Kad visi trīs pāri ir izdejojušies, tad dižvedējs ar kritu uzvelk trīs lietuvēna krustus: divus uz durvīm un vienu uz plāna. Šos krustus vilka, lai aizsargātos no visa ļauna. Tad dižvedējs atvēl it visiem dejojot. Pirms šīs atvēles nevienam nebij tiesības kāzās dejojot. Dziedātāju meitas nu dzied:

316. Katrs pats savu dancāt veda,
 Citam nedeava rociņas spaidīt;
 Katrs pats savu dancāt veda,
 Smukus bērņus gribēdami.

Nu sāka visi dejot. Vispirms panāksnieku puisi aicina dejot panāksnieces. Dziedātāju meitas dzied:

317. Vedat paši, panāksnieki,
Savas meitas dancināt,
Negaidat mūs brāļus
Vedējiņus.

318. Ko tie mani cāļi lasa
Pa plāniņu tekādami?
Panāksnieku meitiņam
Utu kule izbiruse.

Kāzinieces (vamzēs) pie galda. Pie griestiem redzami salmu lukturiši.

Pēc dejas, kas turpinās samērā īsu laiku, visi panāksnieku puisi un panāksnieces aiziet uz klēti. Tad vedējpuisi dejo ar dziedātāju meitām. Šinī laikā, saprotams, istabā nav neviena, kas dziedātu. Lidz ar panāksniecēm arī ligava ar tautieti aiziet uz klēti. Še ligava un tautietis ēd pusdienu. Jaunajam pārim pasniedza visu labāko. Pie galda

klēti sēž arī vakara brālis ar vakara māsu un dižvedējs ar savu sievu. Arī tie te ēd un iedzē.

Ēšanas laikā saimniece noliek uz galda divus tukšus šķīvjus: vienu pret tautieti, otru pret līgavu. Zem šiem šķīvjiem tautietis un līgava paliek katrs vienu dālderu (vēlāk rubuli). Kad vīra māte galdu novāc, viņa šos divi dālderus pajem. — Še neviens nedzied.

Klēti panāksnieces nojem mēlenes un zīdeņus. Nu ir labi redzami panāksnieču platie prieveti. Tad panāksnieces pajem puškus (krāsainas skaidas, krāsainus papīrus, ziedus), sierus un ābolus un iet uz istabu. Tautietis ar līgavu paliek klēti. Iegājušas tur, panāksnieces atkal nosēžas aiz galda sienas pusē. Nu sākas apdziedāšanās ar dziedātāju meitām. Dziesmu kaŗu iesāk panāksnieces, pie kam šāķumā dzied lēni:

319. Sveši ļauži, bendes kalpi,
Kur ielikat mūs' māsiņu?
Vai klēte ieslēdzat,
Vai druve raidijat?

320. Ja klēte ieslēdzat,
Dodat klētes atslēdziņu;
Ja druve raidijat,
Parādat druvu taku.

321. Tumši, tumši tie mežiņi,
Tumši dienu, tumši nakti;
Kā nebūs tumšim būt, —
Priedes vien, egles vien.

322. Sveši, sveši tie ļautiņi,
Nav neviena pazīstama;
Kā nebūs svešim būt, —
Nav neviena bāleliņa.

323. Nav neviena bāleliņa,
Kas uzdzēra biķeriti;
Ja dzēŗ svešim uzdzērdama,
Nodzēŗ savu vaiņadziņu.

324. Jūs labi ļautiņi,
Mēs arī labi,
Nu mēs viens otru
Gānīsim.
325. Kas tā tāda skuju būda
Liela ceļa maliņe?
Tu, māsiņ, nepazini
Savu jaunu dzīvāšanu.
326. Piesaku jaunam,
Piesaku vecam,
Nebūs māšai
Nodaļu dot.
327. Ar savu tučiņu (tutentiņu)
Pie visa klaipa,
Ar savu skutulu
Pie visa katla.
328. Klausies, svainiti,
Ko es tav teikšu:
Dies dos man tevi
Kroge rast,
Tad es tevi stipāšu
Kā vecu mucu.
329. Tautu dēli, tautu dēli,
Cīrupotu (sīrupotu) brandavīnu;
Es nedošu sav' māsiņu
Par to ziergu brandavīnu.
330. Smuku māsu tautās veda,
Vēl smukāku paturēja;
Vēl smukāku paturēja
Citus puisus kaitināt.
331. Neraudi, māsiņa,
Neiesi viena;
Tu iesi šogad,
Es citu gadu,
Mazās māsiņas
Pēc cita gada.

Ir jau pienākušas dziedātāju meitas pie galda preti panāksniecēm, un nu panāksnieces uzsāk asāku valodu, dzied ātrāki un skarbāki:

332. Izskaitam, mēs māsiņas,
Vai ir visas dziedātājas;
Ira Kērsa, ira Billa,
Vecā Luša vien nebij.

Panāksnieces un dziedātāju meitas dziedāja gan pārmaiņus, vienas pēc otrām, gan arī reizē. Dziedātājas dzied:

333. Nav nevienas labas meitas
Panāksnieču pulciņe.
Tikai tādas sveču ķērnas
Nosistam ķimenem.
334. Ne tās visas panāksnieces
Ar ziergīm atjājušas:
Cit' ar kruķi, cit' ar lizi
Cit' ar vecu bistākliti.
335. Panāksnieku meitiņam
Saru zeķes kājiņe,
Villas zeķes iedevušas
Pa vēdera braucišanu.
336. Panāksnieku meitiņam
Triju taku vēderiņi.
Pa to vienu židi brauca,
Pa to otru čigāniši,
Pa trešāju ganeliši
Žagarinus šļūcināja.
337. Kas tur spidēja
Āz galda stūre?
Panāksnieces—nabadzes
Plikim lielim.
338. Izvāriju kunkulišus
No smalkim miltiņim;
Sastrebjās panāksnieces,
Nevar stāvus nostāvēt.

339. Panāksnieku vecas meitas
Te atnāca rādīties,
Vedējiņu jauni puisi
Ne vīerse neskatās (arī «viersum neskatās»).
340. Panāksnieku vecas meitas
Staigā auses nolaidušas:
Ieraudzīja vedējiņus,
Izceļ auses kā lemešus.
341. Te atnāca panāksnieki,
Salmim kuņģus piebāzuši;
Te atrada tīru maizi,
Te tos salmus izkratīja.
342. Panāksnieki čikutnieki,
Pieci vienu uti kava,
I to pašu nenokava,
Ja pie staba nepiesēja.
343. Panāksnieki savas meitas
Upīte samērkuši,
Pāri jāja vedējiņi,
Priēžu tiltu domādami.
344. Panāksnieki savas meitas
Pa tabaku izdevuši,
Vedējiņi neizdotu
Ne par zelta gabaliņu.
345. Ķiz, ķiz, brālīti,
To es tav solīju;
Kam citas meitiņas
Ķeseles sauci.
Nu tav pašam
Ķesele blakum.
346. Tik tādas bērslapas
Panāksnieku meitas;
Sabērza sauje,
Iemeta katle,
Pārdzīs ganiš,
Būs launadzīš.

347. Tik tādas sapatas (sapata — lamu vārds)
Panāksnieku meitas,
No trijim novadim
Nabadzes vien.
348. Kur mana pērnā
Kratamā dakša?
Kratīšu sapatas
Pa dorem lauke.
349. Atskrēja panāksnieces
Pienaiņu muti;
Āz kalna izzīda
Deviņas kuņas,
Vēl otras deviņas
Ierietināja.
350. Panāksnieku meitiņam
Suveni čikstēja;
Ar kājiņu kušināja,
Lai ļautiņi nedzierdēja.
351. Skatos, raugos,
Kur gaļa paliek;
Panāksnieku meitam
Div' kules dange.
352. Jājamas, braucamas
Panāksnieku meitas:
Vai dižas, vai mazas,
Vērzeles (slejas) kakle.
353. Klausaties, panāksnieki,
Kādus ziergus jūs atjāja;
Jūs atjājat stulbus kuiļus,
Pie ausem turēdami.
354. Trūkst jums dziesmu, panāksnieces,
Es jums varu tapināt;
Citu gadu atdodat,
Dodat piecas piedevam.

Pēc apdziedāšanās atkal dejo, pie kam panāksnieces, izdejojušās, vienmēr sēž aiz galda sienas pusē, bet dziedātāju meitas vienmēr galda otrā pusē. Dziedātājas reti sēž pie galda (to arvien aizņem vīrieši), bet pa lielākai daļai stāv plāna vidū. Kāzās dejoja šādas dejas: gaŗo danci, kamoldanci, vadžu danci, dvieļu danci, četrpāŗu danci un sešpāŗu danci. Vēlākos laikos vēl dejoja: opsvalci, štocalopu, polku, kazāku, krusta polku, akanšpici un žīdu danci.

Kad dziedātājas ar panāksniecēm bija pamatīgi apdziedājušās, sākās atsevišķu personu apdziedāšana, pie kam dziedātāju meitas arvienu apdziedāja panāksniekus, bet panāksnieces vedējus:

355. Ūja, Miķeli,
Tavu lielu bāŗdu!
Trīs veci nabagi
Nedeļu plūca;
Apjuma Skode
Nabagu namu,
Tupesis atlika
Laidaru kaisīt.
356. Ūja, Pēŗeri,
Tavu biezu lūpu!
No vienas lūpiņas
Trīs pāŗi pastalu;
Trīs pāŗi pastalu,
Zābaku lieli.
357. Ūja, Andrēj,
Tavu lielu aci!
No vienas actiņas
Deviņi bunduli.
358. Ūja, Jēkop,
Tavu lielu degunu!
Pats sēd āz galda,
Deguns name;
Deguns name
Cepiti groza.

359. Kad Liziņa dancāt gāja,
 Abas kājas spridzināja;
 Kad iekapa audekle,
 Abas malas čokare
 (nepareizi izveidotas, savilkta).
360. Babiņa kāzās
 Vēlīga meita,
 Sēte staigāja
 Kā greiza vice.
361. Nedrikst Čūkstene
 Brandīnu dzērti:
 Ja dzērsi brandīnu,
 Turēsi domas;
 Turēsi domas
 Uz jaunim pušim.
362. Ik dieniņas tā Ķisene
 Gaida žīdu atnākam;
 Tik tai bija godu drānu
 Kā židiņa kulite.
363. Vakara brāļam
 Pliks pakausītis;
 Tie citi raugās
 Kā mēnesite.
364. Sēdi, sēdi, vakara brāli,
 Ar to kaula deguntiņu;
 Visas sienas izknāpāji,
 Ciercenišus meklēdams.
365. Kas tur sēdēja
 Āz galda beņķe?
 Ķisītis bajars
 Plikim lielim.
366. Ķizi, ķizi, dižo Ķisi,
 Tava sieva baltvēdere;
 Ik dieniņas mazgājās,
 Godos vien taisījās,

367. Še nāca Grietiņa,
Lai viņu lūko ;
Sarūsti, sapeli,
Mūs' puisi negrib;
Mūs' pašu cieme
Labākas meitas.
368. Še nāca Madiņa,
Lai viņu daudzina;
Kas tādu kretulu
Padaudzinās ?
369. Klausies, Liziņa,
Ko saka beņķītis :
Visi tavi krekliņi
Bez apakšam (apakšējā kreklu daļa).
370. Grieta kaunu negribēja,
Muša kaunu padarija :
Div' mušiņas sakavās
Uz Grietiņas deguntiņa.
371. Tu, Anniņa, muižas meita,
Ko tav lika, to tu dari :
Kungam bikšu vilcējiņa,
Zābaciņu tiritāja.
372. Parudas, parudas
Grietiņas sagšas :
Caur zemi liduse
Pie mana brāļa.
373. Kas taku nomina
Uz Bierzgaļim ?
Jānītis nomina,
Anniņu lenkdams.
374. Bajariņ, bajariņ,
Es tav kaunu padariju ;
Es tav tiltu uztaisiju
Ķēdētīm dāldeřim.

375. No tālienes es pazinu,
Kuŗa bija meŗa meita :
Strupu, īsu lindrucīņu,
Sēņu ķoci rociņe.
376. Tik vien bija labi ļaudis,
Kā mēs ķetri cilēciņi :
Tupu Klāvs, Linu Brencis,
Kalnu Kaŗa, Lejas Ģēda.
377. Kur biji, Anniņa,
Slotiņa roke ?
Vai biji ķigānim
Muguras braucīt ?
378. Kur biji, Marija,
Salmaiņu gālu ?
Vai biji šķūne
Žvierbūlus perēt ?
379. Ko saka zvierbūlis,
Jumte cierstdams :
Te gul Marija
Ar savu Brenci.
380. Atbrauca Brencitis
Ar vecu baļļu ;
Iesēda Marija
Kā karite.
381. Izkrita Marija,
Sasita gālu ;
Brencitis sasēja
Ar bikšu saiti.
382. Ko tas Ķīmas bullis māva
Visu gaŗu vasariņu ?
Tikam māva, līdz samāva
To Deksnieku dūmaļiņu.
383. Deksniekssauca, Deksnieks brēca :
Kas tos rudzus novārtiņa ?
Tos Anniņa novārtiņa,
Ar Jāniti spēlēdama.

384. Upapā ! trallalā !
Trīne ziemu nemītis ;
Sakaltuse tā grabēja,
Kā kažoka piedorknite.
385. Lipsnene savas meitas
Padzierne audzināja ;
Pavasare iztecēja
Sēnalaiņu deguntiņu.
386. Tu, Anniņa, smuka meita,
Es tav smuku dārbu došu :
Es tav došu kaķes asti
Pa spalviņai nolasīt ;
Es tav došu jūras olu
Dreijāt mazu skriemeliti.
387. Dižājam vedējam
Vaŗa stīpa gar vēderu ;
Kad pārsprāga vaŗa stīpa,
Izbir' raibi suveniņi.
388. Tas Jozītis ar Anniņu
Uz vienam actiņam ;
Vai tie bija mazgajšies
Viene acu ūdene ?
Vai tie bija rakušies
Viene cūku rakume ?
389. Ādams, meitu lūrmanītis,
Noplisušam biksitem ;
To kājiņu priekše cēla
Kam nebija ielāpiņa.
390. Grūzam, grūzam
Melmeŗa zāles :
Ādamam, brāļam,
Melmeŗa kaite.
Cits grūda dillites,
Cits sinipites,
Vēl piecas nabadzes
Ālandes grūda.

Saitu tautu meita svētku tērpā.

Galvā vaiņags; baltā villaine, sasprausta ar sakti; platais prievets, jaka; ņaucēju kreklis ar smeldžotu apkakli un rakstītām piedurknēm.

391. Kas Kaibutu nezināja,
Šķita lielu bajariņu;
Kad atvēra klētes dores,
Vējiš pelās putināja.
392. Luste man, liela luste
Jēkopam muti dot;
Liela bārda utu pilla,
Smiekli nāca, nevarēju.
393. Tu, Anniņa, smuka meita
Par visam meitiņam:
Tav ziedēja kaķes aste
Deguniņe galiņe.
394. Jānītis skutulu
Vandīt vanda,
Suvena kājiņas
Meklēdamis.
395. Tu, Anniņa, veca meita,
Tav nejāja precenieki.
Es bij jauna meitenite,
Man trīs reizes nedeļe.
396. Es šķitu Pēteri
Sen paēdušu;
Nu tik izcēla
Sav' zierga gālu.
397. Ēd, Jēkop, rij, Jēkop,
Sviež pa logu gabaliņu;
Trinit' gaida āz lodziņa
Deviņim bērniņim.
398. To grib Grietiņa,
Kā mums nevaids:
Kaķiņa pieniņu,
Eziņa gaļu.
Mūs' kaķe ālava,
Ezitis meže.

399. Made koda borkantiņu (burkanu)
Mazu, mazu kumāsiņu;
Ak tu Dieva dāvaniņa,
Kā tā brieda vēdere!
400. Tu, Marija, smuka meita,
Kur mēs tevi glabāsim?
Klēte tevi šorki (žurkas) grauza,
Āzkrāsne cieceniši.
Kad vilēšu lindrucīņu,
Ievilēšu vilite.
401. Tu, Grietiņa, smuka meita
Par visam meitiņam:
Tav gāliņa kā cinitis,
Kā ciekauzis (ciekurs) deguntis.
402. Ūja, Trinite,
Tavu resnu degunu:
No viena deguna
Deviņas stebules.
403. Sen dzierdēju, nu redzēju
To Jaunrāja daiļu meitu:
Tievas kājas, velvēts kaklis,
Zem', apaļu vēderiņu.
404. Grietiņa, tā bija
Vilkam rada:
Piermā ķērās
Pie gaļas blodas.
405. Ķebrenei viena meita,
Bet tā laba rimta (liela);
Kad sēdus sēdēja,
Kā siena kaudze,
Kad gulus gulēja,
Kā diķa dambis.
406. Žibenei viena meita,
Bet ta pate nevesela;
Ar vāģim pierte veda,

- Ar duceli (divriči) istabe;
Pie uguņa smērējās,
Āzkrāsne žāvējās.
407. Tav', Marija, reti zobi,
Dod man gālu izsukāt!
Man gāliņa pieputej'se
Visu gadu rijiņe.
408. Ko zinu dziedāt,
Ko nedziedāt:
Trīs tautu kaikari
Vienos vārdos.
409. Ik ritiņus es dzierdēju
Ciemīnos velējam:
Ciemīš savas slinkas meitas
Ik ritiņus pārvelēja.
410. Tupi, tupi, Pēteriti,
Pie tā cepļa caurumiņa!
Vai tu gaidi siltu maizi,
Vai ar' pašu cepējiņu?
Siltu maizi gan dabosi,
Cepējiņu nedabosi.
411. Šķiņat ceļu, rūmijāt,
Meža sārga meitu ved;
Strupu, isu lindrucīņu,
Sēņu kule mugure.
412. Domājam, gudrojam,
Kur Miķeli redzējam.
Rīge, ielas maliņe
Bez biksem mālus mina.
413. Jēkopam vācu svārki,
Nava vācu valodiņas;
Meklē vācu preilenites,
Mācies vācu valodiņu.
414. Pētejam, brālišam,
Zida svārki mugure;
Zida svārki mugure,
Pelū sauja kabate.

415. Jozišam, brālišam,
Tam bārdiņa nesukāta.
Paše bārdaš galiņe
Peles midzi ievilkušas.
416. Zili, mēļi dūmi kūp
Diža meža maliņe;
Tā Andrēja bārda dega
Ar zilim uguņim.
417. Jēkopiš šorp braukdams,
Putre bārdu brucināja:
Tas cerēja šo naksniņu
Šās meitiņas piedabot.
Paši, paši šie puisiši
Šīs meitiņas pārvaldija.
418. Lai bij labi, kam bij labi,
Andrējam laba laime:
Tam uzauga div' vārpiņas
Viene salma galiņe;
Tam jau bija Kuldīge
Piecas sievas jāuztura.
419. Nav neviena laba puisīša
Panāksnieku pulciņe;
Tikai tādi putras spanņi
Ar lielim vēderim.
420. Vilkam kauns, lāčam kauns,
Jozišam, tam nav kauns:
Vai tu kāda rada bij,
Ka tu nāci kāziņās?
421. Es jau ožu, es jau ožu —
Suņu smaka istabe:
Līziņai māsiņai
Suņu ādas tupelītes.
422. Kas to lielo dumpi taisa
Tai maze kambare?
Pēters dzina suņu ādas
Annai korpēs šūdināt.

423. Ko tās mūsu kaķes ņaud,
Pagalde tupēdamas?
Anniņai, māsiņai,
Peļu ādas zābacīni.
424. Uzlēca saulīte
Jaun'rāju mājās;
Tur Gņavas (mājas) mēnesis
Noritināja.
425. Ķimenei viena meita —
Tā kāzās, tā sēte;
Kāzās danču vedējiņa,
Sēte mālu minējiņa.
426. Ko soli, Trinite,
Laidīšu gaņum;
Laidīšu gaņum,
Nedziedāšu.
427. Jānītis ēzdams
Griestos raugās;
Mūs brāļa griestos
Trejāda maltīte:
Cepta vista, vārits zaķis,
Piedarīta mušas desa.
428. Jānišam zila veste —
Kur tu tādu nodaboji?
Man nokrita zila ķēve
Avotiņa lejīņe.
429. Židiņi atjāja
Panākstosi;
Tiem vajag saldu pienu,
Spelte ceptu kartupeli.
430. Kur, Pēteri, kavējies,
Ka tik ilgi neatnāci?
Es ielēju cūciņam
Tādus brangus kāpostīņus.

431. Bierzmali, Bierzmalen,
Kas jums sēte?
Namdores āzsējuš'
Ar buka desu;
Suns desu pārēdis,
Izlaidis bērņus.
432. Ai Ķisiti, ai Ķisiti,
Tava sieva židam rada;
Tava sieva židam rada,
Tā neēda cūkas gaļu.
433. Sēju rozēs, magonites,
Kriņģelenes vien nesēju;
Kriņģelene lepna puķe,
Tā zied dārza vidīņē.
434. Lūdzu radus, lūdzu draugus —
Deksnenieci vien nelūdzu;
Deksneniece lepna sieva —
Ta sēd galda galiņē;
Tā sēd galda galiņē,
Bez kukuļa kāzās nāk.

Kad puisiem panāksnieču un dziedātāju meitu savstarpēja apdziedāšanās apņika un tie gribēja dejot, tad viņi cinitājas izšķīra. Tas notika tā, ka puisi uzaicināja meitas dejot no abām kaŗojošām pusēm. Ja kādā pusē neviena cinitāja nepalika, tad dziesmu kaŗam dabīgi bija jāizbeidzas. Tās meitas, kas nebij aizjemas dejā, arvien vēl apdziedāja deļotājas no pretējā cinitāju bara.

Deļas laikā dziedāja :

435. Iesim pašas panāksnieces
Dancišus vesti.
Mūs brāļu mazums,
Ciempuishi lepni.
436. Annai, māsai,
Skalģanu bize;
Kad gāja dancāt,
Skalģani grabēja.

437. Dancājat, bāleliņi,
Jums pieder istabiņa;
Atnāks tautu punduriši,
Atjems jums istabiņu.

438. Māk, māk Anniņa,
Nemāk Pēteris;
Anniņa kā lapsa
Likumus meta,
Pēteris kā vilks
Tiešum vien.

Līgava ar linkaini galvā un dažas kāzinieces pie galda.

Kad visas panāksnieces bija izvestas dejot, dziedātājas dziedāja:

439. Nu nikst, nu nikst
Piltenes žīdi;
Mūs brālis pārveda
Piltenes vaislu.

Vakarā

Apdziedāšanās un dejošana turpinājās līdz vakaram. Vakariņās ēda piena vireni — makaronus, ko sauca par nūdaļām. Uz galda bija vēl visādas maizes, gaļa, alus kausi. Maize, sviests, gaļa, alus un degvīns nekad netika no galda noņemti.

Vakarā klēti jaunajam pārim pataisīja guļas vietu, kur vēlu vakarā viņi aiziet gulēt.

Tāpēc vakarā dziedātāju meitas dzied :

440. Ej, manu brāliti,
Sasildi vietu;
Tā tautu snauduļa
Gulēt grib.

Jaunais pāris aizgāja gulēt bez kādām ceremonijām, kāzu viesiem nemanot. Tuvākie kāzu viesi vakarā aiziet mājās izgulēties un ierodas atkal kāzu namā nākošajā rītā. Tālākie kāzu viesi paliek turpat kāzu sētā. Guļas vietu tiem ierāda kaut kur klētsaugšā vai kūtsaugšā sienā. Klētsaugšā un kūtsaugšā parasti gulēja precētie ļaudis un puīši. Meitas un vecās sieviņas palika gulēt istabā, kur guļas vietām sanesa salmus. Dažreiz puīši meitas vilka ārā no istabas uz klētsaugšu, mēģinot uzcelt viņas uz klētsaugšu ar redelēm. Meitas ar īpatnēju pajēmienu prata atbrīvoties no «uzbrucējiem.»

KĀZU OTRĀ DIENA

Jaunā pāra modināšana

Otrās kāzu dienas rītā kāzu viesi ilgi neguļ. Tikko tie ir nomazgājušies, viņiem pasniedza mazās brokastis: zulšu gaļu, maizi, sviestu, alu un degvīnu. Pēc mazām brokastīm kāzu viesi iziet modināt jauno pāri. Aizgājuši pie klēts durvīm, mūzikanti spēlē. Puiši šauj, meitas dzied. Še dzied visas meitas, nešķirojoties panāksniecēs un dziedātājās:

441. Šorit agri piecēlos
Pa visim ritiņim.
Sav' gāliņu izsukāju,
Sev' raženi appuškoju.
442. Šorit maza
Salniņa bija,
Mūs māsas gāliņa
Balt' apsaluse.
443. Piermo nakti nerunāju,
Ar tautieti gulēdama.
Dēkla manim laimes vēlē,
Pagāle (pagalvi) gulēdama.
444. Piermo nakti sakavos,
Ar tautieti gulēdama.
Tautam savu cisu žēl,
Man žēl sava paladziņa.
Tav cisiņas pore aug,
Kur man linu paladziš?
445. Šorit agri cēlušies
Zaļozola zāģeriši:
Jau zādziš patecēja
Devitāje snoriņe.
446. Šorit agri cēlušies
Alutiņa dzērējiņi.
Jau mucīņa patecejse
Deviņe stopiņe.

447. Šorit bija maza salna,
Liela skāde notikuse:
Brūtei auses nosalušas,
Brūtganam deguntiš.

Dažreiz modinātājas apdziedāja tikai vienu pusi —
līgavu vai tautieti:

448. Šorit saule klēte leca,
Mēnestiš paklēte;
Mūs' māsiņa gulte gul,
Tautu dēls pagulte.
449. Dzirdēju klēte
Klauvējam:
Mūs' māsa tautu dēlu
Saspārdija.
450. Visu nakti tautu dēls
Žūžaloti žūžaloja;
Dižu radu mūs' māsiņa,
Augstu nesa deguntiņu.
451. Neapgulu šo naksniņu,
Neizdzēsu uguntiņu,
Lidz izvilku zelta stigu
Caur sudraba ozoliņu;
Tā es vilkšu dzīvādama
Tautu dēla padomiņu.
452. Dieniņu vien gaidu
Ūzaustam;
Sauliti vien gaidu
Uzlecam.
453. Pori vien, ezeriņi,
Kur āzveda mūs' māsiņu.
Rauduvei še dzīvāt,
Ne manai māsiņai.
454. Taisies, māsiņa,
Iesim mājās,
Sedz savas villaines,
Liec vaiņadziņu!

455. Nāc, māsiņa, nāc, māsiņa,
Māte tevi aicināja;
Māte tevi aicināja
Brālišam sievu vest.
456. Es neiešu, es nevaru —
Vakar mani pašu veda;
Tās korpites, tās zeķītes,
Vaiņadziņa vien nevaids;
Vaiņadziņu to es došu
Tautu dēla māsiņai.
457. Ziļota, zāļota
Dieniņa ausa;
Sudrabzelģīta
Saulīte lēca.
458. Šorīt mani aplidoja
Taurīš zelta spārniņim;
Šorīt mani nobučāja
Tautiet's zelta lūpiņam.
459. Zaļa, zaļa diena ausa,
Sudrabota saule lēca;
Zaļi svārki brālišam,
Sudrabota līgaviņa.
460. Bāleliņi, bāleliņi,
Trīnat asus zobentiņus!
Šodien tautas karu cels
Par māsiņas vaiņadziņu.

Tad tautietis ar līgavu iznāk no klēts, pajēmuši sieru un degvīnu, un, pēc apsveicināšanās, dod modinātājiem iedzert un uzkost.

Tad meitas dzied:

461. Man ar', man ar'
Guldāmu brandīnu.
Kad mani guldīs,
Es arī došu.

Vaiņaga noņemšana

Pēc tam visi ieiet istabā un ietur dižo brokastī. Dižās brokastīs pasniedz govs gaļu ar putrainu vireni, bez tam, saprotams, arī maizi, sviestu u. t. t. Pēc dižām brokastīm notika vaiņaga noņemšana, ko sauca par «vaiņagu dancināšanu.» Tas notiek apm. pl. 9 ritā. Līgava un panāksnieces ar dižvedēja sievu un vakara māsu aiziet uz klēti pārgērbties. Līgava uzliek linkaini, panāksnieces mēlenes: dižvedēja sieva un vakara māsa uzliek aubes. Spēlē mūzika. Nogājusi klēti un pārgērbusies, līgava noņem no vadža savu vaiņagu un ietin to zidenī. Panāksnieces klēti dzied;

462. Darat, brāļi, augstu klēti,
Vēl augstāku pažobeli:
Dižu radu mūs' māsiņa,
Žuburotu kroni nesa.

463. Tautam zemas klētes dores,
Man zarots vaiņadzīs:
Nolauž zaru ieiedama,
Pazariti iziedama.

Tad panāksnieces ar līgavu, rokās saķērusās, iet uz istabu. Līdzī iet arī vakara māsa un dižvedēja sieva. Panāksnieces tad dzied:

464. Sprunguļi, runguļi,
Šķiņat ceļu,
Lai vietas liepam
Grozīties.

465. Miļa Māra man vaicāja,
Ko nes' zīda nēzdaugē?
Nesu savu vaiņadziņu,
Ar godiņu savalkajse.

466. Velku bērzus sētiņe,
Ar visim zariņim;
Eimu tautu istabe
Ar visim brālišim.

Šīnī laikā puīši saņem rokā pa tauku svecei un aizdedzina. Viņi gaidīs līgavu ar panāksniecēm istabā. Kad

panāksnieču gājiens atrodaš jau pie istabas durvim, panāksnieces dzied :

467. Dedzin', Laima, vaska sveci,
Ej pa priekšu istabe,
Lai kājiņu neiespēru
Asariņu pelcite.
468. Paskaties, dēlu māte,
Kad es gāju istabe ;
Ja tu dores neredzēji,
Lec pa logu istabe!
469. Kas tā tāda lika kāрте
Istabiņas dubene ?
Tā tautieša māmuļiņa
Sēd, gāliņu nodūruse.
470. Ko tā diža dēla māte
Āzkrāsne velējās?
Es cerēju ogļu maisus,
Tie dēliņa goda krekli.

Istabā ligava, dižvedēja sieva, vakara māsa un it visas panāksnieces (arī panāksnieku sieva), saķērušās rokās, izveido loku. Puiši ar tautieti izveido otru loku, ārpus panāksnieču loka. Še visiem vīriešiem rokā degošas sveces. Dziedātāju meitas vaiņaga nojemšanā nepiedalās.

Piezīme: Vēlākos laikos tautietis puišu lokā nepiedalījās.

Panāksnieces, riņķi staigājot, dzied :

Sprunguļi, runguļi
Šķīrat ceļu,
Lai vietas liepam
Grozīties. (Otrreiz dziedāja.)

471. Es vide, es vide
Ar to spangu vaiņadziņu ;
Visapkārti bāleliņi
Kā pelēki vanadziņi.

472. Stādīju roziti
Augste kalne ;
Par gadu āzgāju
Roziti raudzīt,
Vai aug diža,
Vai zied grauzni.
Norāvu ziediņu,
Pin vaiņadziņu.
473. Svētritu tecēju
Baznicei,
Satiku tautieti
Kumeļu jūdzam.
Tautiet's prasīja:
Dod vaiņadziņu.
474. Ko gribi, māsiņa,
Par vaiņadziņu ?
Vai gribi, es došu
Rudzim sēklu ?
— Negribu, negribu,
Tā man pašai.
475. Ko gribi, māsiņa,
Par vaiņadziņu ?
Vai gribi, es došu
Miežim sēklu ?
— Negribu, negribu,
Tā man pašai.
476. Ko gribi, māsiņa,
Par vaiņadziņu ?
Vai gribi, es došu
Kviešim sēklu ?
— Negribu, negribu,
Tā man pašai
477. Ko gribi, māsiņa,
Par vaiņadziņu ?
Vai gribi, es došu
Zilāju govi ?

— Negribu, negribu,
Tā man pašai.

478. Ko gribi, māsiņa,
Par vaiņadziņu?
Vai gribi, es došu
Raibāju cūku?
— Negribu, negribu,
Tā man pašai.

479. Ko gribi, māsiņa,
Par vaiņadziņu?
Vai gribi, es došu
Linarājiņu?
— To gribu, to gribu.
Tā man nevaid.

Tad no klēts istabā ienāk vīra māsa, kas klēti uz tā vadža, kur atradās ligavas vaiņags, ir uzlikusi cimdu pāri. Vīra māsa ienāk lokā. Tad ligava iztin vaiņagu no zīdeņa, saskūpstās ar vīra māsu un uzliek tai galvā vaiņagu un vīrs vaiņaga uz sien arī zīdeni. Tad vakara māsa uzliek ligavai aubi. Aubi drikstēja valkāt tikai precētas sievas, tāpat kā vaiņagu tikai jaunavas.

Šinī momentā panāksnieces dzied:

480. Nāc iekšē, vīra māsa,
Še māsiņas vaiņadziš.
Valkā godam, vīra māsa,
Manu spangu vaiņadziņu:
Nerūsini, nepelini,
Nekaŗ mēllu vadzite.

Tad ligava ar vīra māsu iziet ārā no loka. Abas aiziet klēti, un, apsēdusies uz savas pūra lādes, ligava raud par zaudēto vaiņagu.

Puišu loks izjūk. Tautietis aiziet uz klēti. Panāksnieces tālāk dzied:

481. Aili, manu vaiņadziņu,
Tik jaunai nojēmot!
Nu tik gāju zīles pierkt,
Nu tik daiļi šūdināt.

482. Div' kalniņi noziedēja
Dzeltenāja āboliņa;
Būt' trešais noziedējis,
Ja salniņa neuzietu.
483. Div' meitiņas gode tapa
Ar to vienu vaiņadziņu;
Būt' trešā ar' tapuse,
Kaut godiņu turējuse.
484. Brauc tautieti, Rīge pierkt
Man rakstītu gālas autu;
Es neņemšu nerakstītu
Pretim savu vaiņadziņu.
485. Kādu skādi padarija
Mans misiņa vaiņadzīs?
Vienu stumdu pastāvēju
Ar tautieti baznīce.
486. Vaiņags, manis vaiņadzīs,
Vienu roku uzliekams;
Tautu dēla rakstu mice
Abu roku taunājama.
487. Minam, minam
Vaiņaga pēdas,
Lai māsa neraud
Staigādama.

Panāksnieces iet uz klēti un dzied:

488. Nu es iešu raudzīties
Vakarēju likumiņu;
Vakar liku vaiņadziņu,
Šodien radu cimdu pāru.
489. Āsaru pelcīte
Pie klētes dorem:
Mūs' māsa raudā
Par vaiņadziņu.
490. Saucu dižu saukumiņu,
Brāļu vide stāvēdama:
Redzēj savu vaiņadziņu
Zūdam tautu rocīne.

491. Aili, manu vaiņadziņu,
Siku spangu, spoža vara!
Tautu dēla sierdi spieda,
Tas neļāva novalkāt.
492. Es nopierku arājiņu
Par misiņa vaiņadziņu;
Nu es vais neatdotu
Ne par zelta gabaliņu.
493. Maza, maza ābelite,
Pieci zelta āboltiņi;
Divus devu brālišam,
Trīs es pate paturēju.
494. Par to vienu ziergu pierku.
Par to otru novadiņu,
Par trešo es nopierku
Sav maizites arājiņu.
495. No Dieviņa es izlūdzu
Sav trejādu labumiņu:
Bērus ziergus, kaltus ratus,
Gudru maizes arājiņu.
496. Viltiece, krāpniece
Tautu dēla māmuļite:
Izauduse plānus audus,
Izkrāpj manu vaiņadziņu.
497. Ko tautam skādi dara
Mans sudraba vaiņadzīs?
Visu nakti karināja
Zobentiņa galiņe.
498. Kur likšu, kam došu
Savu spangu vaiņadziņu?
Tautiešam div' māsiņas —
Abam auti gāliņe.

Tautietis ar ligavu sēž klēti katrs savā krēslā. Vakara māsa apsien ligavai virs aubes nēzdaugu. Dziedātāju meitas pie klēts durvīm tad dzied:

499. Laimiņa, Laimiņa,
 Nāc sētiņei:
 Nu ģērbs meitiņu
 Sieviņas drānās.
500. Dziedam, sieviņas,
 Mums viena vairāk;
 Raudat, meitiņas,
 Jums viena mazāk.

Tad tautiets ar līgavu pajem vīnu, degvīnu un sieru un visus ar to pacienā. Vispirms dod panāksniecēm. Dziedātāju meitas dzied:

501. Man ar', man ar,
 Vaiņaga brandīnu:
 Es ar līdzēju
 Brāliti šūpāt.
502. Man ar', man ar'
 Vaiņaga brandīnu:
 Es ar' līdzēju
 Brāliti puškot.
503. Ūja, Anniņa,
 Tavu cietu sierdi!
 Ne vienu asaru
 Par vaiņadziņu.
504. Es šūpāju bāleliņu,
 Vaiņadziņu pelnidama;
 Brālis jēma vecu sievu,
 Kam nebija vaiņadziņa.

Otrā kāzu dienā pusdienās pasniedza cūkas galvas, pašdarītas desas, sieru, sviestu, medu. Alu dzēra cauru dienu. Dažreiz arī otrā kāzu dienā, pusdienas ēdot, meitas apdziedāja kāziniekus, bet obligāti tas nebija. Arī lūgšanu vairs neskaitīja.

Dāvanu dališana

Pēc pusdienas, apmēram pl. 2-os, sākās dāvanu izdališana, dvieļu kāršana un naudas mešana. Galdu aplāj ar lielu galda drānu, kas jemta no līgavas pūra. Panāksnieceš tad dzied:

505. Vāķ zem', māmiņa,
Sav' ziergu deķi,
Nu klās māsiņa
Linpaladziņu.

Tad ligavas brāļi vai citi radnieki un mūzikanti aiziet uz klēti. Spēlē, šauj, liela liksmība, troksnis. Kāznieku noskaņojums ļoti jautrs. Ligavas brāļi pajem ligavas pūru, kas ietīts divos palagos, un nes uz istabu. Šos palagos jau iepriekš bija ietīti vismaz 50 pāri divieļu, tikpat cimdu, zeķu un prievetu. Vakara māsa aiziet līdz uz klēti, pajem jau agrāk iesietās dāvanas un arī nes uz istabu. Pūru ligavas brāļi noliek istabā uz galda; dāvanas vakara māsa tur rokā. Sākās dāvanu dališana. Vispirms ligava pasniedz tautietim skaisti izrakstītus krāsainus cimdus, aizbāzdama tos aiz bruslakiem. Ienesot pūru istabā, panāksnieces dzied:

506. Es jau saku, es jau saku,
Rožu smarša istabe:
Ienesa mūs' māšas
Rožotu pūru.

Pasniedzot tautietim dāvanu, dzied:

507. Še, tautieti, tie cimdiņi,
Mans piermais adījums.
Tu sedloji manis dēļ
Piermo reizi kumeliņu.

Tad nosēdina vīra tēvu un vīra māti istabas vidū uz divi krēsliem. Ligava pasniedz vīra tēvam kreklu, cimdus un zeķes. Visi šie tērpa piederumi ir baltā krāsā un izrakstīti. Vīra mātei ligava pasniedz baltu villaini, aubi, zīdeni, cimdus, zeķes, prievetu. Aubi un zīdeni uzliek galvā, villaini uzsedz uz pleciem, bet cimdus, zeķes un prievetu iedod rokā. Pēc ienāk tautieša māšas. Tām ligava katrai dāvina zīdeni, villaini, zeķes un prievetu. Ja no tautieša māšām kāda ir precējusies, tad tai uzliek arī aubi. Tautieša brāļiem ligava katram dāvina kreklu, cimdus un zeķes. Saprotams, šie nav parastie, bet pūra cimdi un

zeķes, kas īpatnēji gatavoti, krāsoti, rakstīti, tāpat arī kreklis bija savādāks. Dāvanas izdalot, sākumā dzied panāksnieces, pēc tam dziedātāju meitas.

Panāksnieces dzied:

508. Še būs pieci linu krekli —
Vai būs pieci bāleliņi?
Še būs piecas villainītes —
Vai būs piecas māsenītes?

509. Piecus gadus ganos gāju,
Vilka villu lasīdama;
Es noaudu dēla mātei
Vilka villas villainīti.

Kāzinieces greznās villainēs.

Ja ligava bija sērdienīte, tad panāksnieces dziedāja:

510. Jem par labu, dēla māte,
Kādu segšu villainīti:
Šaura, īsa, maģ puškota,
Kalpodama nopelnīju.

511. Tēvam došu linu kreklu
Par šūpuļa kārumiņu;
Māmiņai villainiti
Par miedzīņa kavējumu.
512. Teic taisnību, tautu dēls,
Vai tav māte, vai pamāte.
Ja būs māte, sagšas segšu,
Līdz zemiti puškodama;
Ja pamāte — paladziņu,
Līdz zemiti rakstidama.

Dziedātājas dzied :

513. Es jau saku, es jau saku,
Suņu smaka istabe.
Ienesa tautmeitas
Pelejšu pūru.
514. Māmin, tavu muļķumiņu
Uz vecam dieniņami :
Tu izdevi sav' dēliņu
Par pakulu villainiti
515. Ko tu nāci, plikadīda
Bagātos ļautiņos ?
Še būs pieci dieveriši —
Vai būs pieci linu krekli ?
Še būs piecas māsenites —
Vai būs piecas villainites ?
516. Piecus gadus audzināju
Dadžu krūmu dārziņei;
Ja būs sīva brāļa sieva,
Tad vierse sēdināšu
517. Piecus gadus audzināju
Rožu krūmu dārziņe;
Ja būs miļa brāļa sieva,
Ar rozem izpuškošu.

Dvieļu kāršana

Kad dāvanu izdališana nobeigta, tad tūlīn sākas dvieļu kāršana. Tas notiek šādā kārtā: līgava aiziet pie galda, pajem divus dvieļus un uzliek tos pārkrustis pār pleciem vispirms dižvedējam, tad vakara brālim. Pēc tam nāk puisī (kā panāksnieku, tā arī vedēju) viens pēc otra pie galda, un visus tos līgava apdvieļo. Katra dvieļa galā piešūts viens pāris cimdu, tā kā katrs dabū 2 dvieļus un 2 pārus cimdu. Katrs apdvieļotais izrāda savu prieku par saņemto dāvanu: tūlīn tas aiziet dejot, skaļi gaviļēdams. Panāksnieces dvieļu kāršanas laikā dzied:

518. Kā lubas, kā dēles
Mūs' māsas dvieļi;
Situse, auduse
Mūs' māsiņa.

519. Ko gaidat, liekī ļaudis,
No mūs' masas dāvanam?
Cik dieniņas mūs' māsiņa
Nesēdēja rakstidama!
Dažu dienu nosēdēja
Mūs' māsiņa raudādama.

Apdzied arī dāvanu saņēmējus:

520. Sārgies, Miķeli,
Nu tevi kārs!
Nu tevi pakārs
Ar linu sķiedru.

521. Kur skriesi, Pēteri,
Ar vienu spārnu?
Vai skriesi šķūne
Zvierbuļus ķērt?

522. Pietrūka tautas
Atlika pūra;
Atlika pūra
Pusotra simta,

Drusciņ vēlāk divieļu kāršanas laikā sāk dziedāt arī dziedātāju meitas :

523. Cilpaini, blakaini
Tautmeitas divieļi ;
Snauduse, gulejse
Taisīdama.

524. Vēlīgs Andrējs
Krustim jemt ;
Vai būs vēlīgs
Apaļu mest ?

525. Pietrūka pūra,
Atlika tautas ;
Atlika tautas
Pusotra simta.

Kad divieļu kāršana pabeigta, tad līgava vēl apdāvina panāksnieces, pasniedzot katrai 1 pāri cimdu, 1 pāri zeķu un 1 prievetu.

Arvienu ir tā, kā pēc dāvanu izdalīšanas uz galda vēl palikuši lieki divieļi un cimdi. Tos līgava sasien pagā un nodod tautietim, kas tos aiznes uz klēti. Līgava iet viņam līdzī. Dziedātāju meitas tad dzied :

526. Nes āre, brāliti !
Tā tava tiesa ;
Tā tava nākamā
Krustību tiesa.

Naudas mešana

Kad līgava ar tautieti atgriežas no klēts istabā, līgava noliek uz galda divus māla šķīvjus, vienu otrā iekšā, tur, kur bija nolikts pūrs. Visi sasēžas ap galdu tādā pašā kārtībā, kā to darīja pirmā kāzu dienā, pusdienu ēdot, t. i. galda galā dižvedējs ar savu sievu, tad blakus galda malā vakara brālis ar vakara māsu, tad tautietis ar līgavu un tālāk sienas pusē panāksnieku sieva un panāksnieces. Dziedātāju meitas paliek plāna pusē Uz galda nolikta arī degvīna pudele, ar kuŗu rikojas dižvedējs.

Panāksnieces sāk dziedāt :

527. Vāķatiesi, vāķatiesi,
Mani miļi bāleliņi !
Vāķatiesi, vāķatiesi
Māsiņai naudu mest !
Kā jūs visi vāķaties
Pie māsiņas dāvanam.

528. Skaitat naudu skaitidami,
Bet pareizi izskaitat :
Mūs' māsiņa sav' pūriņu
Gan pareizi izdaliņa.

Dziedātāju meitas dzied :

529. Vāķatiesi, vāķatiesi,
Cūku puīši, suņu puīši !
Vāķatiesi, vāķatiesi
Tautu meitai naudu mest.

530. Zil' un blāva tautu meita,
Brāļa naudu sajēmuse ;
Atdod, muļķi, brāļa naudu
Patur savu graznumiņu.

Šākās naudas mešana. Par katru divieli jāmet 1 rublis (agrāk 1 dālderis), tā tad katram apdvielotajam jāmet 2 rubļi. (Naudu meta tikai tie, kas sajēma divielus). Pirmais naudu met dižvedējs, tad vakara brālis un tad nāk viens pēc otra divielotie puīši un uzmet 2 rubļus virsējā šķīvi. Tikko kāds naudu uzmetis, dižvedējs to tūliņ ieliek apakšējā šķīvi, tā kā virsējais vienmēr tukšs. Reizē dižvedējs arī naudu skaita. Kas naudu šķīvi iemetis, tam dižvedējs no pudeles ielej glāzīti degvīna, kas jāizdzeļ. Daži naudas metēji tišam met tik stipri, lai virsējais šķīvis saplistu. Saplēš apmēram 5—6 šķīvjus, jo 5—6 puīši parasti gadās tādi, kas izturas brammanīgi. Naudas mešanas laikā notiek arī apdziedāšanās. Panāksnieces dzied :

531. Es gan redzēju
Vedēju naudu :
Pelejse, pelejse

Vedēju nauda;
Šķierbe peļejse,
Ne maciņāje.

532. Rubuļi, dāldeři
Panaksnieku nauda;
Kapiķi, vērđiņi
Vedēju nauda.

Dziedātāju meitas dzied šo pantu otrādi:

533. Rubuļi, dāldeři
Vedēju nauda;
Kapiķi, vērđiņi
Panāksnieku nauda.

Apdzied arī pašus naudas metējus:

534. Es gan redzēju,
Ko Ādams meta.
Uzmeta vērđiņu
Liektam malam.
535. Met jel, Pēteri,
Vēl vienu marku!
Vai tevi jods raus
Par vienu marku?
536. Kas tie dvielī, kas tie dvielī?
— Spaļi vien, spaļi vien.
Kas tā nauda, kas tā nauda?
— Ledus vien, ledus vien.
537. Panāksnieki, žūžainiši,
Ko atnesat māmiņai?
Māmiņai šūtas korpes
Par dēliņa lolojumu,
Tēvam caunu cepuriti
Par šūpuļa kārumiņu,

Kad naudas mešana pabeigta, tad tautietis naudu pa-
jem un atdod ligavai, kas to aiznes klēti. Tautietis iet vi-
ņai līdzī. Pēc tam istabā tika mesta vēl tā saucamā vir-
biņu nauda. Te meta nelielu naudu — kapeikas. Kāds

no panāksnieku puisiem ar pavārnīcu rokā apstaigāja kāzu viesus, un pēdējie meta. Virbiņu nauda bija domāta tikai ligavai. Panāksnieces tad dziedāja:

538 Metat, metat
Vierbiņu naudu!
Cik vierbu nezuda,
Pūriņu lokot!

Pēc tam met vēl pavāra naudu. Katrās kāzās tika aicinātas vai, pareizāk sakot, noligtas dažas sievas — pavārenes, kas pagatavoja ēdienus. Tām kāzu viesi meta arī naudu. Ari te meta, nelielu naudu — dažas kapeikas. Kāds no vedēju puisiem pajēma lielu kaŗoti — pavārnīcu un apstaigāja kāzu viesus, lūgdams mest naudu. Dziedātāju meitas dziedāja:

539. Metat mezdami,
Pavara naudu!
Pavaru sievam
Trīs skādes notika:
Izlija virene,
Nopluka nagi,
Sadega lūpiņas
Smeķējoti.

Katrās kāzās bija nolikti arī alus iznēsātāji, kas ar koka kannām pienesa kāzu viesiem alu. Ielēja glāzēs vai māla un porcelāna krūziņās. Vēl agrākos laikos alu dzēra no koka kannām, vēl senāk no kausiem. Šos alus iznesātājus sauca par «alus vīriem». Viņiem naudu nemeta. Alus vīrus arī apdziedāja:

540. Alus vīrs, alus vīrs,
Sārgi savu muguriņu:
Es atradu kanniņe
Maģ virušu apentiņu.

Pēc tam atkal bija mielasts. Galdā lika cūkas galvas, desas, sieru, kriņģeles (kliņģerus), degvīnu, alu, dažādas maizes. Vakara brālīm nolikta šķīvi uz galda izpušķota teļaste. Apsēdies pie galda, viņš vīcina to. Visi ēd, bet dziedātāju meitas stāv plānā un dzied:

541. Vakara brālam
Teļaste roke;
To citus pīckāja,
Lai labi ēda.

542. Vakara brālam
Pliks pakausitis;
To cits skatās,
Kā mēnese.

Apdzied arī puisi un meitas :

543. Ēd, ēd, Trīnite,
Stiep gaŗi lūpu!
Lai vira nelija
Suņim lakti,
Lai druskas nebira
Cāļim lasīt.

544. Ēd, Andrēj, rij, Andrēj,
Sviež pa logu gabaliņu!
Trīne sēd āz lodziņa
Deviņim bērniņim.

545. Kas tā tāda grieža (griezes) gāla
Sēd pie mana bāleliņa?
Kur mana lielā knauķenes nūja,
Ciertīšu griezei pa cekuliņu.

Sākās apdziedāšanās, bet te atkārtojās daudzas no
tām dziesmām, kas dziedātas jau pirmā kāzu dienā.

Vēl dziedātāju meitas dzied :

546. Uŗā! piŗā! rītu braukšu Rīge,
Pārvedišu kriņģeļu vezumiņu.
Panāksnieku meitiņam
Pa vienai izdališu.

Vadžu laušana

Panāksnieces dzied :

547. Māte manim pavēlēja
Ši zeme kaŗu vest.
No šis zemes neiziešu,
Līdz es skādi padarišu;

Visus vadžus aplauzišu,
Galdam kājas nolauzišu,
Medus podu izēdišu,
Puišim bērnu piegulēšu.

548. Māte manim pavēlēja
Ši zeme kaŗu celt ;
Ēst un dzērt, lielities,
Sienas gāzt, vadžus lauzt.

Tad panāksnieces apgāz solus un aplauž mazus vadžus (tie īpaši šim nolūkam gatavoti). Kad tas padarīts, panāksnieces iziet no istabas ārā sētā. Dziedātāju meitas pa o t r ā m durvīm arī iziet sētā, kur dziesmu kaŗš turpinās.

Dziedātāju meitas dzied :

549. Šorit sārķana
Saule lēca,
Šodien vajaga
Kaŗam būt.

Atkārtujošas vairākas jau agrāk dziedātas dziesmas, dziedātāju meitas negaidot maina savu aso toni un dzied :

550. Saderam, saderam,
Mēs ienaidu neturam !
Jūs turat ienaidiņu,
Sav' māsiņu pārdodami.

Panāksnieces tad dzied :

551. Nekāpšu pret kalnu
Ne vienu soli ;
Nelūgšu svešļaužus
Ne vienu vārdu.
552. Nederēšu, nederēšu,
Jūs ienaidu uzcēluši ;
Jūs ienaidu uzcēluši,
Jūs māsiņu paturējīsi.

Dziedātāju meitas tad dzied :

553. Nederēšu, nederēšu,
Jūs to dumpi uzcēlušas ;
Jūs māsiņa vīru grib,
Tā to dumpi uzcēluse.

Saderēšana

Tad puīši, pajēmuši egļu skuju, sagrūž abas cīnītāju puses kopā. Te nu visas meitas un arī puīši saskūpstas. Tā ir zīme, ka noslēgts miers. Panāksnieces pasniedz dziedātājām un arī puīšiem sierus. Pēc tam visas meitas kopā lēni dzied:

554. Saderam mēs, māsiņas,
Viena otrai muti dos;
Visu mūžu dzīvājot,
Ienaidiņa neturēs.
555. Saderēts, saderēts,
Ši zemīte saderēta:
Krievi, leiši savas bruņas
Lemešos izkaluši.
556. Tencini, tautmeita,
Manam brāļam;
Vais tu cūkas neganīsi
Sava tēva pavārte.
557. Piermo reizi šī sēte
Man dzeņams alutiš;
Nu atnāca man' māsiņa,
Nu es dzēršu ik dieniņas.
558. Nu iešu māsiņas
Zemīti raudzīt,
Kur mūsu māsiņa
Liniņus sēs.
Vai sēs pūrīti,
Vai puspūrīti?
559. Diezgan, diezgan,
Šim vakaram,
Gan biju dziedājse,
Gan gavelejse,

Gan dažu netikli
Pakaitinajse.

560. Kā būs, tā būs
Šim vakaram :
Cits grazni dziedās,
Cits žēli raudās.
Dēla māte dziedās,
Būs jaunuviite ;
Meitmāte raudās
Meit' izdevuse.

Otrās kāzu dienas vakarā vakariņās pasniedza vai nu piena grūbu vireni, vai piena makaronu vireni.

Piezīme 1. Agrāk, 18. g. s. un vēl 19. g. s. pirmajā pusē un vidū kāzu parašas drusciņ atšķirās no tām, kas še aprakstītas. Agrākos laikos pēc laulībām baznīcā visi kāzinieki jāja un brauca uz ligavas mājām. Tikai kāzu otrā dienā, ap pusdienas laiku, pārjāja un pārbrauca no ligavas vecāku mājām uz tautieša mājām, kur kāzas turpinājās pārējās pusotras dienas. To kāzu daļu, kas notika ligavas mājās, sauca par izdotenēm jeb izdēbēm. Tad ligavas mājās tika divieļi kārti vedējpuišiem un dižvedējam, bet tautieša mājās panāksnieku puišiem un vakara brālīm. Ligavai vaiņagu arī nojēma ligavas vecāku mājās. Raksturīgi, ka izdēbēs tika piegriezta lielāka vērība ligavai. To sirsnīgāki sagaidīja no baznīcas pārbraucot, nekā tas bija tautieša mājās. Sagaidot ligavu, dziedāja :

561. Gaidit mums to māsiņu,
Ko šoritu raidijam,
Ar bērīm kumelīm,
Ar mellim iemauktim.

562. Nepazinu sav' māsiņu,
Šorit vestu tautiņās:
Tās zeķites, tās korpītes,
Vaiņadziņa vien nebij.

Piezīme 2. Dzimbūšanas laikos un vēl kādu laiku pēc tam kāzās par vedējiem pa lielākai daļai tikusi aicināti bajari. Par bajariem saukuši tādus saimniekus, kam bijušas sevišķas tiesības, salīdzinot ar pārējiem zemniekiem. Tādi bajari Suitu novadā bijuši divi: Deksnieku saimnieks un Kautiņu saimnieks. Bajarus kungi nevarējuši sodīt, bet strīdu gadījumos varējuši tikai iesūdzēt viņus augstākā tiesā. Bajari varējuši braukt tāpat kā muižnieki četriem vai sešiem zirgiem. Rati un kamanas bajariem bijuši rotāti skaistiem izgriezumiem. Diemžēl, šie bajaranu ratu un kamanu ornamentu nav uzglabājušies, bet veci cilvēki tos vēl atminās. Kamanu rotājumi bijuši no vara. Arī tautas dziesmas liecina par bajaranu privilēģijām:

563. Div' bajari lielijās,
Ka par kungu nebēdāja:
Nevar kungs rikstēm šaust,
Ne no mājas ārā sviest.

Domājams, ka Suitu novada bajari ir seno kuršu bajaranu pēcnācēji.

Ticējumi.

Par to, kāda būs jaunā pāra nākošā dzīve, tauta pareģoja pēc dažām pazīmēm:

1. Ja kāzu izrikošana un ceremonijas norisinās „atšķirīgi un skaidri“, tad būs laimīga dzīve, pretējā gadījumā nelaimīga.

2. Ja kāzu pirmā diena ir miglaina, tad jaunais pāris būs bagāts; ja kāzu diena ir saulaina, tad būs jādzīvo trūcumā. Bagātību sola arī pilns mēnesis.

3) Izvadot līgavu uz baznīcu pie laulībām, nevajag mājās palicējiem — vecākiem, brāļiem, māsām — raudāt. Tad jaunajam pārim būs laba dzīve. Parasti grūti bija atturēties no raudāšanas līgavas mātei.

4) Ja baznīcā pēc salaulāšanas un roku pārkrustis salikšanas pirmais apgriezās apkārt tautietis, vedot līdz līgavu, tad tas dzīvē valdis par līgavu; ja apgriezējs bija līgava, tad tā būs vīra valdiniece.

KĀZU TREŠĀ DIENA.

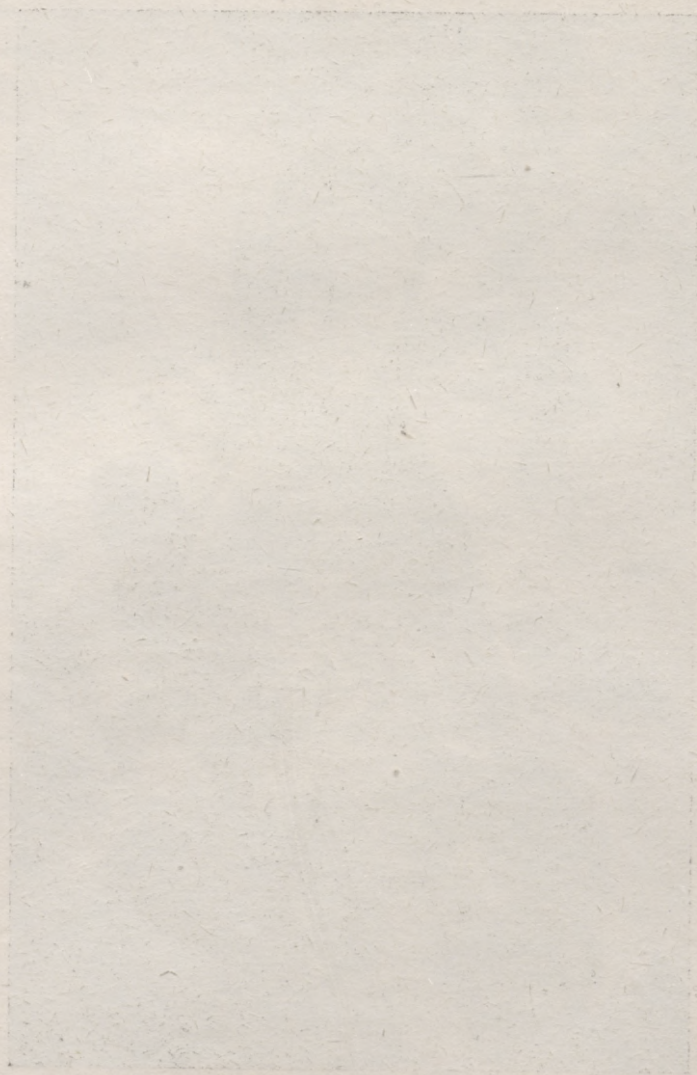
Trešajā kāzu dienā nenotiek nekādas ceremonijas. Brokastis pasniedz zulšu gaļas vireni, pusdienās skābus kāpostus ar cūkas gaļu un govš gaļu. Pēc pusdienas kāzu viesi gatavojas jāt un braukt uz mājām. Pusdienas ēdot visas meitas kopēji dzied:

564. Nu ēda svešļaudis
Pēdējo maltiti,
Nu ēda nabagi
Raudādami.
565. Tā ēdat sveši ļaudis,
Kā sētaje zinājat,
Ja sētaje daudz zinājat
Baudīt vien pabaudat;
Ja sētaje maz zināt,
Ēdat pillu vēderiņu.
566. Skatos, raugos,
Kur gaļa paliek;
Panāksnieku puisim
Div' kules dange.
567. Dedz, svecite, lukturē,
Aptec manu galda galu,
Jo es pate neattapu,
Dizus viesus mielodama.
568. Cerēja svešļaudis
Labu gaļu apēduši,
Tie jūs' pašu kumeliņi,
Ko vakar atjājat.
569. Ko gaidat, sveši ļaudis,
Ka projum neejat?
Vai gaidat mucas tapu
Uz galdiņa uzliekam?
Mucu kāršu mugure,
Tapu doršu vēdere.

Veca kāziniece.

Galvā aube un divi zīdeņi; vamzas, greznā villaine, platais prievets;
redzamas arī krekla rakstītās piedurknes un divi lielas saktes.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a title or a short paragraph.

570. Lūdzama, māmiņa,
Uzpildi bļodas;
Svešļaudis kaņotes
Vien klabināja
571. Šādi, tādi klinklāviņi
Izdzer manu alutiņu;
Kur tie mani pašu bērni,
Miežu vārpu lasītāji?
572. Kalab alu nedzerat,
Kalab manim nedodat?
Vai es miežus negrābstiju,
Vai vārpiņas nelasīju?
573. Iesaliņa malējam
Viena paša vaņa sakte,
Alutiņa dzērējam
Pillas krūtes sudrabiņa.
574. Es visu viesiņu
Izvadītāja;
Diezin, diezin,
Kas mani vadis.

Pēc pusdienas pirmie aizjāj un aizbrauc tālāk dzīvojošie kāzu viesi, tuvējie atstāj kāzu namu drusku vēlāk. Mājās jāj un brauc apkārušies divieļiem. Izvadot kāzu viesus, meitas dziedāja:

575. Projum, projum
Tālēji radi!
Lai tie tuvēji
Muciņas skalo.
576. Projum, projum
Tuteņu zagļi!
Gar ceļa malam
Naģenus (vardulēnus) badit.
577. Projum upite
Gaigaļus nesa,
Projum māsiņa
Brālišus raida.

Daži kāzu viesi aizbraucot »tramdija« (didija) savus zirgus. Pret tiem bija vērsta dziesmiņa:

578. Ko tu, nerra, nerrojies
Gar to labu kumeliņu?
Ne tu jāji, ne tu brauci,
Stāvus vien lecināji.

Vēl dziedāja:

579. Pagaid', manu kumeliņi,
Līdz es alu nodzēršos!
Ka es tevi pagaidiju
Piecus gadus uzaugam.

580. Neiešu projum
Bez triju nakšu,
Līdz māsa pierada
Pie jaunā vira.

581. Sen iejūgts kumeliš,
Iziešana vien nevaid.
Brālit, tavu saldu alu,
Mārša, jauku valodiņu!

582. Jaunarajis, bajariš,
Nedrikstēja rādities:
Kā kaķeni kumeliņi,
Kā skalgani ritentiņi.

583. Vadam, vadam
Milamus viesus;
Ar alus kannam
Ar biķerim.

Visi kāzu viesi atsveicinājušies viens pēc otra aizjāj un aizbrauc. Aizbraucot tie vēl tiek pacienāti ar alu, ko iznes sētā ar kannām.

izvēlē te nu bija lielāka brīvība. Tomēr šo dziesmu saturs arvien bija tāds, kas saskanēja ar kāzu apstākļiem un noskaņām:

586. Nu iešu tautieša
Novadu raudzīt,
Vai sējis pūriņu,
Vai puspūriņu,
Kur mūsu māsiņai
Liniņu zeme.
587. Ai, dieniņa, ko darišu,
Grib brālītis mani jemt.
Sviežu savu vaiņadziņu
Siku kārklu krūmiņe,
Maucu savu gradzeniņu
Zaļas niedras galiņe.
588. Lej man pillu, iten pillu,
Es bij pilla dzērējiņa;
Jūdz man daiļu, iten daiļu,
Es bij daiļa braucējiņa.
589. Pilla vīra sieva biju,
Pillu dzēru biķeriti;
Vide gultu vien gulēju,
Negulēju maliņe.
590. Kundziš jāja raudādams
Gaŗum manu rudzu lauku:
Redzēj' manu rudzu lauku
Zelta rasu rasojam;
Zelta rasu rasojam,
Zelta miglu miglojam.
591. Neskatos augstu namu,
Ne rakstītas klētes dores,
Paskatos lauciņe,
Kur maizīte vilni meta;
Kur maizīte vilni meta
Pa to smilgas atmatiņu.

592. Kalne kāpu, izgroziju
Savu spangu vaiņadzīņu;
Kur spožāki paspidēja,
Tur es iešu tautiņās.
593. Kalne kāpu raudzities,
Kas ar manu tēva zemi:
Vai ar tautas, vai brālītis,
Vai ierbites purināja? —
Ne ar tautas, ne brālītis,
Tik ierbites purināja.
594. Ik vakarus, pavakarus
Par brāliti pieguļe,
No brāliša pelnīdama
Dulumbēru kumeliņu.
595. Pieguļnieki sakūruši
Mazu, mazu uguntiņu.
Ja zinātu — mans ar' būtu,
Es ar' ietu sildities.
596. Piestāv' kalnu ar ielēju
Ar brāliti runādama;
Brālišam treji svārki,
Man deviņas villainites.
597. Muļķe bija vecā māsa
Āz vārtim saderēja;
Es jaunāka, es gudrāka,
Es aicinu sētiņe.
598. Trīc un dreb apšu lapa
Rāmāje laiciņe;
Tā drebēja man siersniņa
Ar tautieti runājoti.
599. Oši vien, kļavas vien,
Kur ciertišu vezumiņu?
Māsas vien tai cieme,
Kur es jēmsu ligaviņu?

600. Lakstīgala maksu prasa
Par vasaras dziedājumu:
Sieku miežu, sieku rudzu,
Sieku sīku magonišu.
601. Gan apgudri es daboju
Lakstīgalas vaiņadziņu:
Dažu labu lagzdas krūmu
Apkārt gāju, cauri lidu.
602. Puceņzaru meitu māte (pucene — sērmūkslis),
Kam meitiņu man nedevi!
Tā būs māte, kas man dos,
Tu raudāsi nedevuse.
603. Es meitiņa maza, maza,
Es par puisi nebēdāju:
Plāne liku cūku sili,
Pāri puisi lecināju.
604. Puisis saka pārlekdams:
»Tā būs meita, ja tā augs;
Tā būs meita, ja tā augs,
Tā nemuks manu nagu.«
Es izmuku tavu nagu,
Dažu labu kaitināju.
605. Es meitiņa maza, maza,
Piekrāpj' puisi bandenieku:
Sviežu baltu akmentiņu,
Saku — siera gabaliņu.
606. Pūš vējīš, grib nolauzt
Pore bērza galokniti;
Grib puisītis bez godiņa
Nojemt manu vaiņadziņu.
607. Griezis grieza rudzišos,
Paipaliņa pļaviņe;
Griezis grieza rudzu spaili,
Paipaliņa sienā vālu.

608. Ieva, ziedus sakrāvuse,
Gaida pillu mēnestiņu;
Meitas, pūru pielocijšas,
Gaida tautas atjājam.
609. Es gaidiju tautu dēlu
Šovakar atjājam;
Kas slinkam kājas ava,
Kas sedloja kumeliņu?
Piecus stumdus kājas ava,
Seste jūdza kumeliņu.
610. Nākat, puisi, pie manim,
Kad es saucu vakarei:
Es vietīņu pataisīju
Četru lapu āboliņu.
611. Sivājam tautiešam
Mikstu vietu pataisīju:
Vienu sauju nātru liku,
Otru siku adatiņu.
612. Man' apsniga jauns sniedzīš
Ar puisiti pelude;
Iesim abi istābe
Pa vienam pēdiņam.
Ja ļautiņi mūs redzēs,
Zināsim atbildēt:
Viens bijam ziergus kopt,
Otris goves apraudzīt.
613. Klusi, klusi pie meitam
Ar pakulu zeķītem:
Lai salmiņi nečabēja,
Lai māmiņa nedzierdēja.
614. Runā vista ar gailiti,
Kur naksniņu pārgulēti;
Īsas kājas, dziļš sniedzīš,
Tālu salmu gubezitis.

615. Klausatiesi, ciemu meitas,
Nu es jūsu godu teikšu:
Nav saulīte nogājuse,
Ar puīšim pelude;
Nav saulīte uzlēkuse,
Ar čunčuli istabe.
616. Ciemiņam smuks puisītis,
Dzeltenimi matiņimi;
Tur gulēja mans prātis,
Tai matiņu galiņe.
617. Ai ciemiņ, ai kaimiņ,
Mēs div' dumpi turēsīm:
Tavas meitas manus puīšus
Ik vakarus kaitināja;
Mani puīši ik vakarus
Neēduši pieguļe;
Neēduši pieguļe
Ar basam kājiņam.
618. Ciemiņam meitas aug
Pelēkam vamzitem,
Mešos draugu ar ciemiņu,
Jemšu vienu pelēķiti.
619. Tautiet's manu gradzentiņu
Mazai mauca, tālu nesa;
Nevalkāja, neatnesa,
Gaidij' mani uzaugam.
620. Par ūdeni atsūtīja
Mazu, mazu grāmatiņu,
Lai gatava taisījos
Līdz citam rudenam. —
Izlasīju, saplosīju,
Man vēl tādu nevajag;
Ka gaidīji uzaugam,
Gaid' līdz pūru pielocišu.

621. Tuvu sviedu ziernu sauju,
Tālu, tālu noritēja;
Tuvu manis arājiš,
Tālu laidu valodiņas.
622. Neviens mani nezināja,
Ka es augu seimeniece;
Piesīt' roku pie kabatas,
Šķindej' klētes atslēdziņa.
623. Es gulēju dienasvidu
Save rožu dārziņei,
Kriņģelišu vietu taisu,
Rozem klāju paladziņu;
Rūtenites, samtenites
Tās ieliku pagāle;
Magonei platas lapas,
Tie bij mani apsedziņi.
624. Es noviju vainadziņu
No deviņi zemenāji;
Kad uzliku gāliņe,
Atspīd visa Rīgas pile.
625. Brīnās kungi, brīnās ļaudis,
Kur meitiņa tādu jēma;
Rīge pierku, naudu devu,
Vāczeme kaldināju.
626. Gaŗum laidu rudzu lauku
Pūŗu lauku gaidīdama;
Gaŗum laidu kalpa puisī
Seimenieku gaidīdama.
627. Div' vainagus es nopinu
Pie upītes sēdēdama;
Vienu pinu no mirtem,
Otru pinu no rozem.
Kuŗu pinu no rozem,
To es doŗu māsiņai;
To es doŗu māsinai,

Lai raženi puškojās.
Kuŗu pinu no mirtem,
To likš' pate gāļiņe ;
To likš' pate gāļiņe,
Kad ar tautam saderēšu.

628. Gribēj' mani sveši ļaudis
Dziesmiņam uzvarēt.
Tu kā krupis, es kā liepa.
Kur tu mani uzvarēsi?
Tu kā krupis zeme lidi,
Es kā liepa ligojos.
629. Tikko badu nenomiru
Šis bajaranu kāziņās:
Salda putra, jēla gaļa,
Maz bij ceptas kviešu maizes.
630. Tādam meitam kāzās iet,
Kas var ugun' sauje nest ;
Kas var ugun' sauje nest,
Kas var sudrab' podim (20 mārc.) svērt.
631. Svēti, Dieviņ, to sētiņu,
Kur ēdam, kur dzeŗam ;
Kā svētīji pavasari
Pillas upes, ezeriņus.
- 632 Labāk manu iesaliņu
Ciema cūkas apēdušas,
Nekā manu alutiņu
Bez dziesmam izdzēruši.
- 633 Rau, kur nāk alus kannā
Pa istabu dziedādama ;
Kas bij alus dzērējiš,
Tas pacēla cepuriti.
634. Es droši dziedāju
Pa visu pulku ;
Es labi zināju,

- Te mana nevoid;
Ne šai pulke,
Ne novade.
635. Es negribu tādu vīru,
Kas kā bullis raudzījās;
Es gribēju dziedātāju,
Ar ļaužim runātāju.
636. Aili, aili, tas man tika,
Nu mēs čūras vinnēsim:
Viņas dzied vienu dziesmu,
Mēs deviņas izdziedam.
637. Ši pusīte grauzni dzied,
Šai dod saldu alutiņu;
Viņa puse nedziedāja,
Tai dod rāvu ūdentiņu.
638. Piedzēruši Dievu lūdza,
Vairāk Dievu kaitināja;
Būt' lūguši nedzēruši,
Tad būt' Dievu pielūguši.
639. Es ar savu bāleliņu
Apkārt rožu pili braucu,
Turi ziergus, bāleliņ,
Pērc man rožu vaiņadziņ'.
640. Kuŗa kunga tā bierzīte
Zaļājam zilītem?
Kuŗa brāļa tā māsiņa
Zelta roze vaiņage?
641. Tirume, klajume
Grozu savu vaiņadziņu.
Kur spožāk atspīdēs,
Tur mūžiņu nodzīvās.
642. Spožu bērzu, baltu bērzu
Savu spangu vaiņadziņu.
Šī pēdēja vasariņa
Spožu, baltu valkālot.

643. Visi ļauži brīnējās,
Ka es ilgi vaināge.
Savu laiku roze zied,
Savu laiku magonite ;
Savu laiku es valkāju
Savu spangu vainadziņu.
644. Strauja, strauja tā upite,
Jo tek strauji, jo olaīņa ;
Ilgi gāja tā meitiņa,
Jo iet ilgi, jo bagāta.
645. Es ne nieka nebēdāju,
Ka paliku veca meita ;
Ziedēs mani balti mati
Apkārt spangu vainadziņu.
646. Triskārt zida banti liecu
Apkārt savu vainadziņu,
Trīs vasaras tautu dēlu
Asarās rūdināju.
647. Visu dienu silu bridu
Vainadziņu vairodama ;
Līdz siliņa maliņe,
Vainags tautu rocīne.
648. Vainags manis vainadziš,
Ne visam mūžiņam ;
Slēšu drāna, linu auts —
Tas visam mūžiņam.
649. Mans sudraba vainadziš
Baltim ziedim noziedēja ;
Viegli liku gāliņe,
Lai ziediņi nenobira.
650. Lai Dies sārg' man' no ļaun',
No dzērēja tēva dēla ;
Pārmet krustu — ļauns atstāj,
Ko darišu dzērušam ?

651. Sārgies linu cielaviņa,
No pelēka vanadziņa!
Tā ar' es sārgājos
No dzērēja tēva dēla.
652. Ši pēdējā man' dziesmiņa,
Ši pēdējā vasariņa;
Ši pēdējā vasariņa
Valkāt spangu vaiņadziņu.
653. Tišum minu to dadziti,
Kas celiņa maliņe:
Tas kājiņu baditājs,
Ne labuma daritājs.
654. Nidēt nidu to puisiti,
Kas bij pašu sētiņe:
Tas kauniņa daritājs,
Ne maizites arājiš.
655. Ciema puīši Dievu lūdza
Uz jumtiņa tupēdami. —
Vai lūdzat, nelūdzat,
Jums jau mani nedabot.
656. Āz kalniņa linus sēju
Ar apkaltu kumeliņu;
Nāks rudenis — pārvedišu
Ar korpem plūcējiņu.
657. Sebu, sebu es dziedāju,
Vēl jo sebu klausijos;
Vēl jo sebu klausijās
Mans maizites arājiš.
658. Ķīzu, ķīzu, ciema puīši,
Šonakt mani nedabos:
Māte mani klēte slēdza,
Atslēdziņa kabate.
659. Tierge gāju nopierkties
Trisžuburu pātedziņu
Lai varēju tautu dēlu
Ar pātegu izmācit.

660. Nevijies, vitoliņ',
Kad nav laba vijējiņa.
Nedzīvāsi, bāleliņ,
Kad nav labas ligaviņas.
661. Še nav viena ozoļiņa
Rūtaiņam lapiņam;
Še nav viena tēva dēla
Pa manam prātiņam.
662. Grūti pūta sila priede,
Smalka lietus pielijuse ;
Grūti pūta, sēri raud
Mans piermais brūtganiš.
Nepūt grūti, neraud sēri,
Es tev' lūgšu panākstos ;
Es tav kāršu krustim dvieli,
Kā istam bāliņam.
663. No zemites izritēja
Div' sārkanī āboltiņi,
No siersniņas iemilēju
Div' raženus tēva dēlus.
664. Lidot man kā bitei
Pa ūdeni Vāczeme.
Kam, Dieviņ, nesaradi
Šai zeme arājiņu?
665. Tu puisiti knēveliti,
Neraust' manu vaiņadziņu!
Man āzgāja trīs dieniņas,
Vienu zili meklējot.
666. Tu puisiti knēveliti,
Nesmej manu vaiņadziņu!
Kas jel tevi vīre cēla,
Ne meitiņas vaiņadzīš?
667. Tu puisiti knēveliti,
Daudz tu mani nekaitini!
Sīva tēva meita biju,
Driz es tevīm plīķi cīerstu.

668. Labāk augu sīva, dzedra,
Nekā augu netikuse :
Sīvu dzedru tautas jēma,
Netikliti nicināja.
669. Kad es gāju, zeme rib,
Akmens šķīla uguntiņu ;
Dažs uz mani raudzijās,
Nedriktēja bildināt.
670. Es neautu baltas kājas
Alsunieku novade,
Tur nav mani arājiņi,
Kas uz mani raudzijās.
671. Ne lūdzama es neietu
Gudenieku puisenim :
Gudenieku novade
Šodien zeme izmērīta ;
Šodien zeme izmērīta
Adatami izbadīta.
672. Pierkstainišus vien adiju,
Baseniekus gaididama,
Vēš (vējš) atnesa grāverniekus (agrāk pagasts)
Rāvaiņam kājiņam,
673. Lietus lija, zeme rib,
Es pa logu raudzijos,
Redzēj' savu miļu draugu
Gar vārtim āzjājam.
674. Kupla caunu cepurite,
Dīzi bēri kumeliņi ;
Es gribēju runāt iet,
Ļaudis redz, nedriktēju.
675. Lai redz ļaudis, lai neredz —
Kuŗš ar savu nerunā ?
Kuŗš ar savu nerunā,
Kuŗam sava nava žēl ?

676. Sāp siersniņa, bierst asaras,
Pretim sēd arājiš;
Nāc, puķit, sēd blakum,
Lai siersniņa remdējās;
Lai siersniņa remdējās,
Lai asaras vairs (vairs) nebira.
677. Ļaudis teica: maza bēda.
Kādas bēdas vēl vajag?
Atstāj mani tautu dēls,
Patur zelta gradzentiņu.
678. Es dziedāju, trallināju,
Bandu laukus ecēdams;
Tautu meita, mellacite,
Nesa manim launadziņu.
Nesot manim launadziņu
Iekrituse upite. —
Ķizu, ķizu — to soliju,
Kam tu nāci nebildama.
679. Ciema puisi muti deva
Pelēkam akmeņam,
Cerēj' meitas apgulušas
Pelēkam vamzitem.
680. Ko gaidat, ciema puisi,
Ka ligavas nejemat?
Pēr (pērn) devat miežim vainu,
Kāda vaina šoruden?
Nu aug mieži, zied apeņi,
Māte meitu vairs nedeва.
681. Cauri, cauri caur upiti,
Caur to pašu dziļumiņu,
Gribēdama skaidru viru,
Tiru rudzu maizi ēst.
682. Divi, divi — kas tie divi,
Kas miedzīņu negulēja?
Bitit' miegu negulēja,
Kaŗa vīra ligaviņa.

683. Dižas meitas, mazas meitas,
Mīlat mazus puiseniņus:
Sasienat buntiņe,
Iemērcat upite.
684. Tec, upite, neviļņo,
Lai viļņo ezeriņš;
Ej, māsiņ, neliedzies,
Lai liedzās bāleliņš.
685. Mute, mute, aces, aces,
Ko jūs laba gribējat?
Mute grib ēst un dzērt,
Aces labu cilēciņu (cilvēciņu).
686. Pūš vējiņš, grib nolauzt
Pore bērza galokniti;
Grib puisitis, bezgoditis,
Nojemt manu vaiņadziņu.
687. Puiši dzina pieguļei,
Es ar' līdzī taisijos;
Puiši jēma mantelīti,
Es pajēmu paladziņu;
Puiši pina kumeliņus,
Es pie upes mazgājos.
688. Es brāliņa kumeliņu
Roke vedu pieguļei;
Kur atradu āboliņu,
Pavade ēdināju.
689. Es uzaugu daiļa meita
Novadiņa maliņe;
Ik dieniņas tautas jāja,
Kā pie kādas ābelītes.
690. Kur mellās vārnas skrēja,
Tur raibās žagatiņas;
Kur meitiņas pulkim dzied,
Tur puisīšu dvēselītes.

691. Mazs puduris meitu dzied
Apaļe kalniņe.
Trīs novada puīši jā
Pie tā maza puduriša.
692. Piermo reizi es izgāju
Uz novadu padziedāt.
Būt' es gājse otru reizi,
Būt' spēļese vaiņadziņu;
Kad izietu trešo reizi,
Vais es pate nepārietu.
693. Nejājat, novadnieki,
Es neiešu pār novadu;
Es neiešu pār novadu
Smilkšu kāpas putināt;
Kas kaiš pašu novade
Līdzene zemite?
694. Es mātei viena meita,
Kā zilite žagaros;
Staigāj' puīšus brākādama,
Kā kaņupes lauzīdama.
695. Saderēju ar tautieti,
Bet neiešu šoruden:
Ne viņam mieži sēti,
Ne uzaudzis kumeliš.
696. Taisi vietu, līgaviņa,
Taisi sav, taisi man;
Ja tu mani nesagaidi,
Gul mane maliņe.
697. Līgaviņa, līgaviņa,
Tav nebija mani rāt;
Tav bij manus bāleliņus
Saujiņe pamielot;
Saujiņe pamielot,
Biķere padziedīt.

698. Tautu meita, tautu meita,
Tava vaina, tava vaina :
Kur es aru, kur ecēju,
Tu atlaidi ganīdama ;
Tu atlaidi ganīdama,
Raibus cimdus adīdama ;
Kur es ziergus pūtināju,
Tur tu goves guldināji ;
Kur es ēdu launadziņu,
Tur tu sēdi rakstīdama.
699. Šūpā, egle, to cauniņu,
Tā būs mana cepurite ;
Lolo, māte, to meitiņu,
Tā būs mana ligaviņa.
700. Maza mana ligaviņa
Cisiņāse pazuduse.
Jem, brālīti, grābeklīti,
Meklē savu ligaviņu.
701. Ceļa malas āboliņ,
Ko mēs divi darīsim ?
Tevi ļaudis kājam mina,
Mani jēma valodās.
702. To dadziti kājam minu,
Kas aug ceļa maliņe ;
To puisīti ienīdēju,
Kas bij paša sētiņe.
703. Meitu dēļ rozes zied,
Meitu dēļ magonites ;
Puišu dēļ neziedēja
Asais dadzis žogmale.
704. Gulēt man, kur gulēt,
Visi kalni noguluši ;
Visi kalni noguluši
Pelēkim vanagim ;
Cisas nesu saujiņe,
Paladziņu paduse.

705. Gar lūpam man āzgāja
Silta maize kūpēdama;
Gar vārtim man āzveda
Sen cerētu ligaviņu.
706. Es ieskrēju tai sēte,
Kur ieskrēja vanadziš.
Vanadziš vistu ķēra,
Es noķēru tautu meitu;
Vanagam viens launags,
Man visam mūžiņam.
707. Mazs bērziš, smīdri zari,
Nenes manu vaiņadziņu;
Tautiešam mazs kumelis,
Nenes manu augumiņu.
708. Priekše man saule lēca,
Pakaļe mēnestiņis;
Priekše man kungu dēli
Cepurites nojēmuši;
Pakaļe kalpu dēli,
Kā tārpiņi locījās.
709. Cilpu calpu zaķits lēca
No aparū aparām;
Tā cilpāja veci puisi
Uz jaunam meitiņam.
710. Uzaug ieva ar ābeli
Viene lagzdu krūmiņe;
Es uzaugu ar tautieti
Viene kunga novade.
711. Kas varēja priedi, egli
Ar ozolu šķetināt?
Kas varēja man āzliegt
Patikamu tēva dēlu?
712. Putniš skrēja pa gaisim,
Nesa mazu grāmatiņu;
Puiši sūta meitiņam
Dižus, labus vakariņus.

713. Kālabād es nevaru
Caur bajara sētu iet?
Tādas pašas villainites
Kā bajaran meitiņam.
714. Kas tur nāca pa jūriņu,
Kas tās niedras brakšķināja?
Divas laivas meitu nāca,
Treše jauni puiseniņi.
715. Meitu laiva izpuškota
Baltim ievu ziediņim;
Puišu laiva izpuškota
Baltim prūšu dāldeřim.
716. Pavasari jaunas meitas,
Kā bitītes liksmojās;
Nāk rudenis — noskumušas:
Sivas tautas bildināja.
717. Bieza, bieza bērzu bierze,
No biezuma nelapoja;
Lepna, lepna tautu meita,
No lepnuma nerunāja.
718. Sudrabota, varen daiļa,
Tā priekš manis gražojās;
Es negribu sudrabotu,
Ne visai varen daiļu.
719. Kumeliņ, baltskarit,
Tav tecēt, man sēdēt;
Tav bij manas bruņas nest,
Manu skaidru augumiņu.
720. Āz kalniņa suņi rēja,
Zviedza bērī kumeliņi;
Nelaiž mani māmuļite
Ne ganiņu pavadīt.
721. Es ganiņu vadīdama,
Dzierdēj' jaunu valodiņu:
Tautu dēla māmuļite
Sakuļ manu arājiņu.

722. Vanadziņi lidinās,
Gribēj' manu vaiņadziņu.
Ligzdu, ligzdu, vanadziņ,
Vaiņadziņu nedabosi.
723. Baltābola pļavu bridu,
Roke nesu vaiņadziņu,
Lai tie mani neierauga
Baltābola pļāvējiņi.
724. Tā dziedāju, tā runāju,
Kā es biju ieraduse;
Es nebiju lakstigala,
Grozīt savu valodiņu.
725. Balta, balta meita gāja
Viņe puse ezeriņa;
Tec, brāliti, met laipiņu,
Tā būs tava ligaviņa.
726. Es laipiņu nemetišu,
Jūgšu bēru kumeliņu;
Jūgšu bēru kumeliņu
Rakstītās kamanās;
Kad es viņu vizināšu,
Ķīlam jemsu vaiņadziņu.
727. Gan bij gaŗi priežu zari,
Vēl bērziņi pāri nāk;
Gan bagāts māsu prec,
Māsa gaida jo bagātu.
728. Dies, āzsūti labvakaru
Manam māizes arājam;
Es jau pate neattapu,
Jo celiņa nezināju.
729. Kaut zinātu to sētiņu,
Kur gul manis arājiš,
Es sūtitu ar gulbiti
Pāri baltu villainišu.

730. Div' priedites sile auga,
Vide liepa ligojās ;
Div' svainiši pretim sēd,
Vide manis arājiš.
731. Šuvu savu vaiņadziņu
Deviņam rindiņam,
Lai tek tautu kumeliņi
Deviņim celiņim.
732. Balta kaza pienu prasa,
Pate piena devējiņa ;
Jauni puīši mutes prasa,
Paši mutes devējiņi.
733. Tav, liepiņa, platas lapas,
Apsedz ziedus migliņe ;
Tav, māsiņa, daudz brālišu,
Dod man vienu arājiņu.
734. Kaut Dies dotu, ka es būtu
Piermā dēla ligaviņa,
Laba mārša tad es būtu,
Citam vestu ligaviņu.
735. Brālīts mani māsu sauca,
Ne gradzena nenopierka ;
Kāda māsa tautu meita,
Tai nopierka sudrabiņa.
736. Es nezinu, kur lec saule,
Kur noiet vakare ;
Es nezinu, kur noiešu,
Kur mūžiņu nodzīvāšu.
737. Ak, tu plata rudzu eža,
Tavu daiļu magonišu ;
Ak, tu veca māmuliņa,
Tavu daiļu arājiņu.
738. Pērc, tautieti, Rīge autu
Rakstītam maliņam ;
Es neņemšu nerakstītu
Pretim savu vaiņadziņu.

739. Dziesmiņam, valodam
Nolūkoju ligaviņu;
Citi puisi nevarēja
Caunotam cepurem.
740. Kas par gaišu uguntiņu
Meitu mātes istabe;
Sešu zaru svece dega
Sudrabiņa lukturē.
741. Silta saule, rokas sala,
Ledus cimdi rociņe;
Silta guļa, sāni sala,
Nav laulātis arājīs.
742. Man patika miežu lauks
Ar visim akotim;
Man patika arājīs
Smilktaiņam kājiņam.
743. Lai bij skaista, kas bij skaista,
Skaista rožu ravētāja:
Mellas korpes, baltas zeķes,
Sārkans rožu vaiņadziš.
744. Tik upe neiekritu
To riekstiņu meklēdama;
Tik es veca nepaliku
To puisiti gaididama.
745. Pus upīti es iebridu
Pēc baltam magonem;
Pus siersniņas es milēju
Nelaulātu arājīņu.
746. Ik vakaru dziedāt gāju
Avotiņa lejiņe;
Izdiedāju sav' pūriņu,
Savu spangu vaiņadziņu.
747. Ai, Dieviņ, augstu saule,
Kad vakaru sagaidīšu?
Ai, Dieviņ, sīvs tautietis,
Kā mūžiņu nodzīvāšu?

748. Ticat, laudis, neticat,
Šogad puisī mani mīl :
Nevarēju paslēpties
Ne pelītes aīņe.
749. Ciemiņos es turēju
Atsakamu arājiņu;
Ja labāks gadīsies,
Es tam mīļi atsacišu.
750. Dies, nedod, es negribu
Sēte savu arājiņu :
Es nevaru ik dieniņas
Tik raženi izstaigāt ;
Tik raženi izstaigāt,
Pēc prātam izrunāt.
751. Tikušam puisenam
Bīte jūdza kumeliņu,
Kaut kādam netiklam
Nejūdiz laba mātes meita.
752. Pie ozola nesēdēt,
Ar puisīti nerunāt :
Ozolam platas lapas,
Puisītam viltus valodiņa.
753. Vai māsiņa, vai māsiņa,
Ja tu būtu tautu meita,
Tu būt' mana ligaviņa
Pa prātam izauguse.
754. Bērziņ, meitas, baltus rikus,
Nedarat mātei kaunu :
Ik dieniņas viesi nāca,
Māte viesu mielotāja.
755. Tautas jāja, zeme rīb,
Meitas gul dienasvidu.
Tec, māmiņa, slēpj kauniņu,
Teic, ka rožu dārziņe ;
Teic, ka rožu dārziņe
Pīna rožu vainadzīņu.

756. Es apvilku zīda diegu
 Gar Alsungas novadiņu,
 Lai nenāca jaunmuižnieki
 Alsunieku novade:
 Tiem puisim vecas lūpas
 Nosūnojšas, nopelejšas.
757. Kur tik saldās ogas auga,
 Kā kalniņa galiņe;
 Kur tik daiļas meitas auga,
 Kā Alsungas novade.
 Lai tā diža, lai tā maza,
 Stotem šūti lindrucīņi.
758. Kas grib skaidru ūdentiņu,
 Lai kac akas dubene;
 Kas grib daiļu ligaviņu,
 Jem Grāveru novade.
759. Droši bridu to upiti,
 Zināj', olas (oļus) dubene;
 Droši jēmu to puisiti,
 Zināj' viņa tikumiņu.
760. Vēl, Dieviņ, tu man labu,
 Ļaudis laba nevēlēja;
 Vēl man labu ziergu pierkt,
 Gudru maizes arājiņu.
761. Ļaudis man nevēlēja
 Ne ūdeni nodzērties,
 Man Dēkliņa novēlēja
 Patikamu tēva dēlu.
762. Kalniņei stāvēdama
 Leje laidu gradzentiņu;
 Lai uzņem tas puisītis,
 Kam nebija ligaviņa.
763. Neviens mani nezināja,
 Ka es augu saderēta;
 Tautu dēla balta nauda

- Gul pūriņa dubene ;
 Mana pūra atslēdziņa
 Tautu dēla kabate.
764. Viena pate kupla liepa
 Blintenieku novade,*)
 Tai pašai zari slika
 Adzenieku novade.**)
765. Teic, tautieti, taisnībiņu,
 Kur tu mani nolūkoji :
 Vai druve, vai pļave,
 Vai pie dziernam kambare ?
 Ne druve, ne pļave,
 Ne pie dziernam kambare ;
 Pie māmiņas istabe,
 Balte linu audekle.
766. Arājs, manis arājiš,
 Aŗ sudraba kalniņe ;
 Sit, Dieviņ, zelta trepes,
 Es nesišu launadziņu.
767. Tēs (tēvs) dēlam bandu sēja,
 Kur, māmiņa, mana banda ?
 Tā, meitiņa, tava banda,
 Kas pūriņa dubene.
768. Mātes meitas pūru veda,
 Gaili jūdza vezume ;
 Tek gailitis dziedādams :
 Kas par vieglu vezumiņu !
769. Sērdienites pūru veda,
 Vērsi jūdza vezume :
 Velk vērsitis bauŗādams :
 Kas par smagu vezumiņu !
770. Liepiņ, tavu kuplumiņu ! —
 Neredz saules spoŗumiņu ;
 Māsiņ, tavu villainiņu ! —
 Neredz tautu kumeliņu.

*) Blinteni — agrāk pagasts Suitu novadā.

***) Adze — agrāk pagasts.

771. Šuj, māmiņa, man krekliņu,
Šuj raženu, izrakstītu :
Vedis mani caur ciemiņu,
Paše ciema maliņe ;
Dižs ciemiņis, daudz meitiņu,
Nāks raksteni (drēbju izrakstījums) raudzities.
772. Ļaudis mani gražu sauca,
Redz raženi staigājam ;
Manas pašas tikumiņis
Liek raženi mugure.
Augs liniņi, vērpšu smalki,
Vēl staigāšu jo raženi.
773. Aitiņ, mana siksprodzīte,
Māmiņ, smalka vērpēja ! —
Piecas sagšas salociju
Viene sauļas ieleje.
774. Kalēja, bāleliņ,
Apkaļ manu pūra lādi ;
Es tav došu tos cimdiņus,
Kas pūriņa dubene.
775. Lokat pūru, kam vajag,
Man pūriņa nevajag :
Man Dēkliņa novēlelse
Meitai mirt vaiņage.
776. Brāļi līnus man nesēja,
Lai bagāta es neaugu ;
Kad es iešu tautiņās,
Trīs pūriņus līdzī vešu.
Viene vešu cimdus, zeķes,
Otre baltas villainītes ;
Tai treše pūriņe
Ievas ziedus pielocišu.
777. No vaiņaga vien dziedāju,
Es vaiņaga valkātāja ;
No pūriņa vien runāju,
Es pūriņa adītāja.

Alsungas baznīca.

Krusts ar svēto tēliem.
(Suitu novada raksturīga aina)

778. Miļais mani mīļi lūdza :
 Nāc, puķīt, šoruden !
 — Es neiešu šoruden,
 Man nevaids pilla pūra.
 Ja tav nava pilla pūra,
 Lieci skuļas dubene.
779. Sudrabiņa šautuvite
 Uz ūdeņa ligojās;
 Sit, vilniti, maliņe,
 Vai būs laba audējiņa.
780. Ko tās ciema sievas nāca
 Pie tās manas māmuliņas :
 Vai tās nāca nītes, šķietu,
 Vai ar' pašu audējiņu ?
 Tās nenāca nītes, šķiet',
 Nāca pašu audējiņ'.
781. Zied zemite mīļu ziedu,
 Žēl man mīt kājiņam.
 Aug māsiņa paklausīga,
 Žēl dot tālu tautiņās.
782. Es atradu siera knauli,
 Mātei vietu taisidama ;
 Daboj' labu arājiņu,
 Mātei labi klausidama.
783. Es neietu tautiņās
 Bez trejādu bāleliņu ;
 Tēva brālis, mātes brālis,
 Manas pašas īstais brālis.
 Tēva brālis vaŗu meta,
 Mātes brālis sudrabiņu,
 Manas pašas bāleliš
 Zelta naudu ritināja.

Še minētās tautas dziesmas dziedāja kā augšā aprakstīts, t. i. bija saucēja, locītāja un vilcējas. Bez tam kāzās dziedāja vēl arī tautas dziesmas, kuŗu meldijas un

dziedāšanas pajēmieni atšķirās no še minētajiem. Šim tautas dziesmām bija katrai sava meldija. Saucējas, locitājas un vilcējas te nebija. Šīs dziesmas sauca par »ziņģiem«. Ievietoju še dažus no minētajiem »ziņģiem«.

1. Man sajāja rāmas tautas.

Man sajāja rāmas (cēlas, labas) tautas,
Brāļi liedza, nevēlēj',
Brāļi liedza, nevēlēj'.

Jāj, tautieti, tu pie kunga,
Rāms kundziņis tav vėlēs,
Rāms kundziņis tav vėlēs.

Rāms kundziņis tav vėlēs,
Jāj pie manis, tad es iešu,
Jāj pie manis, tad es iešu.

Kad es savas kājas avu,
Raud tēviņis, māmuļite,
Raud tēviņis, māmuļite.

Kad es sedzu villainites,
Raud mazāji bāleliņi,
Raud mazāji bāleliņi.

Kad es kāpu kumeļei,
Raud gosniņas laidare,
Raud gosniņas laidare.

Kad es jāju pa vārtim,
Raud rozites dārziņe,
Raud rozites dārziņe.

Neraudat, jūs rozites,
Nākšu jūs apraudzīt,
Nākšu jūs apraudzīt.

Ne trīs dienas es netiku
Ai dieniņa, gāla sāp,
Ai dieniņa, gāla sāp!

Nebēdātu gālas sāpes,
Kad tik tikt pie māmiņas,
Kad tik tikt pie māmiņas.

Lūgšus lūdzu tautiešam:
Iejūdzu manu kumeliņ',
Iejūdzu manu kumeliņ'.

Ne es jūgšu, ne tu brauksi,
Tad tu vaisi nepārbrauksi,
Tad tu vaisi nepārbrauksi.

Pliķi ciertu tautiešami,
Pate jūdzu kumeliņ',
Pate jūdzu kumeliņ'.

Lai skatāse tēs, māmiņa,
Kas netikli audzinājse,
Kas netikli audzinājse.

2. Visi ciema suņi rēja.

Visi ciema suņi rēja,
Kad es jūdzu kumeliņu (atkārtoja).

Sēd iekše, ligaviņa,
Lai rej suņi, nebaidies.

Lai rej suņi, nebaidies,
Es kumeļu noturēšu.

Es kumeļu noturēšu
Ar abam rociņam.

Ar abam rociņam,
Ar tām siksnu grožiņam.

Siksniņam, sprādzitem
Neredz manu kumeliņu.

Lentitem, bantitem —
Neredz manu ligaviņu.

Stāv, kumeli, tu pie kroga,
Es tav auzas vais nedošu.

Kam raustīji iemauktiņus,
Kam mētāji ligaviņu ?!

Iemauktiņus citus pierkšu,
Kur jemš' citu ligaviņu ?

Tierge pierku iemauktiņus,
Cieme jēmu ligaviņu.

3. Augstu skrēja vanadzīš.

Augstu skrēja vanadzīš,
Zemu spārnus lidināja.
Tra, ra, rai, rai, ra,
Zemu spārnus lidināja.

Lidin' augstu, lidin zemu,
Vaiņadziņu nedabos'.
Tra, ra, rai, rai, ra,
Vaiņadziņu nedabos'.

Es atradu putna spalvu
Apakš zaļas ābelītes.
Tra, ra, rai, rai, ra,
Apakš zaļas ābelītes.

Tā nebija putna spalva,
Tā bij jauna meitenīte.
Tra, ra, rai, rai, ra,
Tā bij jauna meitenīte.

Tev' es, meitiņ, vien' atrodu,
Tav es savu sierd' atdodu.
Tra, ra, rai, rai, ra,
Tav es savu sierd' atdodu.

4. Trīs priedītes sile auga.

Trīs priedītes sile auga,
Vis' trīs vienu gaŗumiņu.
Vienu ciertu, otra lūza,
Trešā līdzī ligojās.
Trīs meitiņas māmiņai,
Vis' trīs vienu smukumiņu.
Vienu jēmu, otra nāca,
Trešā līdzī taisījās.
Dod, māmiņa, man to meitu,
Kas man līdzī taisījās.

5. Tumsa, tumsa.

Tumsa, tumsa, kas par tumsu,
Aija kas par tumsu,
Es par tumsu nebēdāju,
Aija nebēdāju.

Tumsīņaje, vakaraje,
Aija vakaraje,
Pārved manu līgaviņu,
Aija līgaviņu.

Pie vārtim pastāvēju,
Aija pastāvēju,
Uguntiņu parādiju,
Aija parādiju.

Lai uguni, kam uguni,
Aija kam uguni,
Man uguni nevajag,
Aija nevajag.

Man bij jauna līgaviņa,
Aija līgaviņa,
Zvaigžņu deķa audējiņa,
Aija audējiņa.

Man bij bēris kumeliņis,
Aija kumeliņis,
Zvaigžņu deķis mugure,
Aija mugure.

To varēja tumse jāt,
Aija tumse jāt,
Līdz uzlēca mēnestiņš,
Aija mēnestiņš.

Mēness jēma saules meitu,
Aija saules meitu,
Pērkons jāja panākstos,
Aija panākstos.

Izjādams, pārjādams,
Aija pārjādams,
Sasper zelta ozoliņu,
Aija ozoliņu.

Tris gadiņus saule raud,
Aija saule raud,
Zelta zarus lasidama,
Aija lasidama.

Cetorte gadiņe,
Aija gadiņe,
Uzjem pašu galokniti,
Aija galokniti.

Uzjem pašu galokniti,
Aija galokniti,
Nopin zelta vaiņadziņu,
Aija vaiņadziņu.

Nopin zelta vaiņadziņu,
Aija vaiņadziņu,
Āziet Māras baznīce,
Aija baznīce.

6. Apakš muižas kupla liepa.

Apakš muižas kupla liepa,
Apakš liepas avotiņis.
Jūle ē, Jūle ā, Jūle opsapsā.
Tur sajāja kaŗa viri
Dzierdīt savus kumeliņus.
Jūle ē, Jūle ā, Jūle opsapsā.

Siermim ziergim, likim kaklim,
Izpuškotam cepuritem.
Jūle ē, Jūle ā, Jūle opsapsā.
Tur sanāca muižu meitas
Mazgāt savus nēzdaudziņus.
Jūle ē, Jūle ā, Jūle opsapsā.

Mazgājate, muižu meitas,
Kaŗa viru nebēdājat.
Jūle ē, Jūle ā, Jūle opsapsā.
Kaŗa vīram vieglas dienas,
Šur dieniņa, tur dieniņa.
Jūle ē, Jūle ā, Jūle opsapsā.

7. Pieguļniece.

Pieguļniece, pieguļniece,
mana jauna ligaviņa;
Rai—rai—rīdi, rai—rai—rīdi,
mana jauna ligaviņ'.

Kad es jāju pieguļei,
viņa līdzī taisījāse;
Rai—rai—rīdi, rai—rai—rīdi,
viņa līdzī taisījās.

Aun, meitiņa, baltas kājas,
jāj man līdzī pieguļei;
Rai—rai—rīdi, rai—rai—rīdi,
jāj man līdzī pieguļe.

Es pajemšu cisu maisu,
tu pajemsi paladziņu;
Rai—rai—rīdi, rai—rai—rīdi,
tu pajemsi paladziņu.

Es sapišu kumeliņu,
tu vietīņu pataisīsi;
Rai—rai—rīdi, rai—rai—rīdi,
tu vietīņu pataisīsi.

Tu gulēsi šī malei,
es viņei maliņei;
Rai—rai—rīdi, rai—rai—rīdi,
es viņei maliņei.

Čūci, guli, ligaviņa,
uz manami rociņami;
Rai—rai—rīdi, rai—rai—rīdi,
uz manami rociņami.

Kad rociņas nogulēsi,
tad es tevi modināšu,
Rai—rai—rīdi, rai—rai—rīdi,
tad es tevi modināšu.

Mosties, mana ligaviņa,
man rociņas nogulētas,
Rai—rai—rīdi, rai—rai—rīdi,
man rociņas nogulētas.

Ligaviņa atmostāsi,
vai Dieviņi, gāla sape,
Rai—rai—rīdi, rai—rai—rīdi,
vai Dieviņi, gāla sāp.

Nebēdātu gālas sāpes,
kad tik tiktū pie māmiņas;
Rai—rai—rīdi, rai—rai—rīdi,
kad tik tiktū pie māmiņas.

Tad sūdzēšu māmiņai
šīs naksniņas gulumiņu;
Rai—rai—rīdi. rai—rai—rīdi,
šīs naksniņas gulumiņ'.

8. Kur bijī, puiseli.

Kur bijī, puiseli, kur šļuburēji,
Kur šādu naksniņu pārgulēji?
Pie ciema, pie daiļas māmiņas meitas —
Tur šādu naksniņu pārgulēju.
Dedzini, māmiņa, div' gaišas sveces,
Lai varu meitiņu nolūkoti.
Vaj balta mutite, vai sārкана
Vai graznas drēbites, vai bagāta.
Ne balta mutite, ne sārкана,
Ne graznas drēbites, ne bagāta.
Nejemšu atraitni, nemilēšu,
Nedošu atraitnes bērniņim maiz'.
Jemš' jaunu meitiņu, to milēšu,
Jaun's meitas vaiņagu paglabāšu.
Atraitnes gultiņa izgulēta,
Tie miļi vārdiņi izrunāti.

9. Bambāle.

Dēls apjēma ligaviņu
Mazu, mellu kā bambāl'
Ja, tik tā! Mazu, mellu kā bambāl'.
Es vaicāju māmiņai,
Ko būs darīt bambālei.
Ja, tik tā! Ko būs darīt bambālei.

Pērc, dēliņ, ziepju podu,
Vedi Dorbes ezere.

Ja, tik tā! Vedi Dorbes ezere.

Izmazgāju vienu podu,
Vēl bij mella kā bambāl'.
Ja, tik tā! Vēlbij mellakā bambāl'.

Pērc, dēliņi, otru podu,
Ved Liepājas ezere.

Ja, tik tā! Ved Liepājas ezere.

Izmazgāju otru podu,
Nu bij tāda puspelēka.
Ja, tik tā! Nu bij tāda puspelēka.

Pērc, dēliņi, trešo podu,
Ved Alsungas ezere.

Ja, tik tā! Ved Alsungas ezere.

Izmazgāju trešo podu,
Nu bij balta ligaviņ'.
Ja, tik tā! Nu bij balta ligaviņ'.

Nu drikstēja sēte vest
Un ļaudim parādīt.

Ja, tik tā! Un ļaudim parādīt.

Nu drikstēja klāt gulēt,
Saldi, saldi nobučāt.
Ja, tik tā! Saldi, saldi nobučāt.

10. Bumbuŗjānis.

Bumbuŗjānis bumburēja
Bumbuŗkalna galiņe.

Tēs man deva daudz naudiņas,
Lai es pārku kumeliņu.

Es nopierku kumeliņu
No ūdeņa borbuliša.

Kad uzkāpu mugure,
Kā ūdens ligojās

Kā ūdens ligojās,
Kā borbulis mētājās.

Es savam kumeļam
Oša loku liecināju.
Oša loku liecināju,
Vasku daru kamaniņas.

11. Es dzērēja.

Es dzērēja, es dzērēja,
Es dzērēja, neliedzos.
Es izdzēru brālišam
Stalle bēru kumeliņu.
Ja tu, šelmi, daudz runāsi,
Es izdzēršu ragainiti.
Es izdzēršu ragainiti,
Stalle mellu sprogainiti.
Kuņš puišelis mani mīl,
Lai papriekšu brūzi dar'.
Lai es varu ik rītiņus
Brūža dores virināt.
Brūža dores virināt,
Jaunus puišus kaitināt.

12. Sēju vēju vanadziņ.

Sēju vēju vanadziņ,
Augstu ladināja.
Tu noskrēji sveše zeme,
Redzēj' manu brūti.
Redzēj' manu piermo brūti
Pie laulibas vedam.
Divi veda pie rociņas,
Trešais pakal gāja.
Cetortais — tam sierdi lauza;
Piektais — tas pajēma.

13. Projum jāiet.

Projum jāiet, ceļš pa kājam,
Es nevaru vais šē būt.

Kumeliņis apsedlotis,
Gaida savu jājējiņu.

Ko tas manim labu dara
Mana tēva tirume?

Apēd manas tīras auzas,
Rausta stangu iemauktiņus.

Rausta stangu iemauktiņus,
Mētā jaunu ligaviņu.

14. Ko es teicu.

Ko es teicu, tā notika
Lielam kroga dzērējam:

Ziergs āzskrēja meža ceļu,
Krūms norāva cepuriti.

Visus krūmus nolocija,
Cepuriti meklēdams.

Atron savu cepuriti,
Iet pa ceļu svilpjodams.

Satiek jaunu tautu meitu,
Raibu cimdu aditāju.

Ai lūdzama tautu meita,
Vai neredzēj' ziergu manu?

Ai lūdzamis tautu dēls,
Kāds bij tavīs kumeliš?

Dulumbēris, lauku pieri,
Ar basami kājiņam.

Ai lūdzamis tautu dēls,
Tas brāliša stallite.

Es kumeļu neatdošu,
Kumeļš skādi padarija.

Man izmina rožu dārzu,
Brālišam auzu lauku.

Brālīts auzas piecietis,
Es rozītes necietīšu.

Ja tu soli mani jēmti,
Tad rozītes piecietīšu.

15. Vadat mani, ciema meitas.

Vadat mani, ciema meitas,
Līdz viņami kalniņami.
Līdz viņami kalniņami,
Līdz to zaļu bērzu bierzi.
Tur mēs divi sēdējam,
Miļus vārdus runājam.
Tu soliji mani jemt,
Pierkt man zelta gradzentiņu.
Nenopierka, nepajēma,
Šelmam šelma valodiņa.

16. Bērits manis kumeliņis.

Bērits, manis kumeliņis,
Es tav' auzas vais nedošu.
Tav kājiņa pasklidēja,
Man nokrita cepurite.
Man nokrita cepurite
Liele meitu bariņe.
Kas godīga mātes meita,
Atdod manu cepuriti.
Piermā nāca, pāri gāja,
Tā bij tāda vizdegune.
Otrā nāca, apkārt gāja,
Liela puisi brākātāja.
Trešā nāca, tā padeva,
Tā būs mana ligaviņa.
Tā būs mana ligaviņa,
Manas maizes cepējiņa.
Manas maizes cepējiņa,
Manu lopu kopējiņa.
Manu lopu kopējiņa,
Manas vietas taisītāja.
Tai es došu savu klēti,
Savas klētes atslēdziņu.

17. Miezišam balti milti.

Miezišam balti milti,
Ko līdz balti, sēnalaiņi.
Odrairā, odrairā,
Ko līdz balti, sēnalaiņi.
 Bajaram daiļas meitas,
 Ko līdz daiļas, netikušas.
 Odrairā, odrairā,
 Ko līdz daiļas, netikušas.

Tišum jāju svētu rītu
Pie bajara meitiņam.
Odrairā, odrairā,
Pie bajara meitiņam.
 Kuplis auga ozoliņis
 Bajariņa pavārte.
 Odrairā, odrairā,
 Bajariņa pavārte.

Tur piesēju kumeliņu,
Eimu kājam sētiņē.
Odrairā, odrairā,
Eimu kājam sētiņē.
 Satiek vecu māmuļiņu,
 Slauka namu, istabiņu.
 Odrairā, odrairā,
 Slauka namu, istabiņu.

Kur, māmiņa, tavas meitas,
Ka tu slauki istabiņu?
Odrairā, odrairā,
Ka tu slauki istabiņu.
 Manas meitas kambure
 Zaro ziļu vaiņadziņu.
 Odrairā, odrairā,
 Zaro ziļu vaiņadziņu.

Ej, tautieti, istabe,
Sēd pie galda, gaidi godu.
Odrairā, odrairā,
Sēd pie galda, gaidi godu.

Ilgi sēdēj', gaidu godu,
Nevar godu sagaidīti.
Odrairā, odrairā,
Nevar godu sagaidīti.
Eimu pats raudzities,
Ko dar' meitas kamburāje.
Odrairā, odrairā,
Ko dar' meitas kamburāje.
Vēl, māmiņa, tavas meitas
Vakarēja gulumiņa.
Odrairā, odrairā,
Vakarēja gulumiņa.
Vakarēja gulumiņa,
Vakar kāju avumiņa.
Odrairā, odrairā,
Vakar kāju avumiņa.

18. Visi panti noguruši.

Visi panti noguruši,
Siksnam cieti nosprādzēti.
Aija, aija, aijaja,
Siksnam cieti nosprādzēti.
Gaidīt gaidu to dieniņu,
Kad dabotu atpūsties.
Aija aija, aijaja,
Kad dabotu atpūsties.
Kad dabotu atpūsties,
Saldu miegu nogulēti.
Aija, aija, aijaja,
Saldu miegu nogulēti.
Rite agri celdamies
Mundri savas kājas avu,
Aija, aija, aijaja,
Mundri savas kājas avu.
Mundri savas kājas avu,
Šerpi jozu zobentiņu.
Aija, aija, aijaja,
Šerpi jozu zobentiņu.

Šerpi jozu zobentiņu,
Žigli lēcu kumeļe.
Aija, aija, aijaja,
Žigli lēcu kumeļe.

Pa vārtim izjādams,
Atskatose apakaļe.
Aija, aija, aijaja,
Atskatose apakaļe.

Atskatose apakaļe,
Kas raženis sētiņe.
Aija, aija, aijaja,
Kas raženis sētiņe.

Žēli raud tēs, māmiņa,
Vēl jo žēli ligaviņa.
Aija, aija, aijaja,
Vēl jo žēli ligaviņa.

Vēl jo žēli ligaviņa,
Par vaiņaga nojēmumu.
Aija, aija, aijaja,
Par vaiņaga nojēmumu.

Kad tu biji kara vīris,
Kam tu mani bildināji?
Aija, aija, aijaja,
Kam tu mani bildināji.

Kam tu mani bildināji,
Kam nojēmi vaiņadziņu?
Aija, aija, aijaja,
Kam nojēmi vaiņadziņu.

Es bū' savu vaiņadziņu
Pie māmiņas novalkajse.
Aija, aija, aijaja.
Pie māmiņas novalkajse.

Pie māmiņas novalkajse
Lidz citame rudenam.
Aija, aija aijaja,
Lidz citame rudenam.

Līdz citame rudenam,
Līdz baltami rozitem,
Aija, aija, aijaja,
Līdz baltami rozitem.
Līdz baltami rozitem,
Līdz citam tēva dēlam.
Aija, aija, aijaja,
Līdz citam tēva dēlam

19. Apsedlots ziergs pie kroga stāv.

Apsedlots ziergs pie kroga stāv
Un gaida savu jājēju.
Ne vienam lopam nav tik grūt',
Kā dzērēj' puiša kumelam.
Cik bēdīgs stāv tas kumeliš,
Pie kroga staba piesaistīts.
Tās mušas dūc, tie spārni rūc,
Tie sedli spiež tā muguru.
Viš auzas pārdod krodzniekam
Un dzeņ par naudu brandīnu.

20. Lai bij grūti, kam bij grūti.

Lai bij grūti, kam bij grūti,
Grūt' nabaga medniekam.
Grūt' tam bija stiernas šauti,
Vēl jo grūti ūden' brist.
Tūkstots stiernas es nošāvu,
Nevar' kungus piepildīt.
Sedlo savu kumeliņu,
Jāj uz mežu jaktēties.
Mana jauna ligaviņa,
Gaidi mani pārjājam.
Ja tu mani nesagaidi,
Klausies manu taures balsi.
Ja nedzierdi taures balsi,
Klausies flintes šāvieniņu.

Ja nedzierdi šāvieniņu,
Cerē mani nomirušu.
Kur jūs mani glabāsat,
Mednieciņu, nomirušu?
Rokat mani egliene,
Treju egļu stārpiņe.
Treju egļu stārpiņe,
Apakš egļu saknitem.
Gaŗum gāja stiernas, brieži:
»Še gul mūsu medniecīs.«

21. Div' dēliņi dravnieciņi.

Div' dēliņi dravnieciņi
Tek gar Ventu raudādami.
Venta nesa ozoliņu
Ar visami bititem.
Jo tie žēli noraudāja,
Jo bitites nolaidās.
Dravenieku meitenite
Tek gar Ventu raudādama.
Zieda svārki mugure
Vaska cimdi rociņe.
Trīs meitiņas lielijāsi
Pār Daugavu pārpeldēti.
Div' gan labi pārpeldēja,
Trešā grima dubene.
Trīs ritiņus Rīga rīb,
Kas to Rīgu rībināja?
Tai meitiņai kroni kala,
Kas noslika Daugave.

Atkāzas

Nākošajā svētdienā pēc kāzām jaunais pāris parasti brauca uz baznicu. Pēc dievkalpošanas jaunajiem līdzī brauca dažī tuvākie radi. Šie radi viesojās te visu dienu. Šis viesības sauca par atkāzām.

ĶEKATAS

Suitu novadā bija paraša Ziemassvētku laikā (no Ziemassvētkiem līdz jaungadam) »iet ķekatās«. Vēlākos laikos ķekatās gāja tikai Ziemassvētkos. Izdarīja to vakaros. Aiziet Ziemassvētkos citā mājā bez aicinājuma neturēja par visai pieklājīgu un parasti kautrējās to darīt, turpretī staigāt apkārt pa mājām kā ķekatkniekiem bija atļauts. Ķekatknieki vienmēr bija jāuzņem un jāpacienā. Ķekatkniekiem jeb ķekatu bērniem, kā toreiz viņus sauca, bija jāmaskojās. Pārgērbās par lāci, āzi, zirgu, dzērvi, starķu vai citu kādu dzīvnieku. Tie ķekatu bērni, kas netēloja dzīvniekus, tomēr maskojās, lai tos nepazītu. Bieži vien pārgērbās par čigāniem. Jēma līdzī arī kokles, vēlāk ermonikas un vijoli. Priekš Ziemassvētkiem jau tika sagatavots viss vajadzīgais ķekatām. No koka celmiem izgatavoja ķekatu zirga galvu un kaklu. No divi kārtim iztaisīja mugurkaulu; to pārklāja ar palagu un »zirgs« bija gatavs. Zem palaga atradās divi cilvēki, kas virzīja zirgu vēlāmā virzienā un, saprotams, zem palaga nebija redzami. Trešais cilvēks veda zirgu pie pavadas, tas bija zirga īpašnieks. Ķekatu zirgam bija arī pielikta aste un krēpes (no īsta zirga jemtās). Lāčus un āžus pagatavoja no neapvilktiem kažokiem. Tāpat viegli bija pagatavot arī dzērves imitāciju. Kad ķekatknieki aizgājuši svešā sētā, viens no tiem ieiet istabā un uzsāk sarunas ar nama māti vai nama tēvu. Ienācējs lūdz naktsmājas, esot piekusis. Tad saka, ka viņam esot arī zirgs, kas tāpat esot noguris, un lūdz, vai zirgu nevarot uzņemt kūti. Beidzot ienācējs saka, ka viņa zirgs skaisti dejojot un lūdz saimniekam atļauju ievest zirgu istabā. Visiem tad būšot ko redzēt, cik labi viņa lopiņš protot dejojot. Saimnieks neticīgi krata galvu un prasa, lai uzrāda savu pasi. Esot jāpārlicinās, vai svešnieks neesot kāds krāpnieks vai zaglis. Ienācējs tad izvelk

no kabatas kādu papīru un pasniedz to saimniekam. Saimnieks lasa to un izlasījis atzīst, ka ienācējs nav blēdis. Tiek dota atvēle ievest zirgu. Ievedot zirgu istabā, izceļas troksnis. Zirgs krāc, spardās un negrib ienākt telpās. Bērni sākumā kliež, bet drīz nomierinās. Beidzot tomēr ķekatu zirgs padodas sava saimnieka gribai un ienāk istabā (saimnieks ved to pie pavada). Nu lopiņš sāk rādīt visādus trikus: spardās, zviedz, lec uz pakalkājām, skraidā pa istabu. Ja ir kāds mazs puika, to uzceļ zirgam mugurā. Ne vienmēr mazie zēni ir piedabūjami uz to. Beidzot zirgs tiek »aizvests kūti«. Pēc tam zirga īpašnieks saka saimniekam, ka viņam esot arī vēl citi dzīvnieki. Vienoņas ar saimnieku, ka arī tie jāved istabā parādīt. Zvēru īpašnieks ieved pie ķēdes piesietu lāci, kas, ienācis istabā, kūleņo, rūc un taisa visādus trikus. Istabā ienāk arī āzis un dzērve. Āzis staigā pa istabu un draud uzbrukt ar ragiem. Dzērve staigā pa istabu, groza kaklu un mēģina vienam otram knābt. Beidzot zvēri no istabas pazūd. Ķekatnieki nomet maskas un nu sākas spēlēšana un dejošana. Ķekatu bērnus pacienā ar alu, baltmaizi, gaļu un desām.

Ziemassvētkos, ierodoties ķekatniekiem, arī dziedāja :

784. Lūdzama māmiņa,
Laiž bērnus iekše,
Ķekatu bērnim
Kājiņas sala.

Bija arī tādi ķekatnieki, kas neveda līdz dzīvniekus. Šie ķekatnieki parasti vienā vakarā apstaigāja vairākas mājas. Maskojušies tie atnāca, izdejojās, iedzēra alu un gāja atkal uz citām mājām, nemaz neatmaskojoties.

Tā kā ķekatās gāja Ziemassvētkos, tad ķekatu dziesmas bija saistītas ar Ziemassvētku dziesmām:

785. Kas tur ribina
Uz istabiņu?
Ziemassvētki dancina
Sav' kumeliņu.

Liekas, ka minēto iemeslu dēļ ķekatu dziesmu ir samērā maz. Ķekatniekiem ierodoties, dziedāja Ziemassvētku dziesmas:

786. Ai, lielāji Ziemassvētki,
Gausi nāca, drīz āzgāja.
Trīs dieniņas, trīs naksniņas,
Iet pa kalnu kūpēdami.

787. Kādu dziesmu dziedāsim
Ziemassvētku vakare?
Ziemassvētku pīragam
Abi gali sadeguši.

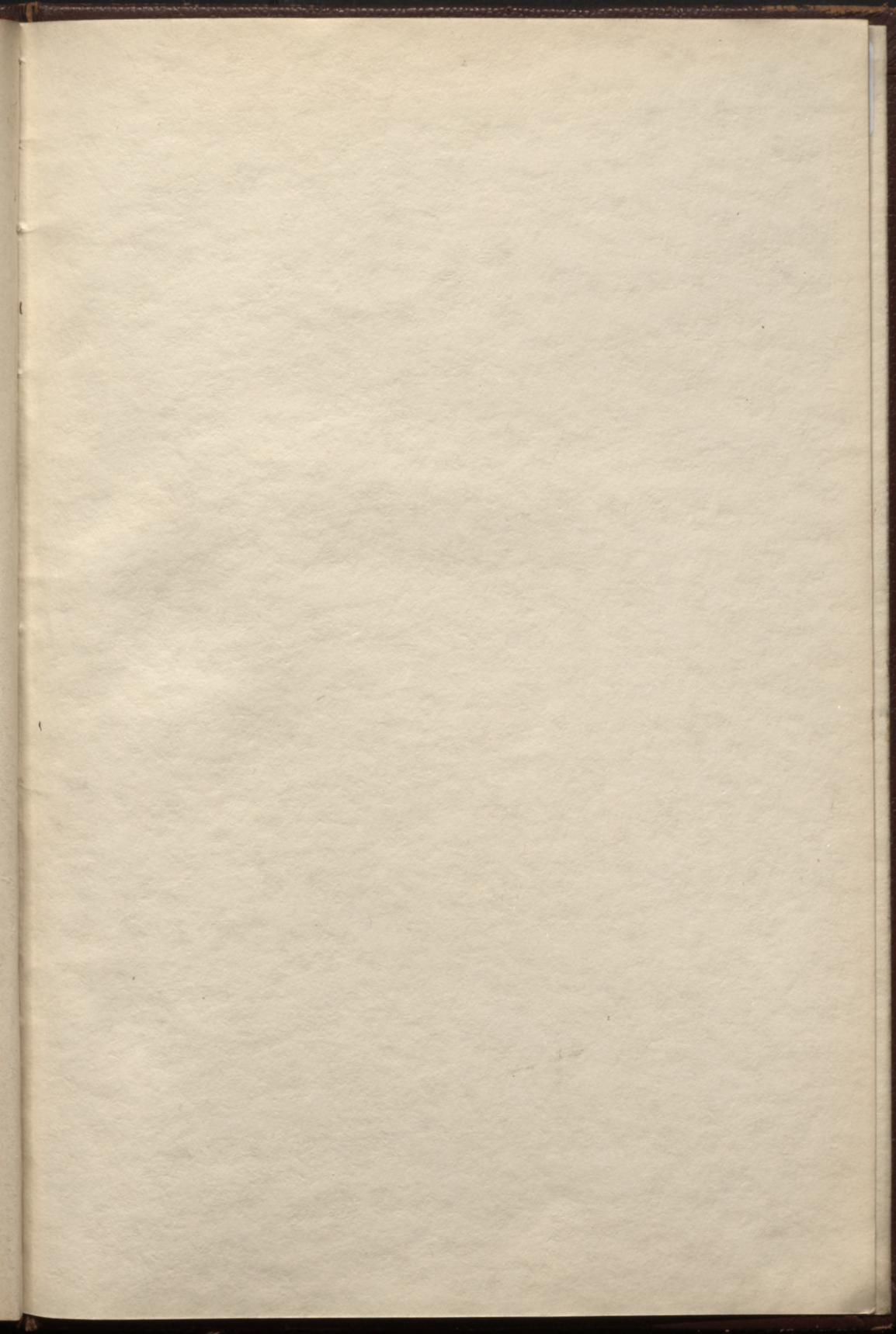
788. Iet projum Ziemassvētki
Ar savam laupatam (rauši).
Es gaidīšu Lieludienu
Ar baltami oliņami

789. Ziemassvētki, Lieladiena
Tie Dievam dziži radi,
Ziemassvētkos bukim lēca
Liieldien' kāra šūpuliti.

Iespieduma kļūdu izlabojums

Lapp.	Dziesma	Rinda	Iespiests	Jābūt
8.	3.	2.	audzinaj'se	— audzinājse
16.	57.	2.	Sārkanaju	— Sārkanāju
19.	65.	3.	līdz	— līdz
21.	70.	3.	āziesi	— āziesi
26.	110.	4.	izraudzij'se	— izraudzījse
27.	113.	4.	noraudajse	— noraudājse
39.	152.	8.	Līdz	— Līdz
40.	160.	4.	Jaunajam	— Jaunājam
50.	203.	2.	Slinkaju	— Slinkāju
56.	233.	2.	dižaju	— dižāju
56.	236.	4.	asaju	— asāju
59.	252.	1.	otraju	— otrāju
65.	287.	4.	Piermajam	— Piermājam
66.	295.	3.	Sarkanbaltis	— Sārkanbaltis
105.	532.	2.	Panaksnieku	— Panāksnieku
111.	563.	4.	ārā	— āre

102

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309065546

